

# দাপনিবড়ি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি

নগাঁও সংমণ্ডল, উত্তৰ অসম চক্ৰ

## ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৫-২৬ লৈ)

প্ৰস্তুতকৰ্তা

দাপনিবড়ি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (JFMC)

সহায়কাৰী

অসম বন বিভাগ

আৰু

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধিৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট (কম্পেল', COMPELO)

[আই আই ই (IIE), আৰ জি ভি এন (RGVN) আৰু চি এম এল (CML)]



*Approval*

*Divisional Forest Officer,  
Nagaon Division*

## সংক্ষিপ্ত শব্দৰ সম্পূৰ্ণ নামৰ তালিকা

সংক্ষিপ্ত	সম্পূৰ্ণ নাম
এ চি এফ (ACF)	সহকাৰী বন সংৰক্ষক (এছিচটেণ্ট কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
এ এফ ডি (AFD)	এজেণ্ডা ফাৰ্ম ডি ডেভেলপমেণ্ট
এ পি এফ বি চি (APFBC)	বন আৰু জৈৱ বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (আছাম প্ৰজেক্ট অন ফৰেষ্ট এণ্ড বায়'ডাইভাৰ্চিটি কনজাৰভেচন)
এ পি এল (APL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ ওপৰৰ (এব'ভ পভাৰ্টী লাইন)
বি পি এল (BPL)	দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ (বিল' পভাৰ্টী লাইন)
চি চি এফ (CCF)	মুখ্য বন সংৰক্ষক (চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি এফ (CF)	বন সংৰক্ষক (কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
চি অ' এম পি ই এল অ' (COMPELO)	কনছাল্টিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ'প্লেনিং এনহেণ্সিং লাইভলিহুড অপচুৰ্ণিটিজ
ডি চি এফ (DCF)	উপ-বন সংৰক্ষক (ডেপুটী কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
ডি এফ অ' (DFO)	সাংমণ্ডলিক বন বিষয়া (ডিভিজনেল ফৰেষ্ট অফিচাৰ)
ই ডি চি (EDC)	পৰিৱেশ-উন্নয়ন সমিতি (ইক' ডেভেলপমেণ্ট ছ'চাইটী)
ই পি এ (EPA)	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী (এণ্টি পইণ্ট এক্টিভিটী)
এফ চি এ (FCA)	বন (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৮১ (ফৰেষ্ট কনজাৰভেচন এক্ট, ১৯৮১)
এফ ডি (FD)	বন বিভাগ (ফৰেষ্ট ডিপাৰ্টমেণ্ট)
এফ আৰ এ (FRA)	বন অধিকাৰ আইন (ফৰেষ্ট ৰাইটছ এক্ট)
এফ ভি (FV)	বনগাঁও (ফৰেষ্ট ভিলেজ)
এফ ৰাই পি (FYP)	পঞ্চবাৰ্ষিক পৰিকল্পনা (ফাইভ য়েৰ প্লেন)
জি এইচ জি (GHG)	সেউজ গৃহ গেছ (গ্ৰীণ হাউছ গেছ)
জি অ' আই (GoI)	ভাৰত চৰকাৰ (গভৰ্ণমেণ্ট অব্ ইণ্ডিয়া)
জি পি (GP)	গাঁও পঞ্চায়ত
এইচ এ (Ha)	হেক্টৰ
আইইচি (IEC)	তথ্য শিক্ষা আৰু যোগাযোগ (ইনফৰমেচন এডুকেশ্বন এণ্ড কমিউনিকেশ্বন)

আই আই ই (IIE)	ভাৰতীয় উদ্যমিতা প্ৰতিষ্ঠান (ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব্ এণ্ট্ৰ'প্ৰিনিঅ'বশ্বিপ)
জে এফ এম চি (JFMC)	যৌথ বন পৰিচালনা সমিতি (জইণ্ট ফৰেষ্ট মেনেজমেণ্ট কমিটী)
এম ডি আৰ (MDR)	প্ৰধান জিলা পথ (মেজৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোডছ)
এম জি এনৰেগা (MGNREGS)	মহাত্মা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (মহাত্মা গান্ধী নেচনেল ৰয়েল এমপ্লইমেণ্ট গেৰাণ্টি স্কিম)
এম অ'ই এফ চি চি (MoEFCC)	পৰিৱেশ, বন আৰু জলবায়ু পৰিৱৰ্তন মন্ত্ৰালয় (মিনিষ্ট্ৰী অব্ এনভাইৰ'নমেণ্ট, ফৰেষ্ট এণ্ড ক্লাইমেট চেঞ্জ)
এন এ পি (NAP)	ৰাষ্ট্ৰীয় বন সৃজন আঁচনি (নেচনেল এফৰেষ্টেচন প্ৰ'গ্ৰাম)
এন এ আৰ এম আই এল (NaRMIL)	ৰাষ্ট্ৰীয় সম্পদ পৰিচালনা আৰু আৰু একত্ৰিত জীৱিকা (নেচনেল ৰিছ'ৰ্চ মেনেজমেণ্ট এণ্ড ইণ্ডিগ্ৰেটেড লাইভলিহুড)
এন বি এম (NBM)	ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ অভিযান (নেচনেল বেঙ্গ' মিছন)
এন টি এফ পি (NTFP)	কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (নন টিম্বাৰ ফৰেষ্ট প্ৰডিউচ)
অ' বি চি (OBC)	অন্যান্য পিছপৰা শ্ৰেণী (আদাৰ বেকৱাৰ্ড ক্লাছেছ)
অ' ডি আৰ (ODR)	অন্য জিলা পথ (আদাৰ ডিষ্ট্ৰিক্ট ৰোডছ)
পি চি চি এফ (PCCF)	প্ৰধান মুখ্য বন সংৰক্ষক (প্ৰিন্সিপাল চীফ কনজাৰভেটৰ অব্ ফৰেষ্ট)
পি এইচ চি (PHC)	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ (প্ৰাইমেৰী হেল্থ চেণ্টাৰ)
পি এম ইউ (PMU)	প্ৰকল্প নিৰীক্ষণ গোট (প্ৰজেক্ট মনিটৰিং ইউনিট)
পি আৰ এ (PRA)	অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য পৰিমাপ (পাৰ্টিচিপেটৰী ৰূৰেল এপ্ৰাইজেল)
আৰ ই ডি ডি + (REDD+)	ৰিডিউচিং ইমিছন ফ্ৰম ডি-ফৰেষ্টেচন এণ্ড ফৰেষ্ট ডিগ্ৰেডেছন প্লাছ
আৰ জি ভি এন (RGVN)	ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি
আৰ অ' (RO)	বনাঞ্চলিক বিষয়া (ৰেঞ্জ অফিচাৰ)
এছ চি (SC)	অনুসূচিত জাতি (ছিডিউল কাষ্ট)
এছ ডি জি (SDG)	বহনক্ষম উন্নয়ন লক্ষ্য (ছাছটেইনেবল ডেভেলপমেণ্ট গ'লছ)
এছ এল এফ (SLF)	নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা গঠন (ছাছটেইনেবল লাইভলিহুড ফ্ৰেমৱৰ্ক)
এছ পি পি (Spp)	স্পেচিছ
এছ টি (ST)	অনুসূচিত জনজাতি (ছিডিউল ট্ৰাইব)
এছ ডব্লিউ অ' টি (SWOT)	সবলতা, দুৰ্বলতা, সুবিধা আৰু ভাবুকি (ষ্ট্ৰেংথ, উইকনেছ, অপৰচুনিটি এণ্ড থ্ৰেট)
টি ভি (TV)	ট্যাংগা গাঁও (ট্যাংগা ভিলেজ)
টি ভি (TV)	টেলিভিছন
ডব্লিউ এল এছ (WLS)	বন্যপ্ৰাণী অভয়াৰণ্য (ৰাইল্ড লাইফ ছেংচুৰী)
ডব্লিউ পি এ (WPA)	বন্যপ্ৰাণী (সংৰক্ষণ) আইন, ১৯৭২ (ৰাইল্ডলাইফ প্ৰ'টেকচন) এক্ট-১৯৭২)
ডব্লিউ পি চি (WPC)	কৰ্ম পৰিকল্পনা চক্ৰ (ৰকিং প্লেন চাৰ্কোল)

গছ, জোপোহা গছ, ঘাঁহ-বন-লতা আদিৰ স্থানীয় আৰু বৈজ্ঞানিক নাম

ক্রমিক নং	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
গছ		
১	আগৰ	একুইলাৰিয়াআগালোচা
২	আঁহত	ফিকাছৰেলিগোচা
৩	আজাৰ	লেজেৰষ্ট্ৰ'মিয়াফ্ৰ'ড্ৰেগেঞ্চ পাৰছ
৪	আম	মেঙ্গিফাৰাইণ্ডিকা
৫	আমাৰি	আমোৰাৰাল্লিচি
৬	আমৰা	স্পনডিউমপিপ্পেস্তাল এল এফ কাৰজ
৭	ক'লাজামু	ছিজিগিডমকিউমিনি (এল) স্কীলছ
৮	আমৰা	স্পনডিউমপিপ্পেস্তাল এল এফ কাৰজ
৯	আমলখি	ফিলাছ্চাচেম্বলিকা
১০	অশোক	ছাৰাকাইণ্ডিকা
১১	বাদাম (জঙ্গলি বাদাম)	ষ্টাৰকুলিয়ালাটা
১২	বহৰা (ভোমোৰা)	টাৰ্মিনালিয়াবেলেৰিকা
১৩	বন আম	মেঙ্গিফেৰা আইলভেটিকা
১৪	বন জলকীয়া	ট্ৰিপ্তটোকেৰিয়ামিগডেলিনা
১৫	বান্দৰ লাঠি	কাছিয়া নোডোচা
১৬	বৰথেকেৰা	গাৰ্চিনিয়াপেডুকুলাটা
১৭	বেল	এল্লেমাৰ্মেলোচ
১৮	ভাতঘিলা	অৰক্সিলামইণ্ডিকা
১৯	ভেলকৰ	ট্ৰিৰিয়ানুদিফ্লুৰা
২০	বগীজামু	ইউগেনিয়া প্ৰেছ'ক্স
২১	বগৰী	জিজিফাচ জুজুবে
২২	বহাট	আৰ্টোকাৰপাচলেকোচা
২৩	বনলিচু	নেফিলিয়ামলঙ্গানা
২৪	বন পনিয়ল	মিলিউছাৰকছবাৰ্গিয়ানা
২৫	বৰপাত	এইলাছ্চাছ গ্ৰেণ্ডিছ
২৬	বৰথেকেৰা	গাৰ্চিনিয়াপেডোনকুলেত

২৭	গোন্ধোলি পমা	ডায়ছ'কচিলামহামিল্টনি
২৮	ঘোঁৰা নিম	মেলিয়াজেডাৰাচ
২৯	শিলিখা	টার্মিনালিয়াচিট্রিনা
৩০	শিঙৰী	কাষ্টানপচিচ স্পেছিছ
৩১	সোণাৰু	লিষ্টেপলিয়াস্থা
৩২	জামু	চিজিজিয়ামকিউমিনি
৩৩	জাতি পমা	টোনাচিলিয়াল
৩৪	কদম	এছোচিফালাচকাদাস্বা
৩৫	কাঁঠাল	আটোকাৰপাচইণ্ডিগ্ৰিফলিয়া
৩৬	কাঠিজামু	চিজিজিয়ামকিউমিনি
৩৭	লেতেকু	বাকাৰিয়াচেপিডা
৩৮	মণিপুৰী ওবহী	পাৰ্কিয়াৰক্সবাৰ্গি
৩৯	মণিশাল	চেপিগুছমুকুৰচি
৪০	মদাৰ	এৰিথ্ৰিনাষ্টিক্টা
৪১	মাছদি	ব্ৰটন জৌফা
৪২	মজ	আলবিজিয়ালুকিডা
৪৩	নাহৰ	মেচুৰাফেৰা
৪৪	ওঁটেঙা	ডিল্লেইনইণ্ডিকা
৪৫	পনিয়ল	ফ্লেবকৰটিয়াষ্টাফেৰাষ্টা
৪৬	পমা	টনাচিলিয়াল
৪৭	শাল	শ্বৰেৰোবাপ্টা
৪৮	চতিয়না	এলষ্টোনিয়াক্সোলাৰিচ
৪৯	সোণাৰু	কাছিকা ফিষ্টুলা
৫০	তেজপাত	চিন্নামুমটামালা
৫১	তেতেলি	টামাৰিগুচইণ্ডিকা
৫২	তিতাচপা	টালৌমাফেল্লোকাৰপা
৫৩	ওঁটেঙা	ডিল্লেইনইণ্ডিকা
৫৪	উৰিয়াম	বিস্কোফিয়াজাভানিকা
৫৫	ওদাল	ষ্টাৰকুলিয়াভিল্লোচা

এন টি এফ পি		
১	বন নহৰু	এলিয়াম টিউবাবচামৰোট. এক্স স্প্ৰেং
২	বন তুলসী	অ'কিমাস্বাচিলিকাম এল
৩	ঢেকীয়া	ডিপ্লাজিয়ামেচকুলাণ্টাম
৪	কলমৌ	আইপমিয়া একুৰাটিক ফ্ৰস্ক
৫	মাটি কান্দুৰি	অল্টাৰনাছ্ৰাৰাছেছিলিচ (এল)
৬	পিপলি	পাইপাৰ লঙ্গাম এল
৭	তৰা	আলপিনিয়াআলুঙ্গাচ
৮	কচু	ক'ল'কাচিয়াস্কুলেণ্টা এল
গুন্ম, জোপোহা আদি		
১	আবু-টেঙা	এণ্টিডেচমাচিদাম বেট্জ
২	অগৰা	টুইমফেট্ৰাৰহস্বাইডিয়াজেক
৩	আছাম লতা	ইউপ'টবিয়াম অ'ডবেটাম
৪	বগীতৰা	আলপিনামোল্লুচেনচিচ
৫	ভাত-তিতা	চলনামটোৰভাম ছোৰাট্জ
৬	ভেদাইলতা	হাইডোটিচকেনডেঞ্চ
৭	ভেকুৰি	চলনামইণ্ডিকাম
৮	ভতুৰাশাক	চিনোফডিয়াম এলবাম লিন
৯	বৰ মানিমুনি	হাইড্ৰ'কটিলেচিয়াটিকা লিন
১০	বন ধনীয়া	ৰেনোনকুলাছচেলাৰাটাছ লিন
১১	দোৰোন শাক	লিছাচলানাটা
১২	দীঘলতি	লিট্ছিয়াচেলিফিক'লিয়া
১৩	হেলচি	এনহাইড্ৰাফ্লুকটোৱানচ লৌৰ
১৪	যমলাখুঁটি	কপ্তাচ স্পেচিয়াচ এছ এম
১৫	কণা শিমলু	কমেলিয়ানাডাফুচাবেৰুণ এফ
১৬	কৌপাত	ফ্ৰিনিয়াম স্পেচিচ
১৭	খুতুৰা	আমাৰাছ্ৰাচভিৰডিচ লিন
১৮	লাজুকী লতা	মিম'চা পুডিকা লিন
১৯	মাটি কাদুৰি	অল্টাৰনাছ্ৰাৰাছেছিলিচ (এল) বিআৰ
২০	মাখিলতি	ফ্ৰেমিঙ্গিয়াষ্ট্ৰোবিলিফেৰা
২১	ইকৰা	ফ্ৰেগমিটেছকাত্ৰা (বেট্জ) ট্ৰিন
২২	টেঙেচি	মাৰ্চিলিয়াকুদ্রিফলিয়া

২৩	তিতাতুল	ফ্লুগোকাস্থাছথার্চিল্লোবাচ
২৪	সৰ্গমানিমুনি	হাইড্রোকটিলেচিথ্রিপিঅ'ডছলিম্ক

### ঘাঁহ-বন-লতা আদি

১	ইকৰা (ইক্ৰা)	এৰিছ্চাচৰেভেনি
২	জার্মানী বন	ইউপাটৰিয়ামঅডবেটাম
৩	কুশ	চেচিহাৰামস্পণ্টেনিয়াম
৪	মেঘেলা	ছছাহাৰমাবোণ্ডিনেচিয়াম
৫	নল	ফ্ৰেগমিটেস্কাৰ্কা
৬	সৌ	পলিনিয়া চিলিয়াটি
৭	চাংগ্ৰেছ	ইম্পাৰেটাআৰুণ্ডিনেকা
<b>বাঁহ</b>		
১	বজাল	ছেউডোস্টাকিমপলিমৰফাম
২	শিলজাতি	বাম্বুচা পেলিড
৩	কঁটা বাঁহ	বাম্বুচাআৰুণ্ডিনেচি
৪	মুলি	মেলোকান্নাবেম্বোছ'ইডছ

দাপনিবড়ি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি  
নগাঁও সংমণ্ডল, উত্তৰ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা  
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

সূচীপত্ৰ

অধ্যায়	শিৰোনাম
	অধ্যায় - এক
১	পৰিচয়
২	এলেকাটোৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা
৩	গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা আৰু জে এফ এম চিৰ ৰূপৰেখা
৪	জীৱিকাৰ সম্পদ ৰূপৰেখা আৰু স্পৰ্শকাতৰতা
৫	উপলব্ধ পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী
	অধ্যায় - দুই
৬	ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু ভাবুকি আৰু দুৰ্বত্ব বিশ্লেষণ
৭	গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা
৮	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা
৯	বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা
১০	প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট
	অধ্যায় - তিনি
	তালিকা, মানচিত্ৰ আৰু পৰিশিষ্ট

৮

*Approved*



# দাপনিবড়ি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি

নগাঁও সংমণ্ডল, উত্তৰ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - এক

## ১। পৰিচয়

### ১.১ : প্ৰকল্পৰ বিষয়ে :

অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প (এ পি এফ বি চি)ৰ লক্ষ্য হৈছে 'বহুমুখী আঁচনিৰ জৰিয়তে অসমৰ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু ব্যৱস্থাপনাৰ দীৰ্ঘম্যাদী আঁচনি কাৰ্যক্ষম কৰা আৰু আঁচনিৰ লক্ষ্যস্থানসমূহত বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা, যাতে বনজ আৰু অবনজ সম্পদসমূহৰ দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ জীৱন নিৰ্বাহ প্ৰক্ৰিয়াক উদগনি জনাব পাৰি।' এই প্ৰকল্পৰ লক্ষ্যক এনেদৰে উল্লেখ কৰা হৈছে— 'বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল সম্প্ৰদায়সমূহৰ সহযোগত বনাঞ্চলৰ পৰিৱেশ ব্যৱস্থা পুনৰ আগৰ অৱস্থালৈ ঘূৰাই নিয়াৰ লগতে সম্প্ৰদায়সমূহৰ জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া উন্নত কৰিব পৰা যায়, যাতে জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ সংৰক্ষণ আৰু দীৰ্ঘম্যাদী ব্যৱহাৰ নিশ্চিত হয়।' অসম চৰকাৰৰ সহযোগত এই প্ৰকল্পৰ বাবে পুঁজিৰ যোগান দৰিছে এজেণ্টী ফ্ৰান্স ডি ডেভেলপমেণ্ট (এ এফ ডি) অৰ্থাৎ ফ্ৰান্স বিকাশ এজেণ্টীয়ে। উল্লিখিত প্ৰকল্পৰ অধীনত পৰিকল্পনা, ৰূপায়ণ, নিৰীক্ষণ, সমন্বয় আৰু ব্যৱস্থাপনকে ধৰি সকলো কাম কৰিবলৈ অসম বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ প্ৰকল্প ছ'চাইটী (এ পি এফ বি চি ছ'চাইটী) বাধ্য।

### ১.২ : ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন

বজাৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি মূল্য সংযোজনেৰে জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া প্ৰসাৰৰ বাবে এই প্ৰকল্পত ব্যৱসায়িক প্ৰচাৰ, উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰ ব্যৱস্থাৰ দৰে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবলৈ আগ্ৰহী। জনসংখ্যা বৃদ্ধিৰ লগে লগে বনজ সম্পদৰ ওপৰত বৃদ্ধি পোৱা চাপৰ ফলত এনে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰাটো জৰুৰী হৈ পৰিছে। বৰ্তমানে উপলব্ধ বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সামগ্ৰী আৰু বজাৰ সেৱাসমূহৰ বজাৰৰ সম্ভাৱনীয়তাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি মূল্য সংযোজনৰ অনুসন্ধান কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। ইয়াৰ লগতে অবনজ নিৰ্ভৰশীল জীৱন ধাৰণ প্ৰক্ৰিয়া অনুসন্ধান কৰি সম্প্ৰদায়সমূহৰ সদস্যসকলক দক্ষতা বিকাশ পদক্ষেপৰ জৰিয়তে সফলতা বৃদ্ধি কৰা উচিত।

উক্ত প্ৰকল্পৰ অধীনত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা বিকাশৰ আঁচনি ৰূপায়ণৰ বাবে ইণ্ডিয়ান ইনষ্টিটিউট অব এণ্ট্ৰপ্ৰেনিয়ৰশ্বিপ (আই আই ই) গুৱাহাটী, ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন) আৰু চেণ্টাৰ ফৰ মাইক্ৰ'ফাইনেঞ্চ এণ্ড লাইভলিহুড ডেভেল'পমেণ্টৰে এক মহাজোঁট গঠন কৰা হৈছে। এই মহাজোঁটক ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকাৰ সুযোগ বৃদ্ধি (কনছালটিং ছাৰ্ভিচ ফৰ মাইক্ৰ' প্লেনিং এনহেপিং লাইভলিহুড অপচুৰ্ণিটিজ)ৰ বাবে গঠিত মহাজোঁট চমুকৈ কম্পেল' হিচাপে নামকৰণ কৰা হৈছে।

এই প্ৰকল্পৰ নিয়ম অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত 'বিভিন্ন গাঁৱত অভিযান আৰু বন উন্নয়ন, বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল লোকসকলক জীৱিকা সমৰ্থন আৰু লক্ষ্য অনুসৰি দীৰ্ঘম্যাদী বন ব্যৱস্থাপনা' অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। ইয়াত বন উন্নয়ন আৰু জীৱিকা বিকাশ উভয়ে অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে।

### ১.৩ : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা

অসমৰ মৰিগাঁও জিলাত অৱস্থিত দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা এই তথ্যত প্ৰকাশ কৰা হৈছে। এই জে এফ এম চি নগাঁও সংমণ্ডলৰ মৰিগাঁও ৰাজহ চক্ৰৰ অধীনস্থ। সম্প্ৰদায়ৰ সবিশেষ পৰৱৰ্তী খণ্ডত উল্লেখ কৰা হৈছে।

## ২। অঞ্চলটোৰ সাধাৰণ বৰ্ণনা

### ২.১ : সাধাৰণ বৰ্ণনা :

নগাঁও বন সংমণ্ডল অঞ্চলটো ১৯খন সংৰক্ষিত বনাঞ্চল আৰু ১৬খন প্ৰস্তাৱিত বনাঞ্চলৰ পুনৰ নিৰ্ধাৰিত চাৰিসীমাৰে প্ৰশাসনীয় জিলা মৰিগাঁও আৰু নগাঁও আৰু কলিয়াবৰ মহকুমাৰে নগাঁও জিলাত অৱস্থিত। ভৌগোলিকভাৱে অক্ষাংশৰ ৯২°০' আৰু ৯৩°৩০' পূব আৰু ২৫°৩০' আৰু ২৬°৩০' উত্তৰ দ্ৰাঘিমাংশত অৱস্থিত।

তলত দিয়াৰ দৰে জিলাখনৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলসমূহ বিস্তৃত হৈ আছে

ক) নগাঁও জিলা (নগাঁও আৰু কলিয়াবৰ মহকুমা)

- ১) বৰপানী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২) লুটুমাই সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৩) পিলখানা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৪) জাকোটা সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ প্ৰথম সংযোজন
- ৫) হীৰাপূজা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৬) ডবকা (অংশ) সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৭) কাফিতলি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৮) বামুণী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ৯) উত্তৰ ডিজু সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১০) দক্ষিণ ডিজু সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১১) খোৱাং সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১২) বাগছাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৩) কামাখ্যা পাহাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৪) মাধাপাৰা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৫) বৰাপানী (খনশিলা) প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ প্ৰথম সংযোজন
- ১৬) কন্দলী প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৭) দেওসুৰ পাহাৰ প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৮) হাতীমূৰা প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ১৯) শালবাৰী প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২০) চকুৰঙা প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২১) বৰজুৰি প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২২) ধলপাহাৰ প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২৩) লেংটেং প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
- ২৪) কঁঠালগুৰি প্ৰস্তাৱিত লালপাহাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল

- খ) মৰিগাঁও জিলা
- ১) সোণাইকুছি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
  - ২) খোলাহাট সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
  - ৩) বৰবৰি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
  - ৪) কিলিং সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
  - ৫) দোৱাদলনি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
  - ৬) তেতেলিয়া বঘৰা সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
  - ৭) বসুন্ধৰি প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
  - ৮) বহা প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
  - ৯) গোৱৰ্ধন প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল
  - ১০) চৰাইহাগী হাতীমূৰীয়া প্ৰস্তাৱিত সংৰক্ষিত বনাঞ্চল

বেছি ভাগ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলেই কাৰ্বিং আংলং পাহাৰ আৰু মেঘালয় পাহাৰৰ পাদদেশত অৱস্থিত আৰু সোণাইকুছি খোলাহাট ডবকা (অংশ), কাটিফলি, খোৱাং, দক্ষিণ ডিজু আৰু বাগছাৰ বনাঞ্চলকেইখন টাপ বিশিষ্ট।

## ২.২ : অৱস্থান

সংমণ্ডলটোত এই বনাঞ্চলসমূহ সমভাৱে বিস্তৃত নহয়। বেছিভাগ বনাঞ্চলেই সংমণ্ডলটোৰ দক্ষিণ অংশত অৱস্থিত। ২২খন সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ ভিতৰত ১৩খন সংৰক্ষিত বনাঞ্চল নগাঁও আৰু কাৰ্বি আংলং সীমাৰ ভিতৰত অৱস্থিত আৰু ৰাজ্য হিচাপে মেঘালয়ৰ সীমান্তত অৱস্থিত। সমগ্ৰ সংমণ্ডলটোৰ অধীনৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ মুঠ মাটিকালি হ'ল প্ৰায় ৩৭১ বৰ্গকিলোমিটাৰ। বনাঞ্চলসমূহ ভৌগোলিকভাৱে পূব অক্ষাংশৰ ৯২°০' আৰু ৯৩°৩০' আৰু দক্ষিণ দ্ৰাঘিমাংশৰ ২৫°৩০' আৰু ২৬°৩০'ত অৱস্থিত।

## ২.৩ : মাটিৰ প্ৰকাৰ

খাচী পাহাৰৰ দক্ষিণ ভাগৰ এচলীয়া এলেকা খনিজ পদাৰ্থযুক্ত ৰূপান্তৰিত শিলাৰে গঠিত। উত্তৰ কাৰ্বি আংলং পাহাৰৰ প্ৰায় সমগ্ৰ এলেকাজুৰি ব্যাপক পৰিমাণে খনিজ পদাৰ্থযুক্ত ৰূপান্তৰিত শিলা অথবা পত্ৰাকৃতিৰ গ্ৰেণাইট শিলেৰে গঠিত। খনিজ পদাৰ্থযুক্ত ৰূপান্তৰিত শিলা (Gneiss) ঘাইকৈ স্ফটিক তথা মণিয়ুক্ত উপাদান, চুম্বকীয় মণিক আৰু অভ্ৰমণিৰে গঠিত। বাবেবৰণীয়া ভূভাগত প্ৰায়েই ৰূপান্তৰিত শিলা আৰু পাললিক বা গেদীয় শিলাৰ সংযোগ দেখা যায়। অৱশ্যে খনিজ উপাদানযুক্ত ৰূপান্তৰিত শিলাময় এলেকাত ক্ষুদ্ৰ কণায়ুক্ত শিলাৰ অনুপস্থিতি লক্ষণীয়। এই এলেকাৰ আশেপাশে কিছু অংশত স্থানিকভাৱে ব্যাপক পৰিমাণে লৌহ উপাদানযুক্ত বালিয়া শিল আৰু লৌহ উপাদান মিশ্ৰিত বালিয়ুক্ত মাটিও ব্যাপক ঠাইজুৰি দেখা যায়। পাৰ্বত্য এলেকাৰ মাটি সাধাৰণভাৱে বোকাময় আৰু বালিচহীয়া। বনাঞ্চলৰ গছ-গছনি বৃদ্ধিৰ বাবে এনেধৰণৰ মাটিয়েই উপযুক্ত আৰু ভাল। পাহাৰৰ ওপৰভাগৰ শিলাময় এচলীয়া এলেকাৰ বাহিৰে এনে ধৰণৰ মাটিৰ স্তৰ যথেষ্ট গভীৰ। পাৰ্বত্য এলেকাৰ মাটি ঘাইকৈ ক্ষয় হোৱা ৰূপান্তৰিত শিলা, বালিয়া শিলৰ কণিকা আৰু পচন

উপাদানেৰে গঠিত। অঞ্চলটোৰ শিলা আৰু মাটিত লৌহ উপাদান থকা কাৰণে এইবোৰ বঙচুৱা। এই মাটিত থকা শিলাৰ কণিকা আৰু মণিৰ অপূৰ্ব মিশ্ৰণ লক্ষণীয়। এনে মাটি সদায় বোকামাটিৰ দৰে আৰ্দ্ৰ আৰু অত্যন্ত পিছল। শুকান অৱস্থাত এই মাটি মূৰমূৰীয়া আৰু বালিযুক্ত। শৈলশিৰা আৰু পাহাৰৰ এটলীয়া এলেকাত বৰষুণৰ ফলত মাটিৰ খনিজ, জৈৱিক আৰু অন্যান্য ভাল ভাল উপাদানবোৰ পানীয়ে ধুই নিয়াৰ বাবে এই এলেকাৰ মাটিৰ উৰ্বৰতা দ্ৰুতভাৱে নিঃশেষ হয়।

সমতল এলেকাৰ মাটি পলসেৰে গঠিত। এই পলসুৱা মাটি আকৌ দুই প্ৰকাৰৰ। যেনে (ক) কলং নৈলৈকে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পলসুৱা এলেকা আৰু (খ) যমুনা-কপিলী পলসুৱা এলেকা। নদীৰ উৎসৰ শিলা ভৌগোলিকভাৱে পৃথক হোৱা কাৰণেই এই দুই এলেকাৰ পলসুৱা মাটিৰ প্ৰকাৰ পৃথক পৃথক। তদুপৰি, পানীৰ প্ৰবাহ আৰু ইয়াৰ উত্থানৰ লগতে বানে কঢ়িয়াই অনা গেদ আদিৰ উপাদানো পৃথক পৃথক হোৱা কাৰণেও এই দুই প্ৰকাৰৰ পলসুৱা মাটিৰ প্ৰকাৰো পৃথক পৃথক। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পলসুৱা মাটিত বালি আৰু পলসৰ পৰিমাণ অধিক।

## ২.৪ : পানী

সংমণ্ডলটোৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলসমূহৰ মাজেৰে বা কাষেৰে বৈ যোৱা বহুকেইখন নদী আৰু জুৰি আছে, পাহাৰৰ ওপৰ অংশৰ বাহিৰে সাধাৰণতে ইয়াত পানীৰ অভাৱ নহয়। গোটেই অঞ্চলটোৰ উত্তৰ সীমাৰে বৈ গৈছে ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী। এই সংমণ্ডলৰ মাজেৰে বৈ অহা বহু জান-জুৰি ব্ৰহ্মপুত্ৰত মিলিত হৈছেহি। এই সংমণ্ডলৰ অত্যন্ত গুৰুত্বপূৰ্ণ আন এক নদী হৈছে কলং। এই নৈখনৰ লগতে কাৰ্বি আংলং আৰু উত্তৰ কাছাৰ পাহাৰৰ পৰা বৈ অহা বহু জান-জুৰি আহি ব্ৰহ্মপুত্ৰত মিলিত হৈছেহি।

ইয়াত পানীৰ পৰ্যাপ্ততা যথেষ্ট আৰু কুঁৱা খান্দিলেই পানী পোৱাটো কঠিন নহয়। বাৰিষাকালত কোনো কোনো ঠাইত পাঁচফুট মান খান্দিলেই পানীৰ স্তৰ পোৱা যায়। আনহাতে, খৰাং বতৰত এই পানীৰ উচ্চতা ত্ৰিছ ফুটতকৈ তললৈ সাধাৰণতে নামি নাযায়।

## ২.৫ : জলবায়ু

ইয়াৰ জলবায়ুৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য হ'ল অতি মাত্ৰা আৰ্দ্ৰতা। উষ্ণতাও যথেষ্ট বৃদ্ধি পায় যদিও সঘনে বৰষুণ-বজ্ৰপাতৰ ফলত উষ্ণতা নিয়ন্ত্ৰণত থাকে। গতিকে ইয়াত ঋতুৰ চৰম উষ্ণতা আৰু আৰ্দ্ৰতা দেখা নাযায়। বছৰি গড় বৰষুণৰ পৰিমাণ ২.৯৬ মিলিমিটাৰৰ পৰা ৩৪১.৬২ মিলিমিটাৰ। তুলনামূলকভাৱে শুকান অঞ্চল হ'ল ধিং (ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ সমভূমি) আৰু ইয়াত গড় বৰষুণৰ পৰিমাণ হ'ল ১২৭০-১৫২৪ ইঞ্চি।

## ২.৬ : পৰিৱেশতন্ত্ৰ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য

বনাঞ্চলসমূহ উত্তৰ গ্ৰীষ্মপ্ৰধান সেমেকা ঋতু অনুযায়ী পাতধৰা বনাঞ্চলৰ প্ৰকাৰৰ (উপ গ্ৰুপ-৩৬)। এই বনাঞ্চলসমূহ দুটা বিভাগত বিভক্ত। ইয়াৰে এটা অংশ শাল অৰণ্য। কিন্তু দীৰ্ঘদিন ধৰি কৰি অহা জুমখেতি,

নিয়ন্ত্ৰণহীনভাৱে গছকটা আৰু জুয়েৰে জ্বলাই দিয়াৰ ফলত বনাঞ্চলৰ বিভিন্ন এলেকাৰ বৈশিষ্ট্যৰ বিভিন্ন ধৰণৰ পৰিৱৰ্তন ঘটিছে। এই বিষয়টোৰ বিশদ বিৱৰণৰ বাবে তলত বনাঞ্চলসমূহক বিভিন্ন শ্ৰেণীত বিভক্ত কৰা হৈছে—

- ক) শাল
- খ) শুকান বিবিধ প্ৰকাৰ
- গ) পশ্চিম বিবিধ প্ৰকাৰ
- ঘ) নদী অৱবাহিকা এলেকা
- ঙ) তৃণভূমি এলেকা
- চ) জলাশয় এলেকা

সোণাইকুছি বনাঞ্চলত দক্ষিণ-পশ্চিমত অৱস্থিত শালগছৰ বন। এই বন শেষ হৈছে উত্তৰ-পূবৰ ডিজু (উত্তৰ) উপত্যকাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চললৈকে। এই এলেকাত স্থানীয় বৈশিষ্ট্য সম্পন্ন আন কেতবোৰ প্ৰজাতিৰ গছ-গছনিৰ মিশ্ৰণ ঘটিছে এই বনাঞ্চলত। এই প্ৰজাতিৰ গছ-গছনিবোৰ হৈছে কৰৈ, জামু, আজাৰ, চাম আদি। এই গছ-গছনি সেমেকা এলেকাজুৰি দেখা যায়। আনহাতে, গমাৰি, চপা, আমৰি, পমা, ভেৰু, শিমলু আদি গছ সম্পূৰ্ণ শাল বনাঞ্চলতেই অৱস্থিত।

এই সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ গছ-গছনিৰ প্ৰধান তিনিটা প্ৰজাতি হৈছে আজাৰ, ভেলকৰ, খৰিয়ৰি, বাজী-ওঁ, টিনপতি, আমলখি, সৈৰা, বন-জামু আদি। তদুপৰি, ভেলকৰ, আজাৰ, বাঁহ, আমলখি, খলিয়ৰি, বন-জামু, সৈৰা, কাঞ্চন, টিনপতি, ঢেকীয়া, তৰা, কেতুৰি, জাৰমণি, মূৰফুলা আদি গছ-গছনিও ইয়াত আছে।

## ২.৭ : জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ প্ৰত্যাহ্বান

- অৰ্বৈধ অহা-যোৱা আৰু বাসস্থান, মাছমৰা, জন্তু চিকাৰ কৰা, জন্তু চৰোৱা আৰু গছ-কাঠ আৰু অন্যান্য বন উৎপাদন সংগ্ৰহ।
- বান আৰু নদীৰ খহনীয়া : বানপানীৰ কাৰণে ইয়াত হোৱা খহনীয়াৰ ফলত নদীৰ পাৰৰ বনাঞ্চলসমূহ ইয়াৰ গছ-গছনি সহিতে খহনীয়াত আক্ৰান্ত হয়। মূল্যবান গছ-গছনি যেনে শিমলু প্ৰজাতি আৰু অন্যান্য প্ৰজাতিৰ উদ্ভিদসমূহ বিশেষভাৱে সোণাইকুছি, কুকুৰাকাটা পাহাৰ বনাঞ্চল খহনীয়াৰ কবলত পৰি আহিছে।
- ধুমুহা : বৰষুণৰ সময়ছোৱাত হোৱা বিধ্বংসী ধুমুহাই গা-গছ ভঙা আৰু উভলা কাৰ্য সংঘটিত কৰি আহিছে। ইয়াৰ ফলত বনাঞ্চলসমূহত যথেষ্ট ক্ষতি হৈছে। এই ক্ষতি অধিক দেখা যায় মুকলি শাল অৰণ্যসমূহত।
- জুই : ঘাঁহনি অঞ্চলত নতুনকৈ ৰোপণ কৰা উদ্ভিদসমূহ জুইৰ ভয়াৱহতাৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে।
- বছৰি বানপানী : অসমৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ উপত্যকাত বানপানী হ'ল এক বাৰ্ষিক সমস্যা। এই সময়ছোৱাত বন্যপ্ৰাণীসমূহ ক্ষতিগ্ৰস্ত হয় আৰু বহু সময়ত সেইবোৰ আঘাতপ্ৰাপ্ত অথবা মৃত অৱস্থাত উদ্ধাৰ হয়।

## ২.৮ : অধিকাৰ আৰু ৰেহাই

সংৰক্ষিত বনাঞ্চল গঠনৰ প্ৰাৰম্ভিক সময়ত প্ৰতিখন সংৰক্ষিত বনাঞ্চলৰ বিপৰীতে উল্লেখ কৰা জাননীত প্ৰকাশ পোৱামতে বনাঞ্চলৰ লোকসকলক প্ৰদান কৰা অধিকাৰ আৰু ৰেহাই সাহায্যৰ বিস্তৃত বিৱৰণ হ'ল—

১। বৰপানী সংৰক্ষিত বনাঞ্চল— বনাঞ্চলৰ মাজেৰে পাৰ হোৱা তলৰ পথসমূহৰ দ্বাৰা অঞ্চলবাসীক যাতায়াতৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা হৈছে।

ক) শিঙিমাৰীৰ পৰা বৈঠালাংছু

খ) শিঙিমাৰীৰ পৰা লেংৰি

২। লুটুমাৰি সংৰক্ষিত বনাঞ্চল— বনাঞ্চলৰ মাজেৰে পাৰ হোৱা তলৰ পথসমূহৰ দ্বাৰা অঞ্চলবাসীক যাতায়াতৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা হৈছে।

ক) দাহপাৰাৰ পৰা বৰথল

খ) দোমাইঠাৰ পৰা বৰপানী নদী

৩। বাগছাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল— বনাঞ্চলৰ মাজেৰে পাৰ হোৱা তলৰ পথসমূহৰ দ্বাৰা অঞ্চলবাসীক যাতায়াতৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা হৈছে।

ক) ফুলগুৰি গাঁৱৰ পৰা কাহাংতাবান

খ) চিৰাং (দেওসুৰ) গাঁৱৰ পৰা কাহাংতাবান

### ৩। গাঁৱৰ আৰ্থ-সামাজিক ৰূপৰেখা আৰু জে এফ এম চিৰ ৰূপৰেখা

#### ৩.১ মূল তথ্য

দাপনিবড়ি এখন ৰাজহ গাঁও আৰু ই মৰিগাঁও জিলাত অৱস্থিত। ২০১৫ চনৰ জুলাই মাহত জে এফ এম চিটো নগাঁও সংমণ্ডল আৰু মৰিগাঁও জিলা প্ৰশাসনৰ অধীনত পঞ্জীয়ন কৰা হয় (পৰিশিষ্ট-IIIত পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ দিয়া হৈছে)।

#### তালিকা-ক : জে এফ এম চিৰ মূল তথ্য

বিষয়	মূল তথ্য
জে এফ এম চিৰ নাম	দাপনিবড়ি
গাঁও পঞ্চায়তৰ নাম	দক্ষিণ ধৰমতুল
ৰাজহ চক্ৰৰ নাম	মৰিগাঁও
জিলাৰ নাম	মৰিগাঁও
বন সংমণ্ডলৰ নাম	নগাঁও
বন আঞ্চলিকৰ নাম	পশ্চিম আঞ্চলিক
বন লাটৰ নাম	
গঠন হোৱা বছৰ	২০১৩
পঞ্জীয়ন নম্বৰ	এন এ চি/এন/৩৮
জে এফ এম চিৰ সীমাৰ বৰ্ণনা	উত্তৰ : কপিলী নদী দক্ষিণ : খোলাহাট সংৰক্ষিত বনাঞ্চল পশ্চিম : ধৰমতুল, ৩৭নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ পূব : বৰগুৰি গাঁও

উৎস : জে এফ এম চিৰ তথ্য আৰু ২০১৭চনৰ এপ্ৰিল মাহত অনুষ্ঠিত পি আৰ এ অনুশীলনৰ সময়ত হোৱা আলোচনা।



### ৩.২ : কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বৰ্ণনা

কাৰ্যকৰী সমিতি আৰু সাধাৰণ সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বৰ্ণনা তলৰ তালিকাত সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। (পৰিশিষ্ট-IV : স্বাক্ষৰিত তালিকা, পৰিশিষ্ট-V : জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ)

তালিকা-খ : কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সংক্ষিপ্ত বিৱৰণ

নাম	বয়স	ঠিকনা	শিক্ষাগত অৰ্হতা	যোগাযোগ নম্বৰ	পদবী
প্ৰবীণ টিমুং	৩৮	দাপনিবড়ি	উচ্চতৰ মাধ্যমিক	৮৭৪৯৯৭০১৪৬	সভাপতি
মিশ্ৰ দেউৰী	৪৬	পশ্চিম আঞ্চলিক ধৰমতুল		৯৮৫৪২১২১১৮	সদস্য সচিব
মামণি ডেকা	৩০	দাপনিবড়ি	উচ্চ মাধ্যমিক		সদস্য
বীনা বংপি	৩২	মাহখুলি	উচ্চ মাধ্যমিক		সদস্য
অৰু ক্ৰু'	৩৭	মাহখুলি	উচ্চ মাধ্যমিক		সদস্য
নকুল পাটৰ	৪৬	আমজৰী	প্ৰাথমিক		সদস্য
হিতেশ্বৰী মেধি	৪০	আমজৰী	প্ৰাথমিক		সদস্য
পুতুল ইংতি	৩৯	দাপনিবড়ি	প্ৰাথমিক		সদস্য
দিলেশ্বৰ বংহাং	৪৮	দাপনিবড়ি	উচ্চ মাধ্যমিক		সদস্য
বিণী ফাংছ'পি	৩৪	মাহখুলি	উচ্চ মাধ্যমিক		সদস্য
নন্দৰাম পাটৰ	৪০		উচ্চতৰ মাধ্যমিক		সদস্য

উৎস : জে এফ এম চিৰ তথ্য।

### ৩.৩ : পৰিয়াল আৰু জনসংখ্যা গাঁথনি

গাঁওখনত বাস কৰা মুঠ ২৫৩টা পৰিয়ালৰ ভিতৰত ১৮৭টাত সমীক্ষা চলোৱা হৈছে। পৰিয়াল সমীক্ষামতে ১৩৫টা পৰিয়াল দাৰিদ্ৰ্য সীমাৰেখাৰ তলৰ।

তালিকা-গ : জনসংখ্যাৰ ৰূপৰেখা

প্ৰকাৰ	পৰিয়ালৰ সংখ্যা	পুৰুষ	মহিলা	সৰ্বমুঠ
অ' বি চি	১৭	৪২	৪৪	৮৬
এছ টি	৯৫	২২৫	২১৭	৪৪২
এছ চি	৭৫	১৭১	১৬৪	৩৩৫
সৰ্বমুঠ	১৮৭	৪৩৮	৪২৫	৮৬৩

গাঁওখনৰ মুঠ জনসংখ্যা হৈছে ৮৬৩জন। ইয়াৰে ৪৩৮জন পুৰুষ আৰু বাকীখিনি মহিলা। গাঁওখনৰ জনসংখ্যাৰ ৩৩৫গৰাকী এছ চি, ৪৪২গৰাকী এছ টি আৰু ৮৬গৰাকী অ' বি চি।

ইয়াৰ পৰা এইটো দেখা গ'ল যে—

- ১) এটা পৰিয়ালত গড় জনসংখ্যা হ'ল ৫জন
- ২) লিংগ অনুপাত হ'ল প্ৰতি ১০০০গৰাকী পুৰুষৰ বিপৰীতে ৯৭০গৰাকী মহিলা

তালিকা-ঘ : বয়স অনুপাতে লোকৰ সংখ্যা

বয়স শ্ৰেণী	৫ বছৰৰ তলৰ	৫-১৮ বছৰৰ ভিতৰত	১৮-৪৫ বছৰৰ ভিতৰত	৪৫-৬০ বছৰৰ ভিতৰত	৬০ বছৰৰ ওপৰৰ
পুৰুষ	৬২	১০৭	১৮৩	৫২	৩৪
মহিলা	৪৪	৯৭	২০৮	৪২	৩৪
সৰ্বমুঠ	১০৬	২০৪	৩৯১	৯৪	৬৮

৩.৪ : শিক্ষা আৰু দক্ষতা বিকাশ

শিক্ষাগত অৰ্হতাৰ ৰূপৰেখা তালিকা 'ঙ'ত উল্লেখ কৰা হৈছে—

তালিকা-ঙ : শিক্ষাৰ বিৱৰণ

বয়স-শ্ৰেণী	প্ৰাথমিক	মধ্য ইং	উচ্চ মাঃ	উচ্চতৰ মাঃ	স্নাতক	স্নাতকোত্তৰ	অশিক্ষিত
২৫ বছৰৰ তলৰ	৭৬	৫৭	৪৯	২০	২৮	১৩	৩৫
২৫ বছৰৰ ওপৰৰ	৯৮	৭৯	৪১	৩৯	১৭	০	১৯৫
সৰ্বমুঠ	১৭৪	১৩৬	৯০	৫৯	৪৫	১৩	২৩০

গাঁওখনৰ ৬৯ শতাংশতকৈ অধিক লোক শিক্ষিত।

সচৰাচৰ জীৱিকাৰ দক্ষতা বিভিন্ন ধৰণে গ্ৰহণ কৰা হয়— আনুষ্ঠানিক আৰু অনানুষ্ঠানিক। জে এফ এম চি এলেকাত অনানুষ্ঠানিকৰ অৰ্থ হৈছে পৰম্পৰাগত নিয়ম অনুসৰি দক্ষতা বিকাশ। এই অঞ্চলৰ লোকসকল তলত উল্লেখ কৰা ক্ষেত্ৰসমূহত পৰম্পৰাগতভাৱে দক্ষ :

- (১) কৃষি
- (২) বয়ন
- (৩) বাঁহ-বেতৰ শিল্প
- (৪) থলুৱা সুৰা প্ৰস্তুত

### ৩.৫ : ভূমি ব্যৱহাৰৰ ধৰণ

গাঁওবাসী মূলতঃ কৃষি আৰু পশুধন প্ৰতিপালনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।

গাঁওখনত ভূমিৰ ব্যৱহাৰৰ ধৰণ তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ—

কৃষিভূমি : ৪৬.৭ শতাংশ

গছ-গছনিৰে আবৃত অঞ্চল : ৫ শতাংশ

বাসস্থান : ৩৬.৭ শতাংশ

জলাশয় : ৫ শতাংশ

পতিত ভূমি : ৩.৩ শতাংশ

### ৩.৬ : ভূমি ধাৰণৰ ধৰণ

ভূমি ধাৰণৰ ধৰণ অনুসৰি পৰিয়ালসমূহৰ প্ৰকাৰ তলত দিয়াধৰণৰ—

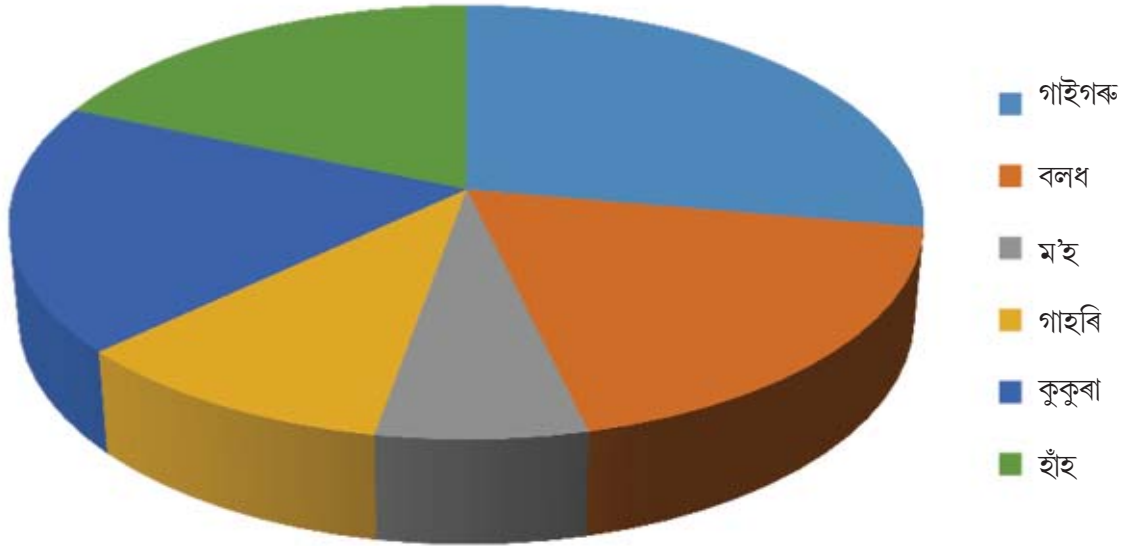
- \* ৩ শতাংশ পৰিয়াল ভূমিহীন
- \* ৮০ শতাংশ পৰিয়াল উপাস্ত কৃষক (২ হেক্টৰতকৈ কম)
- \* ১ শতাংশ পৰিয়াল ক্ষুদ্ৰ খেতিয়ক (২-১০ হেক্টৰ)

### ৩.৭ : পশুধন

গাঁওখনৰ পৰিয়ালসমূহে প্ৰতিপালন কৰা পশুধনৰ মুখ্য প্ৰকাৰসমূহ এনেধৰণৰ—

ক্রমিক নং	পশুধন	সংখ্যা
১	গাইগৰু	৩০০
২	বলধ	২০০
৩	ম'হ	৭০
৪	গাহৰি	১১০
৫	কুকুৰা	২০০
৬	হাঁহ	২০০

### পশুধন



৩.৮ : গাঁৱৰ আন্তঃগাঁথনি আৰু যোগাযোগ সুবিধা

যিকোনো জনগোষ্ঠীতে সাধাৰণ আন্তঃগাঁথনিৰ উপলব্ধতাই জীৱিকাৰ নিৰ্বাহক্ষম উপায় বিকাশত সহায় কৰে। গাঁওখনত বৰ্তমানৰ আন্তঃগাঁথনিৰ অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনিৰ বৰ্তমানৰ অৱস্থা—

তালিকা— চ : বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি

ক্রমিক নং	আন্তঃগাঁথনি	অৱস্থিতি গাঁৱৰ ভিতৰত নে বাহিৰত	সংখ্যা (যদি প্ৰযোজ্য)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (মিঃ/কিঃমিঃ হিচাপত)	অৱস্থা আৰু বৰ্তমান সেহিবোৰ ব্যৱহাৰৰ উপযোগিতা
১	বাছ আস্থান	বাহিৰত	২	৩ কিঃমিঃ	ভাল
২	প্ৰাথমিক স্বাস্থ্য কেন্দ্ৰ	বাহিৰত	১	৫ কিঃমিঃ	ভাল
৩	প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	ভিতৰত	৪	০.৫ কিঃমিঃ	মধ্যম
৪	মজলীয়া বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	১ কিঃমিঃ	ভাল
৫	উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	১ কিঃমিঃ	মধ্যম
৬	উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়	বাহিৰত	১	১৫ কিঃমিঃ	ভাল
৭	মহাবিদ্যালয়	বাহিৰত	২	৩৫ কিঃমিঃ	ভাল
৮	ডাকঘৰ	বাহিৰত	১	৩ কিঃমিঃ	মধ্যম
৯	বেংক	বাহিৰত	১	১০ কিঃমিঃ	মধ্যম
১০	টেলিফোন	—	—	—	—
১১	অংগনবাড়ী কেন্দ্ৰ	ভিতৰত	৪	০.৫ কিঃমিঃ	ভাল
১২	গাঁও পঞ্চায়ত কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	৫ কিঃমিঃ	মধ্যম
১৩	ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	৪৫ কিঃমিঃ	ভাল
১৪	আৰক্ষী চকী/থানা	বাহিৰত	১	১০ কিঃমিঃ	মধ্যম
১৫	বন লাট কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	৫ কিঃমিঃ	মধ্যম
১৬	বন আঞ্চলিক কাৰ্যালয়	বাহিৰত	১	৫ কিঃমিঃ	মধ্যম
১৭	ৰে'ল ষ্টেচন	বাহিৰত	১	৮ কিঃমিঃ	মধ্যম
১৮	খোৱাপানীৰ উৎস	ভিতৰত	১	১ কিঃমিঃ	শোচনীয়
১৯	ৰাজহুৱা সভাঘৰ	ভিতৰত	১	০.৫ কিঃমিঃ	মধ্যম
২০	বিদ্যুৎ সংযোজিত ঘৰ	সকলো	-	-	মধ্যম
২১	ষ্ট্ৰীট লাইট	নাই			
২২	ট্ৰেক্টৰৰ সংখ্যা	নাই			
২৩	পাৱাৰ টিলাৰৰ সংখ্যা	ভিতৰত	১৪	০.৫ কিঃমিঃ	মধ্যম

উপৰোক্ত তালিকাখনৰ পৰা গাঁওখনৰ আন্তঃগাঁথনি তলত দিয়া ধৰণে উল্লেখ কৰিব পাৰি—

বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি : গাঁওখনৰ ৰাস্তা আৰু বিজুলীৰ অৱস্থা সন্তোষজনক যদিও পানী যোগা পৰ্যাপ্ত নহয়। নিকটৱৰ্তী বাছ আস্থানটো ৩ কিঃমিঃ দূৰত।

শিক্ষা আৰু স্বাস্থ্যৰ সুবিধা : গাঁওখনৰ ভিতৰত ৪খন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় আৰু ১ কিঃমিঃ দূৰত মজলীয়া

আৰু মাধ্যমিক বিদ্যালয় অৱস্থিত হিচাপে গাঁওখনৰ বুনিয়াদী শিক্ষা সুবিধা সন্তোষজনক। নিকটৱৰ্তী স্বাস্থ্য উপ-কেন্দ্ৰটো ৫ কিঃমিঃ দূৰৈত অৱস্থিত। নিয়মীয়া পৰিবহণ ব্যৱস্থা উপলব্ধ নোহোৱা বাবে গাঁওবাসীয়ে যাতায়াতৰ বাবে টেম্পো আৰু দুচকীয়া বাহন ব্যৱহাৰ কৰে।

**চৰকাৰী কাৰ্যালয় :** চৰকাৰী কাৰ্যালয়সমূহ (যেনে আৰক্ষী থানা, ৰাজহ চক্ৰ কাৰ্যালয়, বন লাট কাৰ্যালয় আদি) গাঁওখনৰ পৰা ন্যূনতম ৫ কিঃমিঃ দূৰত্বত অৱস্থিত। সেইসমূহলৈ যাবৰ বাবে অঞ্চলটো বা তাৰ নিকটৱৰ্তী অঞ্চলৰ পৰা কোনো ধৰণৰ ৰাজহুৱা পৰিবহণ ব্যৱস্থা নাই।

**বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি :** বেংক আৰু ডাকঘৰৰ দৰে বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ সুবিধা বাসস্থানৰ পৰা বাহিৰত ৫ কিঃমিঃ দূৰত্বত শান্তিপুৰ, ধৰমতুলত অৱস্থিত।

### ৩.৯ : কৃষি/শস্য

গাঁওবাসীয়ে উৎপাদন কৰা মুখ্য কৃষি শস্যসমূহ হ'ল

খাৰিফ শস্য : ধান

ৰবিশস্য : শাক-পাচলি

গাঁওখনৰ অধিকাংশ ব্যক্তিয়ে ধানখেতিৰ লগত জড়িত।

গাঁওখনত উৎপাদিত কৃষিজাত শস্যৰ পৰিমাণ আৰু উৎপাদন হাৰ তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ—

(ক) ধান : উৎপাদন : ৮৯৬ কুইণ্টল; উৎপাদন হাৰ : ৪৩ কিলোগ্ৰাম প্ৰতিহেক্টৰ

### ৩.১০ : পশুখাদ্যৰ উপলব্ধতা

পশুখাদ্যৰ বাবে গাঁওবাসী সমীপৱৰ্তী বনাঞ্চলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল। গাঁওখনৰ পশুখাদ্যৰ মূল উৎসসমূহ তলত দিয়া হ'ল—

\* শস্যৰ অৱশিষ্ট অংশ

\* স্থানীয় বজাৰ

\* ওচৰৰ বনাঞ্চল

### ৩.১১ : বজাৰ

গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ কৰা মূল বজাৰসমূহ হ'ল—

\* গেলামাল/পি ডি এছ : দাপনিবড়ি

\* সাপ্তাহিক/তিনি দিনীয়া বজাৰ : ৮ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ আমচৈ

\* মূল বজাৰ : ১৩ কিলোমিটাৰ দূৰৈৰ নেলী

### ৩.১২ : পানীৰ উৎস

অঞ্চলটোৰ মূল পানীৰ উৎসসমূহ এনেধৰণৰ—

\* দমকল : ৩০ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা : ঋতুকালীন; পানীৰ গুণগত মান : শোচনীয়)

\* কুঁৱা : ২০ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা : ঋতুকালীন; পানীৰ গুণগত মান : শোচনীয়)

\* হেণ্ড পাম্প : ৮ (পানীৰ পৰ্যাপ্ততা : ঋতুকালীন; পানীৰ গুণগত মান : শোচনীয়)

### ৩.১৩ : শক্তিৰ ব্যৱহাৰ

গাঁওখনৰ শক্তিৰ মূল উৎস তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ—

- \* কাঠখৰি : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ১৮৭টা (উৎস : বনাঞ্চল)
- \* কেৰাচিন : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ১৮৭টা (উৎস : স্থানীয় দোকান)
- \* গোবৰ খৰি : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ২০টা (উৎস : স্থানীয়)
- \* বন্ধন গেছ : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ৩৩টা (উৎস : স্থানীয় বিতৰক)
- \* বিদ্যুৎ : নিৰ্ভৰশীল পৰিয়াল : ১৭০টা (উৎস : স্থানীয়)

### ৩.১৪ : আৰ্থ-সামাজিক অৱস্থা

সামাজিক গঠন : গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকল তিৱা, কাৰ্বি, কোচ, বঙালী আৰু হিৰা সম্প্ৰদায়ৰ মিশ্ৰিত জনগোষ্ঠীৰ। তেওঁলোকৰ মাজত শ্ৰেণী বিভাজন আছে যদিও কোনো ধৰণৰ গুৰুতৰ সামাজিক বিভাজন নাই। মহিলাসকলৰ অৱস্থা সন্তোষজনক। তেওঁলোকে কৃষিকৰ্ম যেনে ৰোৱা-সিঁচা, নিৰোৱা আৰু চপোৱা কাৰ্য কৰাৰ লগতে পশুপালন আৰু ঘৰুৱা কাম-কাজো কৰে।

অৰ্থনৈতিক পৰিস্থিতি : অৰ্থনৈতিক অৱস্থা সন্তোষজনক নহয়। জীৱিকাৰ প্ৰধান উৎস হ'ল কৃষি আৰু দিন হাজিৰা। অধিকাংশ পৰিয়ালৰে বাৰ্ষিক আয় হৈছে ৪৮,০০০-৯৬,০০০। অতিৰিক্ত বৰ্ণনা পৰৱৰ্তী শাখাত উপলব্ধ।

### ৪। জীৱিকা সম্পদৰ সবিশেষ আৰু দুৰ্বলতা প্ৰসংগ

গাঁৱৰ জীৱিকা সম্পদ আৰু এইবোৰৰ সাম্প্ৰতিক অৱস্থা সন্দৰ্ভত ইয়াত আলোচনা কৰা হৈছে। দুৰ্বলতা প্ৰসংগতো ইয়াত বিশ্লেষণ কৰা হৈছে।

#### ৪.১ জীৱিকা সম্পদৰ বিশ্লেষণ

নিৰ্বাহক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক (এছ এল এফ) মতে, এখন গাঁৱত জীৱিকাৰ বিকাশৰ বাবে দৰকাৰী পাঁচটা সৰ্বাধিক গুৰুত্বপূৰ্ণ জীৱিকা সম্পদ হৈছে মানৱ সম্পদ, আৰ্থিক সম্পদ, সামাজিক সম্পদ, প্ৰাকৃতিক সম্পদ আৰু বস্তুগত সম্পদ। এই পাঁচটা সম্পদৰ স্থিতি তলত আলোচনা কৰা হ'ল—

##### মানৱ সম্পদ :

এখন গাঁৱৰ মানৱ সম্পদ গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকলৰ শিক্ষা আৰু বৃত্তিগত দিশ বিশ্লেষণ কৰি নিৰ্ণয় কৰিব পৰা যায়। লগতে এক সন্তোষজনক সাক্ষৰতা আৰু বৃত্তিগত দিশটোও সম্প্ৰদায় আৰু গাঁও উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰত গুৰুত্বপূৰ্ণ হিচাপে বিবেচিত হয়।

দাপনিবৰ্দ্ধিত সাক্ষৰতাৰ হাৰ প্ৰায় ৬৯.৯ শতাংশ, যিটোৱে মুঠ জনসংখ্যাৰ আধাসংখ্যক লোক শিক্ষিত হোৱাটো নিৰ্দেশ কৰে। এক ভাল শিক্ষাগত ৰূপৰেখাই সম্প্ৰদায়টোক নতুন ধাৰণা আৰু সুবিধা গ্ৰহণেৰে প্ৰগতিৰ পথলৈ আগুৱাই লৈ যায়।

গাঁওখনৰ দক্ষতা হিচাপে, ৩২গৰাকী ব্যক্তি বাঁহ-বেতৰ শিল্পত দক্ষ, ৫০গৰাকী বয়ন, ১০গৰাকী কাঠমিস্ত্ৰী আৰু ১০গৰাকী ৰাজমিস্ত্ৰী বৃত্তিত নিয়োজিত। ইয়াৰ উপৰি গাঁওখনৰ বাসিন্দাসকল কাৰখানাৰ কৰ্মচাৰী, দোকানী, কৃষক আৰু দিন হাজিৰা কামত ন্যস্ত হৈ থাকে। গাঁওখনৰ ৮০গৰাকী ব্যক্তি ব্যক্তিগত কোম্পানীৰ কৰ্মচাৰী হিচাপেও নিয়োজিত হৈ আছে।

দাপনিবৰ্দ্ধিত মুঠ জনসংখ্যাৰ প্ৰায় ৫৬ শতাংশ হ'ল কাম কৰিব পৰা বয়স গ্ৰুপৰ। এই উচ্চ কৰ্মী গ্ৰুপৰ সংখ্যাই এইটো নিৰ্দেশ কৰে যে গাঁওখনত এক শক্তিশালী কৰ্মশক্তি আছে। যিটোৱে গাঁওখনৰ অৰ্থনৈতিক অৱস্থা উন্নত কৰাৰ যথেষ্ট সুবিধা আছে।

গাঁওখনৰ মানৱ সম্পদৰ ক্ষেত্ৰত এক চিন্তনীয় দিশ হ'ল সুৰাসক্তি, গাঁওখনৰ বেছিভাগ পুৰুষেই স্থানীয়ভাৱে

প্ৰস্তুত কৰা সুৰা সেৱন কৰে। এই আসক্তিয়ে গাঁওবাসীৰ ৰোগৰ সম্ভাৱনীয়তা বৃদ্ধি কৰাৰ লগতে ব্যক্তিগত উপাৰ্জনৰ স্তৰ তললৈ নমাই নিছে আৰু সম্প্ৰদায়টোৰ অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক সম্পদত আঘাত হানিছে।

**বস্তুগত সম্পদ :** বস্তুগত আন্তঃগাঁথনিৰ উপলব্ধতা বা অনুপস্থিতিয়ে গাঁও এখনৰ বস্তুগত সম্পদ বিশ্লেষণত সহায় কৰে। পানী যোগান, বৈদ্যুতিকৰণ, স্বাস্থ্য সুবিধা, শৈক্ষিক সুবিধা আদি হ'ল সম্প্ৰদায়ৰ কিছুমান বুনীয়াদী প্ৰয়োজনীয়তা। দাপনিবড়িৰ ভিতৰত ৪খন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় আছে আৰু মধ্য ইংৰাজী আৰু উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয় ১ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত অৱস্থিত। ইয়াৰ দ্বাৰা শিক্ষাগ্ৰহণৰ প্ৰতি আগ্ৰহীসকলৰ সুবিধা হৈছে।

গাঁওখনক ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথৰ লগত সংযোগ কৰা মূল পথটো প্ৰধান মন্ত্ৰী গ্ৰাম চড়ক যোজনাৰ অধীনত নিৰ্মাণ কৰা হৈছে। অৱশ্যে পৰ্যাপ্ত পৰিমাণৰ ৰাজহুৱা পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ অভাৱে যোগাযোগ ব্যৱস্থা শোচনীয় কৰি তুলিছে। অন্য আন্তঃগাঁথনি যেনে স্বাস্থ্য সেৱা সুবিধাৰ ক্ষেত্ৰত দেখা যায় যে গাঁওখনত এটা স্বাস্থ্য উপ-কেন্দ্ৰ আছে যদিও ই ৫ কিলোমিটাৰ দূৰত্বত অৱস্থিত। যাৰবাবে জৰুৰী অৱস্থাত অসুবিধাৰ সৃষ্টি হয়। সেয়েহে বুনীয়াদী বস্তুগত আন্তঃগাঁথনি শীঘ্ৰে উন্নয়নৰ বাবে তৎকালীনভাৱে গুৰুত্ব দিবলৈ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰাৰ প্ৰয়োজন।

**প্ৰাকৃতিক সম্পদ :** এখন গাঁৱৰ প্ৰাকৃতিক সম্পদ নিৰ্ভৰ কৰে ইয়াত উপলব্ধ প্ৰাকৃতিক সমলৰ পৰ্যাপ্ততাৰ ওপৰত। দাপনিবড়িত বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ জন্তু যেনে হাতী, হৰিণা, বনগাহৰি আদি পোৱাৰ লগতে সাধাৰণ চৰাই যেনে কুলি, কপৌ, ভাটৌ, মইনা আদিও অঞ্চলটোত পোৱা যায়।

প্ৰাকৃতিক উৎস যেনে কপিলি নদী, উদপুৰ বিল আৰু জে এফ এম চিটোৰ অন্য জলাশয়বোৰত বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ স্থানীয় মাছ পোৱা যায়। চৰাইসমূহৰ ভিতৰত মইনা, ভাটৌ আদি উল্লেখযোগ্য।

প্ৰাকৃতিক উৎস যেনে কপিলি নদী, উদপুৰ বিল আৰু জে এফ এম চিটোৰ ওচৰৰ অন্যান্য জলাশয়সমূহত বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ স্থানীয় মাছ পোৱা যায়। আনহাতে, খোলাহাট সংৰক্ষিত বনাঞ্চল ইয়াৰ ওচৰত অৱস্থিত হোৱা হেতুকে বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ বনজ উদ্ভিদ যেনে শাল, আজাৰ, ভেলকৰ, আমলখি আদিৰ ক্ষেত্ৰত চহকী। গাঁওখনৰ ২৮০ বিঘা মাটি সাৰুৱা, যাৰবাবে ধান আৰু অন্যান্য শস্য অধিক মাত্ৰাত উৎপাদনত সহায় হয়। ইয়াৰ উপৰি গাঁওবাসীয়ে তেওঁলোকৰ বাৰীত তামোল আৰু জালুকৰ খেতিও কৰে।

**সামাজিক সম্পদ :** সামাজিক, সাংস্কৃতিক আৰু ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানসমূহৰ উপস্থিতিয়ে গাঁওখনৰ সামাজিক সম্পদত অৰিহণা যোগাই আহিছে। দাপনিবড়িত সামাজিক প্ৰতিষ্ঠান হিচাপে মহিলা সমিতি, যুৱ সংঘ, ক্ৰীড়া সংঘ আৰু অন্যান্য প্ৰতিষ্ঠান আছে, যিসমূহে সামাজিক প্ৰতিনিধি হিচাপে সক্ৰিয় ভূমিকা পালন কৰি আহিছে।

গাঁওখনত ২খন ডেকাচাঙো আছে, যিসমূহ সভাস্থলীৰ লগতে বিভিন্ন স্থানীয় উৎসৱ উদ্‌যাপনত ব্যৱহাৰ হয়। ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান হ'ল এটা সম্প্ৰদায়ৰ সামাজিক জীৱনৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ অংশ। গাঁওখনত ৪টা নামঘৰ আৰু ২টা মন্দিৰ আছে। ইয়াত ৪টা অংগনৱাড়ী কেন্দ্ৰ আছে, যিসমূহে প্ৰক্-প্ৰাথমিক শিক্ষা প্ৰদান কৰাৰ লগতে সন্তানসম্ভৱা মাতৃৰ লগতে শিশুৰ স্বাস্থ্য যত্ন লয়। এক সবল সামাজিক সম্পদে সম্প্ৰদায়টোৰ মাজত সামাজিক বান্ধোন দৃঢ় কৰাত সহায় কৰে।

**বিত্তীয় সম্পদ :** সম্প্ৰদায়ৰ সৰ্বাংগীণ বিকাশৰ বাবে এখন গাঁৱৰ মজবুত অৰ্থনৈতিক সম্পদে গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। বেংক আৰু ডাকঘৰ দাপনিবড়িৰ পৰা ক্ৰমে ১০ কিলোমিটাৰ আৰু ৫ কিঃমিঃ বাহিৰত অৱস্থিত। ইয়াৰ অৰ্থ এইটোৱেই যে গাঁওবাসীয়ে ইয়াৰ সুবিধা গ্ৰহণ কৰিবলৈ যথেষ্ট দূৰত্ব অতিক্ৰম কৰিবলগা হয়।

গাঁওখনত ৫০৬গৰাকী ব্যক্তিৰ বেংক একাউন্ট আছে, যাৰ পৰা মাত্ৰ ৮০গৰাকী ব্যক্তিয়েহে বেংক ঋণৰ সুবিধা পাইছে আৰু ১৬৫গৰাকীয়ে ক্ষুদ্ৰ বিত্তীয় প্ৰতিষ্ঠানৰ ঋণ লাভ কৰিছে। ভৱিষ্যতে গাঁওখনত বিত্তীয় সাক্ষৰতাৰ হাৰ বৃদ্ধিৰ বাবে গাঁওবাসীৰ মাজত বিভিন্ন চৰকাৰী আঁচনি সম্পৰ্কে সজাগ আৰু শিক্ষিত কৰি তুলিব লাগিব।



### 8.২ : জীৱিকা সম্পদ-পঞ্চভূজ (Pentagon)

সম্প্ৰতি জীৱন নিৰ্বাহৰ সম্পদৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি চলোৱা বিশ্লেষণ আৰু সমীক্ষা অনুসৰি গাঁওখনত জীৱিকাৰ পঞ্চভূজ নিৰ্ণয় কৰা হৈছে। কিন্তু এই জীৱিকাৰ পঞ্চভূজ ভাৰসাম্যহীন। ইয়াৰ মাজত থকা দূৰত্ব হ্রাস কৰিবলৈ হ'লে গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ কৌশল আৰু কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰিব লাগিব।

### 8.৩ : দুৰ্বলতা প্ৰসংগ বিশ্লেষণ

বিভিন্ন গৱেষণা অধ্যয়নে দেখুৱাইছে যে যদিও গাঁওখন পাঁচটা জীৱিকা সম্পদত চহকী, তথাপি গাঁওখনত দেখা দিয়া কিছুমান দুৰ্যোগ বা দুৰ্বলতাৰ বাবে জীৱন ধাৰণৰ নিৰ্ধাৰিত লক্ষ্যত উপনীত হোৱাত গাঁওবাসী বিফল হৈছে। দাপনিবড়ি জে এফ এম চিটোৱে সন্মুখীন হোৱা দুৰ্যোগসমূহ হ'ল বানপানী, জন্তুৰ উপদ্ৰৱ, ঋতুকালীন ৰোগ আৰু পোকৰ আক্ৰমণ। অৱশ্যে এই দুৰ্যোগসমূহৰ ভিতৰত গাঁওখনত এক ইতিবাচক দিশ হ'ল ইয়াৰ গুৰুতৰ প্ৰভাৱ কৃষি কিস্বা মানুহৰ জীৱনৰ ওপৰত পৰা নাই। জুন-ছেপ্টেম্বৰ মাহত বানপানী হয় আৰু গাঁওখনৰ পশ্চিম অংশত প্ৰভাৱ পৰে, যাৰফলত শস্যৰ সামান্য ক্ষতি হয়। ঋতুকালীন ৰোগৰ ভিতৰত, মেলেৰিয়া আৰু ডিচেণ্ট্ৰিত গাঁওবাসী বেছিকৈ আক্ৰান্ত হয়। শস্য উৎপাদনত প্ৰভাৱ পেলোৱা আন এক দুৰ্যোগ হ'ল পোকৰ আক্ৰমণ, যিটো জুন-ছেপ্টেম্বৰত সংঘটিত হয়।

### 8.৪ : ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী

তলৰ ঋতুকালীন দিনপঞ্জীত জে এফ এম চি এলেকাটোৰ বিভিন্ন শস্যৰ উৎপাদন আৰু বিপদসমূহ স্পষ্টভাৱে দিয়া হৈছে। বড়ো আৰু শালি দুয়ো প্ৰকাৰৰে ধানৰ খেতি কৰা হয় যদিও পানী আৱদ্ধ হোৱা বাবে বড়োধান উৎপাদনৰ হাৰ শালিধানতকৈ কম। সম্প্ৰদায়টোৱে সন্মুখীন হৈ অহা বিপদ বা দুৰ্যোগসমূহ হ'ল বানপানী, ঋতুকালীন ৰোগ, পোকৰ আক্ৰমণ আৰু জন্তুৰ উপদ্ৰৱ।

#### দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ ঋতু অনুযায়ী কৃষিৰ দিনপঞ্জী

মাহ	জানু	ফেব্ৰু	মাৰ্চ	এপ্ৰিল	মে'	জুন	জুলাই	আগষ্ট	ছেপ্টে	অক্টো	নৱে	ডিচে	
শস্য	বড়োধান												
									শাক-পাচলি				
							শালি ধান						
শংকা/ দুৰ্যোগ						বানপানী							
	হাতীৰ উপদ্ৰৱ												
						ডিচেণ্ট্ৰী							
						পোকৰ আক্ৰমণ							

## ৫। সাম্প্ৰতিক পৰিকল্পনা আৰু কাৰ্যসূচী

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাত প্ৰত্যক্ষ প্ৰভাৱ পেলোৱা অন্য কিছু গুৰুত্বপূৰ্ণ পৰিকল্পনা আৰু ৰূপায়ণ পদ্ধতি আৰু প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়ে ইয়াত আলোচনা কৰা হ'ব। তাৰ ভিতৰত প্ৰধান হৈছে ৰাজ্যৰ বনাঞ্চলত বন আৰু বন্যপ্ৰাণীৰ সংৰক্ষণ আৰু বহনক্ষম বিকাশৰ বাবে প্ৰস্তুত কৰা সামগ্ৰিক কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা। বন্যপ্ৰাণী এলেকাত এই পৰিকল্পনাক কোৱা হয় ব্যৱস্থাপনা পৰিকল্পনা আৰু ব্যাঘ্ৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলত ইয়াক কোৱা হয় বাঘ সংৰক্ষণ পৰিকল্পনা। তদুপৰি, অন্য কিছু আঁচনি আছে যেনে জনজাতি উপ-পৰিকল্পনা (টি এছ পি) আৰু অনুসূচিত জাতি পৰিকল্পনা (এছ চি পি), যিবোৰ বন বিভাগৰ জৰিয়তে বনগাঁওসমূহত ৰূপায়ণ কৰা হয়। অন্য কিছু বিভাগে স্বাস্থ্য, শিক্ষা, শক্তি, জলসিঞ্চন আৰু জীৱিকাৰ ব্যৱস্থা কৰে। এই বিভাগবোৰে প্ৰায়ে বনগাঁওসমূহত আঁচনি ৰূপায়ণ কৰে।

অসম যৌথ (ৰাইজৰ অংশগ্ৰহণ) বন ব্যৱস্থাপনা বিধি, ১৯৯৮ প্ৰণয়ন কৰাৰ পাছত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা আৰম্ভ কৰা হয় আৰু ২০০২ চনত জে এফ এম চি আৰু ই ডি চিসমূহ স্থাপন কৰা হয়। ইয়াৰ পূৰ্বে কিছু কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাত যৌথ বন ব্যৱস্থাপনা চক্ৰ স্থাপনৰ পৰামৰ্শ দিয়া হৈছিল। তদুপৰি, ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত, ২০১৪ত ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ ওপৰত জোৰ দিয়া হৈছিল আৰু ইয়াৰ বাবে সবিশেষ নীতি-নিৰ্দেশনাও প্ৰস্তুত কৰিছিল। এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা ৰাষ্ট্ৰীয় কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা সংকেত (২০১৪)ৰ আধাৰত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

### ৫.১ : কৰ্ম পৰিকল্পনাৰ সৈতে সংযোগকৰণ :

অতি ঘনবসতিপূৰ্ণ বৰ্তমান নগাঁও আৰম্ভণিতে নগাঁও হিচাপে পৰিচিত আছিল। ১৮১০ চনৰ শেষাৰ্ধত বাৰ্মিজ শাসনকালত এই অঞ্চলটো প্ৰায়ে হিংসাৰ বলি হৈ আহিছিল। সেই সময়ত বাৰ্মিজৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিৰোধমূলক আন্দোলন গঢ়ি তুলিবলৈ কোনো ধৰণৰ নেতৃত্ব গঠন হোৱা নাছিল। যেতিয়া ব্ৰিটিছে আহি এই বাৰ্মিজসকলক সম্পূৰ্ণভাৱে অসমৰ পৰা উচ্ছেদ কৰিলে তাৰ পিছতহে এই লোকসকলে স্বস্তিৰ নিশ্বাস পেলায়। ১৮২৬ চনৰ ইয়াণ্ডাবু সন্ধিমতে, এই অঞ্চলটো ব্ৰিটিছৰ হাতলৈ যায়। ১৮৩২ চনত নগাঁৱক পৃথক প্ৰশাসনীয় জিলা গোট হিচাপে স্বীকৃতি দিয়া হয়। ১৮৩৯ চনত কলং নদীৰ পাৰত জিলা মুখ্য কাৰ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰা হয়। এই জিলা মুখ্য কাৰ্যালয়ক নগাঁও নামেৰে জনা যায় আৰু ক্ৰমান্বয়ে ই এখন চহৰলৈ ৰূপান্তৰিত হয়। ১৮৯৩ চনত ই এখন পৌৰসভালৈ ৰূপান্তৰিত হয়।

এই পৰিকল্পনাখন আই এফ এছ শশীকান্ত শ্ৰীবাস্তৱৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা নগাঁও সংমণ্ডলৰ কৰ্ম পৰিকল্পনাৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। কৰ্ম পৰিকল্পনাৰ বিভিন্ন উদ্দেশ্য পৰিচালনাৰ বাবে তলৰ ডটা চক্ৰ গঠন কৰা হৈছে।

- ক) শাল কৰ্মচক্ৰ (এছ ডব্লিউ চি)
- খ) চেণ্ডণ কৰ্মচক্ৰ (টি ডব্লিউ চি)
- গ) অন্যান্য বৃক্ষৰোপণ কৰ্মচক্ৰ (এম পি ডব্লিউ চি)
- ঘ) বনসৃজন কৰ্মচক্ৰ (এ ডব্লিউ চি)
- ঙ) বাঁহ ৰোপণ কৰ্মচক্ৰ (বি অ' ডব্লিউ চি)
- চ) সুৰক্ষা কৰ্মচক্ৰ (পি ডব্লিউ চি)

### ৫.১.২ : বনাঞ্চলৰ সুৰক্ষা

অৱশিষ্ট প্ৰাকৃতিক বনাঞ্চল আৰু তাত থকা বিভিন্ন বন প্ৰজাতিৰ সংৰক্ষণৰ দ্বাৰা সংমণ্ডলটোৰ প্ৰাকৃতিক ঐতিহ্য সংৰক্ষণ আৰু সুৰক্ষা কৰাটো অতি প্ৰয়োজনীয়। বন হিচাপে বন সুৰক্ষা বৰ্তমান সময়ত অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ পদক্ষেপ হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হৈছে, তলৰ কাৰ্যসমূহ এই কৰ্ম পৰিকল্পনাত পৰামৰ্শ হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হৈছে—

১। অবৈধ বিচৰণ, বেদখল আদি কমাৰৰ বাবে সংৰক্ষিত বনাঞ্চল এলেকাত নিশ্চিদ্ৰ পহৰাৰ ব্যৱস্থা কৰা পৰামৰ্শ প্ৰদান কৰা হৈছে।

- ২। সকলো শংকাপূৰ্ণ আঞ্চলিকতে বনৰ সম্পত্তি সুৰক্ষাৰ বাবে পেট্ৰোলিঙৰ গাড়ী প্ৰদান কৰিব লাগিব।
- ৩। বৰপানী, কপিলী, কিলিং নদী আদিত পেট্ৰোলিঙৰ বাবে মটৰবোট প্ৰদান কৰিব লাগে।
- ৪। বৰ্তমানৰ সকলো যান-বাহন অতি সোনকালে মেৰামতি কৰিব লাগিব।
- ৫। জৰুৰী কালত অতি সোনকালে যোগাযোগ স্থাপন কৰিবৰ বাবে বেতাঁৰ যোগাযোগ ব্যৱস্থাৰ দৰে নতুন সুবিধা পৰ্যাপ্ত কৰিব লাগিব।
- ৬। নতুন বেদখল ৰোধ কৰিব বাবে সকলোধৰণৰ প্ৰয়োজনীয় ব্যৱস্থা হাতত ল'ব লাগে। ইতিমধ্যে বেদখল হৈ থকা এলেকা বেদখলমুক্ত কৰি তাত নতুনকৈ বৃক্ষৰোপণৰ বাবে তৎকালীন সুবিধা গ্ৰহণ কৰিব লাগে।
- ৭। বন সম্পদ সুৰক্ষাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় বাজেট নিৰ্ধাৰণ কৰিব লাগে।
- ৮। স্থানীয় বন সুৰক্ষা আৰু পুনৰ সৃজন সমিতি প্ৰতিটো আঞ্চলিক আৰু লাট পৰ্যায়ত গঠন কৰি সুৰক্ষা ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

## ৫.২ : অতীতত বন বিভাগে লোৱা কাৰ্যসূচী :

### ৫.২.১ : জে এফ এম চি গঠন :

বনাঞ্চল এলেকা আৰু প্ৰান্তীয় বন এলেকাত যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি গঠন কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হয় ২০০৩-২০০৪ বৰ্ষৰ সময়ত, ইয়াৰ এটা উদ্দেশ্য হৈছে জে এফ এম চিৰ সহযোগিতাৰ সৈতে বন সুৰক্ষা। আৰম্ভণি সময়ত বহুতো প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হৈছিল জে এফ এম চিসমূহৰ দ্বাৰা, যেনে— ৰাজহুৱা সভাঘৰ নিৰ্মাণ, খোৱাপানী ব্যৱস্থা, বিদ্যালয় গৃহ মেৰামতি, স্কুল ইউনিফৰ্ম যোগান, ডেস্ক-বেঞ্চ যোগান, জিৰণি গৃহ নিৰ্মাণ, ৰাস্তা মেৰামতি আৰু নিৰ্মাণ আদি।

উপৰোক্ত প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীত বৃক্ষৰোপণ আৰু নাৰ্ছাৰী স্থাপনো সংযোগ কৰা হয়। জে এফ এম চি এলেকাৰ অধীনত বৃক্ষৰোপণ কাৰ্যসূচীসমূহ গ্ৰহণ কৰা হয় এন এ পি, এন বি এম, এ চি চি পি-এন এ আৰ এম আই এল, বনগাঁও উন্নয়ন আঁচনি, ঔষধি আৰু সুগন্ধি উদ্ভিদ বোর্ড, ভোটএৰা আঁচনিৰ অধীনত। এই আঁচনিসমূহত নগাঁও বনসংমণ্ডলৰ অধীনত নগাঁও আৰু মৰিগাঁও জিলাত ৮৬টা জে এফ এম চিত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়।

### ৫.২.২ : নগাঁও সংমণ্ডলৰ অধীনত বিশেষ কৰ্ম উন্নয়ন :

ৰাজ্যিক পৰিকল্পনা আঁচনিৰ অধীনত বিভিন্ন বৃক্ষৰোপণ কাৰ্যসূচী যেনে আৰ ডি এফ, এ বি ৰাই আদি গ্ৰহণ কৰি ক্ষতিগ্ৰস্ত বন এলেকা উন্নয়ন আৰু বৰ্তমানৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চলসমূহ সংৰক্ষণৰ বাবে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হয়। ৰাজ্যিক পৰিকল্পনা আঁচনিৰ অধীনত প্ৰাকৃতিক পুনৰ গঠন সাহায্য গ্ৰহণ কৰা হৈছিল। শাল অৰণ্য আৰু অন্যান্য প্ৰজাতিৰ অৰণ্যৰ বাবে আৰু বাহ্যিকভাৱে সাহায্যকৃত প্ৰকল্পৰ অধীনত গ্ৰহণ কৰা হৈছিল এন এ আৰ এম আই এল আৰু এ পি এফ বি চি। ইয়াৰ উপৰি বহুকেইটা যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি গঠন কৰা হয়। বৃক্ষৰোপণ, মাটি আৰু আৰ্দ্ৰতা সংৰক্ষণ কাৰ্যৰ বাবে য'ত বন প্ৰান্তীয় গাঁওবাসী আৰু যিসকল ব্যক্তি বনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল অথবা বন ধ্বংসৰ লগত জড়িত তেওঁলোকৰ অংশগ্ৰহণেৰে, যাতে তেওঁলোকক জীৱিকাৰ বাবে অন্য কাৰ্যসূচী গ্ৰহণত সহায় কৰিব পৰা যায়।

ৰাষ্ট্ৰীয় বাঁহ অভিযানৰ অধীনত নগাঁও সংমণ্ডল এলেকাৰ অধীনৰ ব্যক্তি/জে এফ এম চি সদস্যসকলক বিকল্প জীৱিকাৰ বাবে সক্ষম কৰি তুলিব পৰা যায়। তাৰবাবে বিভিন্ন প্ৰশিক্ষণ প্ৰদান কৰা হৈছিল। ইয়াৰ ভিতৰত ধূপকাঠি প্ৰস্তুত, হস্তশিল্প উৎপাদন কেন্দ্ৰত বাঁহৰ ফাৰ্ণিচাৰ আৰু অন্য স্থানীয় হস্তশিল্প উৎপাদন, যিটো বাজিয়াগাঁও, চামগুৰিত স্থাপন কৰা হৈছিল। জে এফ এম চি এলেকাৰ অধীনত বাঁহ ৰোপণ কাৰ্যসূচীও গ্ৰহণ কৰা হয়। ঔষধি উদ্ভিদ আঁচনিৰ অধীনত, শালনা আঞ্চলিকৰ অধীনত ঔষধি গছ ৰোপণৰ কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হৈছিল।

৫.২.২.১ : জে এফ এম চিৰ বন গাঁও। ২০০৬-২০০৭ আঁচনি

বছৰ	আঞ্চলিকৰ নাম	জে এফ এম চিৰ নাম	প্ৰকাৰ	মাটিকালি হেক্টৰ
২০০৬-০৭	কামপুৰ আঞ্চলিক, কামপুৰ	পিলখানা-১	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	২০.০০
	কামপুৰ আঞ্চলিক, কামপুৰ	পিলখানা-২	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	২০.০০
	উত্তৰ আঞ্চলিক, শালনা	বৰহোলা	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	১৫.০০
	উত্তৰ আঞ্চলিক, শালনা	বাঘেখাইতী	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	১৫.০০
	উত্তৰ আঞ্চলিক, শালনা	বাপুদলনি	কৃত্ৰিম পুনৰসৃজন	৫.০০
মুঠ				৭৫.০০

৫.২.২.২ : ঔষধি আৰু সুগন্ধি উদ্ভিদ

বছৰ	আঞ্চলিকৰ নাম	জে এফ এম চিৰ নাম	প্ৰকাৰ	মাটিকালি হেক্টৰ
২০১০-১১	ডব্লিউ আৰ, ধৰমতুল	জাগীৰোড বনোন্নয়ন	সোণাইকুছি	আগৰ ২৫ ভাতঘিলা ২৫
		দেওশাল	সোণাইকুছি	আগৰ ৭০
	এন আৰ শালনা	কালাপানী	দক্ষিণ ডিজু	আগৰ ৭৫ ভাতঘিলা ৫০ ক'লা হালধি ২৫
		মাজিগাঁও	খোৰাং	আগৰ ২৫ পিয়লি ২৫
		শলাল বাঘেখাইতী	বাগছাৰ খোৰাং	ভাতঘিলা ৫০ পিয়লি ৫০
	কঠীয়াতলি আঞ্চলিক	মদাৰতলি	ডবকা	আগৰ ৮০
		কঠীয়াতলি	ডবকা	আগৰ ২৫
	মৰিগাঁও আঞ্চলিক	সংযুক্তা	তেতেলিয়া-বঘৰা	ভাতঘিলা ২৫

৫.২.২.৩ : এন এ পি আঁচনি (ৰাষ্ট্ৰীয় বন সৃজন কাৰ্যসূচী)

বছৰ	আঞ্চলিক	জে এফ এম চিৰ নাম	অৱস্থান	কৃত্ৰিম বনসৃজন	মিশ্ৰিত ৰোপণ	বাঁহ ৰোপণ	মুঠ মাটিকালি	
				বাস্তৱিক (হেঃ)	বাস্তৱিক (হেঃ)	বাস্তৱিক (হেঃ)	বাস্তৱিক (হেঃ)	
২০০৪-০৫	পশ্চিম আঞ্চলিক ধৰমতুল	বন বন্ধু	ছাতিপুৰ	১০	৫	৫	২০	
		প্ৰগতি	বুঢ়াৰজা	১০	৫	৫	২০	
		বৰবৰি	বড়িগাঁও	১০	৫	৫	২০	
		দেওশাল	দেওশাল মন্দিৰ	৫	৫	১০	২০	
		কমাৰকুছি	গোভা	৫	১০	১০	২৫	
		নলধৰা	সিদ্ধিসুৰ	৫	১০	৫	২০	
		শিলচাং	অকৰাগাঁও	১০	৫	১০	২৫	
		আমচৈ	মাজৰগাঁও	১০	৫	৫	২০	
		বসুন্ধৰাৰি কাকতি গাঁও	গছপাৰা	১০	৫	৫	২০	
		ডালিমবাৰী	ডালিমবাৰী	৫	১০	৫	২০	
		শিৱকুণ্ড	হাতীগড়	৫	১০	৫	২০	
		কামপুৰ আঞ্চলিক	গাৰোগাঁও	গাৰোগাঁও	৫	১০	৫	২০
	কন্দপাৰা		বিলপাৰ	১০	৫	৫	২০	
	খেৰণি		খেৰণিগাঁও	৫	১০	৫	২০	
	পদুমণি		বিলপাৰ	৫	১০	৫	২০	
	উত্তৰ আঞ্চলিক, শালনা	হাতীমূৰা টেঙাবাৰী তপাহোলা	হাতীমূৰা	৫	১০	৫	২০	
		পুলিবাগান	জীয়াজুৰি	৫	১০	৫	২০	
		ৰেখা পাহাৰ	ৰেখাপাহাৰ গাঁও	১০	৫	৫	২০	
	২০০৬-০৭	কামপুৰ আঞ্চলিক	পদুমণি	বিলপাৰা	৫	৫	৫	১৫
		উত্তৰ আঞ্চলিক শালনা	ৰেখাপাহাৰ	ৰেখাপাহাৰ গাঁও	৫	৫	৫	১৫

৫.২.২.৪ : বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণৰ অসম প্ৰকল্প (এ পি এফ বি চি)

বছৰ	আঞ্চলিক	অৱস্থান	এম এইচ ডব্লিউ হেক্টৰ	এন টি এফ পি হেক্টৰ	শাল পুংসুং হেক্টৰ	এ এন আৰ হেক্টৰ
২০১৩-২০১৪	ডব্লিউ আৰ ধৰমতুল	খোলাহাট আৰ এফ	২০	২০	০	২০
	এন আৰ শালনা	কঁঠালগুৰি পি আৰ এফ	০	০	০	২০
		দক্ষিণ ডিজু	১০	১০	০	০
	কামপুৰ আঞ্চলিক	লুতুমাৰি আৰ এফ	১০	১০	০	৩০
	মৰিগাঁও আঞ্চলিক	তেতেলিয়া বঘৰা আৰ এফ	৫	১০	০	১০
	কঁঠীয়াতলি আঞ্চলিক	ডবকা আৰ এফ	৫	০	০	০
		<b>উপ-মুঠ</b>	<b>৫০</b>	<b>৫০</b>	<b>০</b>	<b>৮০</b>
২০১৪-২০১৫	ডব্লিউ আৰ ধৰমতুল	খোলাহাট আৰ এফ	২০	০	৯৫	০
	এন আৰ শালনা	খোৱাং আৰ এফ	০	০	৫৫	০
		দক্ষিণ ডিজু আৰ এফ	৩০	০	০	০
	মৰিগাঁও আঞ্চলিক	তেতেলিয়া বঘৰা আৰ এফ	০	০	০	৫
	কঁঠীয়াতলি আঞ্চলিক	কাফিতলি আৰ এফ	০	৪০	১০০	০
		<b>উপ-মুঠ</b>	<b>৫০</b>	<b>৪০</b>	<b>২৫০</b>	<b>৫</b>

৫.৩ : অন্য বিভাগৰ আঁচনিসমূহ

# দাপনিবড়ি যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি

নগাঁও সংমণ্ডল, উত্তৰ অসম চক্ৰ

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা  
(২০১৬-১৭ৰ পৰা ২০২৬-২৭লৈ)

অধ্যায় - দুই

## ৬। ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্য, সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (SWOT) আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

### ৬.১ : ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ উদ্দেশ্যসমূহ

গাঁও পৰ্যায়ৰ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা হৈছে প্ৰয়োজনভিত্তিক আৰু স্থানবিশেষে গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা। এই পৰিকল্পনাৰ গোট যথেষ্ট সৰু হোৱা বাবে ইয়াক ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা বুলি কোৱা হয়। ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ দ্বাৰা উপনীত হ'ব খোজা দুটা লক্ষ্য হৈছে—

- (১) জীৱিকাৰ বিকাশ
- (২) জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য সংৰক্ষণ আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰা

ভাৰত চৰকাৰৰ দ্বাৰা গ্ৰহণ কৰা যুটীয়া বন ব্যৱস্থাপনা কাৰ্যসূচীৰ এক অবিচ্ছেদ্য অংগ হৈছে ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা। সম্প্ৰদায়সমূহৰ লোকসকলৰ সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণেৰে প্ৰস্তুত কৰা সাধাৰণ তথ্যই ইয়াৰ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা। সম্প্ৰদায় (গাঁও) হৈছে ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ এটা গোট। এই তথ্যৰ লক্ষ্য হৈছে স্থানীয় প্ৰয়োজন অনুসৰি বনজ সম্পদ আৰু বন বিভাগৰ আঁচনিৰ লক্ষ্যৰ মাজত যোগসূত্ৰ স্থাপন কৰা। জে এফ এম বিধি, ২০০০ অনুসৰি গাঁৱত এক বিশদ পি আৰ এ অনুশীলনৰ অন্ততহে বন বিষয়া আৰু জে এফ এম চিয়ে ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিব লাগে। জে এফ এম চি আৰু ই ডি চিৰ ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা বন বিভাগৰ কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাৰ সৈতে একে হোৱা উচিত। এই ক্ষুদ্র পৰিকল্পনা সম্প্ৰদায়ৰ পুৰুষ আৰু মহিলা উভয় সদস্যৰ অংশগ্ৰহণেৰে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ২০১৭ চনৰ মাৰ্চ মাহত ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ বিকাশ নিধি (আৰ জি ভি এন)ৰ প্ৰতিনিধি আৰু সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা গ্ৰহণ কৰা অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য মূল্যাংকন (পি আৰ এ)ৰ অন্তত এই তথ্য প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এইক্ষেত্ৰত গ্ৰহণ কৰা বিভিন্ন পদক্ষেপ তলত সংক্ষেপে দাঙি ধৰা হ'ল—

- (ক) এই প্ৰকল্পৰ লক্ষ্যৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাৰ লগতে সম্প্ৰদায়টোৰ সন্দৰ্ভত বিভিন্ন প্ৰয়োজনীয় তথ্য সংগ্ৰহ আৰু সহযোগিতা বিচাৰি মাৰ্চ, ২০১৭ত সভা অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল।
- (খ) উপলব্ধ প্ৰক্ৰিয়া অনুসৰি সম্প্ৰদায়টোৰ প্ৰাৰম্ভিক তথ্য গ্ৰহণ।
- (গ) পৰৱৰ্তী সময়ত গাঁৱত আলোচনাৰ জৰিয়তে সংগৃহীত তথ্যৰ সত্যাসত্য নিৰূপণ।
- (ঘ) সম্প্ৰদায়টোত অংশগ্ৰহণ আৰু প্ৰতিক্ৰিয়া অনুসৰি কৰ্মসূচীৰ ৰূপৰেখা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।
- (ঙ) প্ৰকল্পৰ নীতি অনুসৰি ক্ষুদ্র পৰিকল্পনাৰ সংকলন কৰিছে আৰু জি ভি এনে। এই তথ্য গ্ৰহণ কৰা সন্দৰ্ভত আলোচনা আৰু চূড়ান্ত কৰা হৈছিল ২০১৭ চনৰ মে' মাহত।

### ৬.২ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ আৰু ব্যৱধান বিশ্লেষণ

সম্পদ পুনৰীক্ষণ, দক্ষতা পুনৰীক্ষণ, জীৱিকা সম্পদ মেপিং আৰু দুৰ্বলতা পুনৰীক্ষণৰ ভিত্তিত উদ্দেশ্যধৰ্মী গোট আলোচনা, পি আৰ এ অনুশীলন, গাঁও পৰ্যায়ৰ আৰু পৰিয়াল পৰ্যায়ৰ জৰীপৰ জৰিয়তে প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ, ব্যৱধান বিশ্লেষণ আৰু সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা বিশ্লেষণ কৰা হয়। এই বিশ্লেষণৰ ভিত্তিত কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা,



জীৱিকা, গাঁও উন্নয়ন কৌশল আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা জে এফ এম চিৰ কাৰণে প্ৰস্তুত কৰা হয়।

**প্ৰশিক্ষণ প্ৰয়োজন সমীক্ষা :**

(ক) বন আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্য, দীৰ্ঘম্যাদী বিকাশ, জলবায়ু পৰিৱৰ্তন বিষয়, লিংগ বৈষম্য, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি, পানী আৰু অনাময়ৰ প্ৰয়োজনীয়তা, ভূমি আৰু জল সংৰক্ষণ, বানপানী ব্যৱস্থাপনা আদি বিষয়ত নিয়মীয়া সজাগতা কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰি সম্প্ৰদায়টোৰ সক্ষমতা সৃষ্টি কৰিব পাৰি। গ্ৰাম্য বিকাশৰ কৰ্মসূচীতো একেধৰণৰ এক ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ প্ৰস্তাৱ ৰখা হৈছে।

**(খ) দক্ষতা উন্নয়ন :**

জীৱন নিৰ্বাহৰ প্ৰক্ৰিয়া উন্নত কৰাৰ বাবে দক্ষতা বিকাশ আৰু যন্ত্ৰ-পাতিৰ ব্যৱহাৰৰ প্ৰশিক্ষণ, প্ৰক্ৰিয়া আৰু পদ্ধতি সন্দৰ্ভত নিয়মীয়া পুনৰীক্ষণ ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ বাবে কৰ্মসূচীত প্ৰস্তাৱ ৰখা হৈছে।

**ব্যৱধান বিশ্লেষণ :**

- শোচনীয় পৰিবহণ ব্যৱস্থাই সম্প্ৰদায়টোৰ যোগাযোগ ব্যৱস্থা কঠিন কৰি তুলিছে।
- আওপূৰণি পৰম্পৰাগত কৃষি পদ্ধতিয়ে উৎপাদন হ্রাস কৰিছে।
- জীৱিকা বহুমুখীকৰণ সুবিধাৰ অভাৱ।
- সুৰাসক্তিয়ে মানৱ উৎপাদন হ্রাস কৰিছে।

**৬.৩ : সবলতা, দুৰ্বলতা, সুযোগ আৰু শংকা (এছ ডব্লিউ অ' টি) বিশ্লেষণ**

সম্প্ৰদায়টোৰ পুৰুষ-মহিলাৰ অংশগ্ৰহণেৰে এই বিশ্লেষণ সম্পন্ন কৰা হৈছে।

**সবলতা :**

- (১) সাৰুৱা কৃষিভূমি
- (২) পৰম্পৰাগতভাৱে দক্ষ বয়ন
- (৩) সক্ৰিয় মহিলা জনসংখ্যা
- (৪) সক্ৰিয় মহিলা জনসংখ্যা

**দুৰ্বলতা :**

- (১) আধুনিক প্ৰযুক্তি আৰু জীৱিকা বহুমুখীকৰণ সুবিধাৰ অভাৱ
- (২) সুৰাসক্তি
- (৩) পৰিবহণ সুবিধাৰ অভাৱ
- (৪) বনৰ পৰা সুৰক্ষা প্ৰসংগ

**সুযোগ :**

- (১) কৃষিৰ উৎপাদিকা বঢ়াবৰ বাবে আধুনিক প্ৰযুক্তি আৰু সঁজুলিৰ ব্যৱহাৰ
- (২) স্থানীয় প্ৰজাতি আৰু পোক নিয়ন্ত্ৰণ পদ্ধতি অৱলম্বনেৰে প্ৰাকৃতিক কৃষি
- (৩) ডিজাইন সংযোজন আৰু বিপণন সুবিধা প্ৰদানেৰে পৰম্পৰাগত বয়ন দক্ষতাক উন্নত কৰা
- (৪) কাঠফুলা, চুপাৰি আদিৰ দক্ষতা ভিত্তিক উদ্যমিতা সুবিধাৰ উন্নয়ন
- (৫) জনজাতীয় হস্ততাঁত আৰু হস্তশিল্পৰ মূল্য সংযোজনেৰে উৎপাদন বৃদ্ধি কৰা

শংকা :

- (১) যুৱকসকল সক্ৰিয় নহয়
- (২) নিৰনুৱাসকলে সহজলভ্য ধনৰ মোহত পৰি চোৰাং কাঠৰ ব্যৱসায় কৰা
- (৩) বাহিৰলৈ প্ৰব্ৰজন

#### ৬.৪ : অংশগ্ৰহণমূলক গ্ৰাম্য মূল্যাংকন (PRA) অনুশীলন

পৰিশিষ্ট-VIত কাৰ্যকৰী সমিতিৰ তালিকা আৰু পৰিশিষ্ট-VII-কৰ পৰা VII-ঘলৈ পি আৰ এ মানচিত্ৰ গাঁঠি দিয়া হৈছে।

দাপনিবড়ি গাঁৱত গুৱাহাটীস্থিত আৰ জি ভি এনৰ দল উপস্থিত হৈ পি আৰ এ অনুশীলন কৰে।

তাৰিখ : ২১-০৩-২০১৭

স্থান : যুৱক সংঘৰ প্ৰাংগণ

উপস্থিতিৰ সংখ্যা : ৭৩

উপস্থিত থাকে : জে এফ এম চিৰ বিষয়া, গাঁওবুঢ়া, গাঁওখনৰ সদস্যসকল, বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আদি। পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত লোকৰ তালিকা পৰিশিষ্ট-VI আৰু VIIত দিয়া হৈছে। পৰিশিষ্ট-VIII-কৰ পৰা VIII-ঘলৈ পি আৰ এ মানচিত্ৰ গাঁঠি দিয়া হৈছে।

এই সন্দৰ্ভত বিশদ বিৱৰণ আৰু পুংখানুপুংখ অধ্যয়নৰ পূৰ্বে গাঁও পৰ্যায়ত সজাগতা আৰু দিক্‌দৰ্শন কাৰ্যসূচী অনুষ্ঠিত কৰা হয়। এই কাৰ্যসূচীত সামৰি লোৱা মূল বিষয়সমূহ হৈছে :

- (১) অংশগ্ৰহণমূলক পৰিকল্পনা
- (২) অংশগ্ৰহণমূলক কাৰ্যসম্পাদন আৰু পদ্ধতি
- (৩) ক্ষুদ্ৰ ঋণৰ প্ৰয়োজনীয়তা আৰু ই ডি চি-জে এফ এম চিৰ ভূমিকা
- (৪) পৰিৱেশ সম্পৰ্কীয় বিষয়
- (৫) জলবায়ু পৰিৱৰ্তন
- (৬) পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰসাম্য আৰু পাৰিপাৰ্শ্বিক ব্যৱস্থাপনা (পৰম্পৰাগত আৰু বৈজ্ঞানিক)
- (৭) বহনক্ষম জীৱিকা ফ্ৰেমৱৰ্ক
- (৮) জীৱিকা সম্পদৰ পঞ্চভূজ আৰু সামাজিক সম্পদৰ গুৰুত্ব
- (৯) আত্মসহায়ক গোট আৰু ক্লাষ্টাৰ গঠন, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণ
- (১০) বজাৰ আৰু মূল্য সংযোজন
- (১১) উন্নয়নৰ সূচী আৰু পৰিৱেশ তথা পাৰিপাৰ্শ্বিক ভাৰসাম্যৰে ইয়াৰ সম্পৰ্ক
- (১২) লিংগজনিত বিষয় আৰু লিংগ সমতা

পৰ্যবেক্ষণ : সম্প্ৰদায়সমূহে আলোচনা আৰু পি আৰ এ অনুশীলনত সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰে। তলত উল্লেখ কৰা গুৰুত্বপূৰ্ণ বিষয়সমূহ পোহৰলৈ আহে।

- (১) গাঁওবাসীয়ে প্ৰকাশ কৰামতে প্ৰয়োজনীয় পুঁজি আৰু প্ৰকল্পৰ অভাৱত পূৰ্বে জে এফ এম চিটো সক্ৰিয় নাছিল।
- (২) পূৰ্বে জে এফ এম চিটোত অতি কমসংখ্যক সজাগতা আৰু ৰূপায়ণমূলক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা হৈছিল।
- (৩) তেওঁলোকে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ গুৰুত্ব সম্পৰ্কত অতি আগ্ৰহী আৰু ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা গ্ৰহণ প্ৰক্ৰিয়াৰ সময়ত যথেষ্ট সহযোগিতা আগবঢ়াইছে।
- (৪) যদিও কিছুমান এন জি অ'ই জে এফ এম চিটো পৰিদৰ্শন কৰিছিল, তেওঁলোকে মাত্ৰ তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছিল। কিন্তু কোনোধৰণৰ উন্নয়নমূলক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰা নাছিল।

- (৫) পৰিৱেশ, বন আৰু অন্যান্য জীৱিকা সম্পৰ্কীয় বিষয় যেনে পোক নিয়ন্ত্ৰণ, পশুপালন আদি সম্পৰ্কত গাঁওবাসীৰ ভাল স্থানীয় জ্ঞান আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞান আছে।
- (৬) প্ৰথমবাৰৰ বাবে এ পি বি এফ চিৰ তত্ত্বাৱধানত এন জি অ'সমূহ আগবাঢ়ি আহিছিল আৰু গাঁওবাসীৰ সৈতে যোগাযোগ স্থাপন কৰি সজাগতামূলক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণ কৰাৰ লগতে পৰিকল্পনা সঠিকভাৱে ৰূপায়ণ কৰাটোৱেই নহয় পৰিৱেশ আৰু জীৱ-জগতৰ লগত সম্পৰ্ক থকা উন্নয়নমূলক কাৰ্যসূচীসমূহ ৰূপায়ণত আগভাগ লৈছিল।
- (৭) গাঁওবাসীৰ পৰিৱেশ, বন আৰু অন্যান্য জীৱিকা সম্পৰ্কীয় প্ৰসংগ যেনে : পোক-পতংগ নিয়ন্ত্ৰণ, পশুধন পৰিচালনা আদিৰ ক্ষেত্ৰত স্থানীয় জ্ঞান আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞান আছে।
- (৮) গাঁওবাসীৰ বেছিভাগৰেই পৰম্পৰাগত চাহপাত তোলাৰ ভাল দক্ষতা আছে আৰু তেওঁলোক চাহ বাগিচাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল।
- (৯) জলবায়ু পৰিৱৰ্তন সম্পৰ্কে তেওঁলোক সজাগ আৰু ইয়াৰ কুপ্ৰভাৱ কৃষি আৰু গাঁওবাসীৰ স্বাস্থ্যৰ ওপৰত পৰাৰ ওপৰতো সচেতন। তেওঁলোকে জলবায়ু পৰিৱৰ্তন সম্পৰ্কীয় বৈজ্ঞানিক কাৰণসমূহ অধিকভাৱে জানিবলৈও ইচ্ছুক।
- (১০) ওচৰৰ বনভূমি সুৰক্ষাৰ বাবে জলবায়ুৰ বিবিধতা তথা ইয়াৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা তেওঁলোকে বুজি উঠিছে আৰু এইসমূহ বিস্তৃতভাৱে জানিবলৈ তেওঁলোকৰ ইচ্ছা আছে।

ৰাইজৰ প্ৰয়োজন পুনৰীক্ষণ : পি আৰ এ অনুশীলন, দলীয় আলোচনা, গাঁওবাসী, জে এফ এম চি সদস্য, বনকৰ্মী আৰু আন অংশীদাৰসকলৰ সৈতে মত-বিনিময়ৰ অন্তত গ্ৰাম্য উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা গ্ৰহণ কৰা হৈছে। অংশগ্ৰহণমূলকভাৱে সম্প্ৰদায়টোৰ প্ৰয়োজনীয়তা পুনৰীক্ষণ সম্পন্ন কৰা হয়। লোকসকলৰ প্ৰয়োজনীয়তা তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে শ্ৰেণীভুক্ত কৰিব পাৰি।

(১) গঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তা : লোকসকলৰ গঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তাৰ প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষভাৱে জীৱিকা উন্নয়নৰ সৈতে সম্পৰ্ক আছে। পথ, বিদ্যালয়, স্বাস্থ্যসেৱা, খোৱাপানী যোগান ব্যৱস্থা, কুঁৱা, শৌচাগাৰ নিৰ্মাণ, সামূহিক প্ৰেক্ষাগৃহ নিৰ্মাণ, বজাৰ গৃহ নিৰ্মাণ আদিৰ দৰে আন্তঃগাঁথনি উন্নয়নমূলক কাম-কাজ ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত হৈ আছে।

(২) অগঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তা : অগঠনমূলক প্ৰয়োজনীয়তাৰ ভিতৰত আছে দক্ষতা প্ৰশিক্ষণ, পশুপালন, স্বাস্থ্য সেৱা, ভ্ৰাম্যমাণ চিকিৎসকৰ দল, গাঁৱৰ বিদ্যালয়সমূহত শিক্ষক, বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিকৰণৰ প্ৰশিক্ষণ তথা সজাগতাৰ সক্ষমতা সৃষ্টি, আত্মসহায়ক গোট গঠন, ই ডি চিৰ বাবে উন্নয়ন পুঁজি, কেঁচামালৰ ব্যৱস্থা, পৰম্পৰাগত সামগ্ৰীসমূহৰ মূল্য সংযোজন আৰু বজাৰ ব্যৱস্থা ইত্যাদি।

এই প্ৰয়োজনীয়তাসমূহক পুনৰ দীৰ্ঘম্যাদী আৰু হ্ৰস্বম্যাদী প্ৰয়োজনীয়তা হিচাপে দুটা ভাগত বিভক্ত কৰিব পাৰি। সম্প্ৰদায়ৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ সবিশেষ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনাত উল্লেখ কৰা হৈছে।

## ৭। গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা :

গ্ৰামোন্নয়নৰ দীৰ্ঘম্যাদী আৰু হ্ৰস্বম্যাদী প্ৰয়োজনীয়তা বিবেচনা কৰি এখন গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনা যুগুত কৰা হয়। এই পৰিকল্পনা যুগুত কৰাৰ সময়ত গাঁওবাসীৰ লগতে জে এফ এম চি সদস্যসকলৰ লগতে আলোচনা কৰা হয়। সম্প্ৰদায়টোৰ সদস্যসকলৰ বাবে গ্ৰামোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বিভিন্ন দিশসমূহ তলত দিয়াৰ দৰে—

- (১) এটা ৰাজহুৱা সভাঘৰৰ ব্যৱস্থাই দক্ষতা উন্নয়ন প্ৰশিক্ষণ স্থান হিচাপে আৰু জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায়ৰ বিভিন্ন আলোচনা-সভা আদি অনুষ্ঠিত কৰাত সহায় কৰিব।
- (২) বহুমুখী নিয়োগ সুবিধাৰ অভাৱত গাঁওখন শোচনীয় অৰ্থনৈতিক অৱস্থালৈ গতি কৰিছে। বিভিন্ন ক্ষেত্ৰ যেনে বয়ন, হস্তশিল্প, কাঠফুলা বা গাহৰি পালন আদিৰ ক্ষেত্ৰত দক্ষতা উন্নয়ন প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ সংযোজন ঘটালে জীৱিকাৰ বহুমুখী উৎস উন্নয়ন হ'ব।

- (৩) সহজ যোগাযোগ সুবিধা প্রদানৰ বাবে গাঁওখনৰ ভিতৰুৱা ৰাস্তাসমূহ মেৰামতিৰ প্ৰয়োজন।
- (৪) বৰ্তমানৰ পানী যোগান প্ৰকল্প সক্ৰিয় অৱস্থাত নাই, যাৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে কুঁৱা বা দমকলৰ পানী ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে। এই প্ৰকল্প পুনৰ সক্ৰিয় আৰু নতুন পাইপলাইন ব্যৱস্থাৰে গাঁওবাসীক সংযোগ কৰাটো সম্প্ৰদায়টোৰ বাবে প্ৰয়োজনীয়। খোৱাপানী পৰীক্ষা কৰাটোও অতি জৰুৰী।
- (৫) গাঁওখনৰ ভিতৰত বহুকেইটা ক্ষুদ্ৰ জলাশয় আছে (স্থানীয়ভাৱে 'হোলা' বুলি কোৱা হয়), য'ত প্ৰচুৰ পৰিমাণে স্থানীয় মাছ উপলব্ধ। সেয়েহে এই জলাশয়সমূহত মীনপালন সম্প্ৰসাৰণ অন্য এক সম্ভাৱনীয়তা হিচাপে বিবেচনা কৰিব পাৰি।
- (৬) কৃষিৰ উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে তৎকালীনভাৱে জলসিঞ্চন ব্যৱস্থা প্ৰৱৰ্তন কৰিব লাগে, যাৰফলত বিবিধ শস্যকৃষিত এক গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰভাৱ পৰিব।

#### ৭.১ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচীৰ স্থানাংক

গাঁও উন্নয়নৰ বাবে গাঁওবাসীয়ে বহুতো প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী গ্ৰহণৰ বাবে প্ৰস্তাৱ দিয়ে। আন্তঃগাঁথনি উন্নয়ন আৰু দক্ষতা উন্নয়ন যি দুটা পোনপটীয়াভাৱে সংযুক্ত তেনেধৰণৰ প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত।

স্থানাংক	কাৰ্যসূচী	বৰ্ণনা (আকাৰ আৰু মানদণ্ড)	বাজেট
১	ৰাজহুৱা সভাঘৰ টয়লেট, গাধোৱা ঘৰ, বোৱতী পানী সহিতে	১। সভাঘৰ আকাৰ=৩০×৬০ ফুট ২। বোৱতী পানীৰে টয়লেট, গাধোৱা ঘৰ ৩। স্টীল আলমিৰা=১টা ৪। স্টীলৰ শ্ব'কেছ=১টা, ৫। চকী=৫০খন ৬। স্টীলৰ টেবুল=২খন, ৭। ফেৰ্ন=৪খন ৮। বৈদ্যুতিকৰণ অৱস্থান : দাপনিবড়ি বন কেম্পৰ ওচৰত	১৪ লাখ
২	টেণ্ট হাউছ	১। স্ক্ৰীণ=২০০০ মিটাৰ, ছাউণ্ড ছিষ্টেম ১৫টা ২। টিনপাত ১০০০খন, ৩। চকী ১০০০খন ৪। ডাইনিং টেবুল=৩০খন ৫। গামলা (ডাঙৰ)=১০টা, ৬। জগ=১৫টা ৭। কেৰাহী=১০টা, ৮। চামুচ=৪০খন ৯। বাৰ্শি=৪০টা ১০। বাঁহ=১০০ডাল ১১। জালনা-হেতা=৫খন ১২। বেলচা=৪খন ১৩। হাতখোৱা পাত্ৰ=৫টা ১৪। জেনেৰেটৰ ছেট	৩ লাখ
৩	খেলপথাৰ	১। মাটিপূৰণ ২। সঁজুলি	৩ লাখ
৪	গাহৰি পাম	অৱস্থান : দাপনিবড়ি আঞ্চলিক খেলপথাৰ ১। জে এফ এম চিত বৈজ্ঞানিক গাহৰি পালন	২. লাখ
৫	বয়ন আৰু চিলাই	১। উপভোক্তাক মেচিন-সঁজুলি প্ৰদান	৪ লাখ

## ৮। জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

গাঁওখনৰ বাবে ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনা কৰাৰ সময়ত জে এফ এম চিৰ সদস্য আৰু আৰ জি ভি এনৰ সহযোগত বনাঞ্চলৰ সীমামূৰীয়া গাঁওসমূহত আৰ্থ-সামাজিক সমীক্ষা আৰু পি আৰ এ অনুশীলন কৰা হৈছে। পি আৰ এ আৰু দলীয় আলোচনাৰ জৰিয়তে বিভিন্ন উপাৰ্জন সৃষ্টি কাৰ্য (আই জি এ) চিনাক্ত কৰা হয়। সম্প্ৰদায়টোৱে চিনাক্ত কৰা কিছুমান গুৰুত্বপূৰ্ণ উপাৰ্জন সৃষ্টি কাৰ্য হৈছে— মৎস্য পালন, পাচলি খেতি, হাঁহ-কুকুৰা পালন, দুগ্ধ উৎপাদন, মৌপালন, কাঠফুলা খেতি, নাৰ্ছাৰী, চিলাই, ক্ষুদ্ৰ শিল্প, মৰাপাট শিল্প, বাঁহশিল্প, মমবাতি প্ৰস্তুতকৰণ, ধূপকাঠি নিৰ্মাণ, আচাৰ প্ৰস্তুতকৰণ ইত্যাদি। উৎপাদনৰ পিছত পেকেজিং, বটলিং আৰু বৃত্তিমূলক লেবেলিঙৰ জৰিয়তে সামগ্ৰীসমূহৰ মূল্য সংযোজন কৰিব পৰা যায়। আই জি এৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় কেঁচা সামগ্ৰী, যন্ত্ৰ-পাতি চিনাক্ত কৰা হৈছে। 'ভ্ৰাম্যমাণ বজাৰ'ৰ জৰিয়তে উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহৰ প্ৰদৰ্শন আৰু বিক্ৰীৰ জৰিয়তে এক মাৰ্কেটিং প্লেটফৰ্ম প্ৰদানৰ বাবে জে এফ এম চি-ই ডি চিয়ে প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰিছে।

### ৮.১ : স্থানাংক

জীৱিকা আৰু দক্ষতা উন্নয়ন স্থানাংক

- \* কৃষি
- \* বয়ন
- \* হস্তশিল্প
- \* পশুধন পালন
- \* মীনপালন

### ৮.২ : জীৱিকাৰ সুযোগ

জীৱিকাৰ সুযোগসমূহ তলত দিয়া ধৰণে চিনাক্ত কৰা হৈছে

- \* কৃষি আৰু উদ্যানশস্য
- \* পশুধন
- \* দক্ষতা উন্নয়ন
- \* এন টি এফ পি
- \* ঋণৰ সুবিধা

### ৮.৩ : কৃষি আৰু উদ্যানশস্য

মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ হ'ল—

- (ক) পৰম্পৰাগত কৃষি পদ্ধতি ব্যৱহাৰৰ বাবে নিম্ন উৎপাদন
- (খ) কৃষিৰ প্ৰতি যুৱ-প্ৰজন্মৰ কম মনোযোগ

সুযোগসমূহ হ'ল—

- (ক) কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে আধুনিক কৃষি সঁজুলি আৰু প্ৰযুক্তি ব্যৱহাৰ
- (খ) উচ্চ উৎপাদনক্ষম বীজ প্ৰজাতিৰ ব্যৱহাৰ আৰু বিবিধ শস্য উৎপাদনৰ প্ৰতি উৎসাহ জনোৱা
- (গ) কাঠফুলা খেতিৰ ওপৰত যুৱ-প্ৰজন্মক প্ৰশিক্ষণ দিয়া, উপাৰ্জন সৃষ্টিৰ উৎস হিচাপে গ্ৰহণ কৰিবলৈ উৎসাহ জনোৱা

### ৮.৪ : পশুধন

প্ৰতিবন্ধকতা :

- (ক) ৰোগ
- (খ) পৰ্যাপ্ত পশু চিকিৎসা সেৱাৰ অভাৱ
- (গ) আধুনিক পশুধন পালন পদ্ধতিৰ জ্ঞানৰ অভাৱ

সুযোগসমূহ :

- (ক) বৈজ্ঞানিক পালন পদ্ধতিৰে গাহৰি উন্নয়ন
- (খ) কুকুৰা পালন উন্নয়ন

**৮.৫ : কাঠ ভিন্ন বন উৎপাদন (এন টি এফ পি)**

মূল প্ৰতিবন্ধকতা

- (ক) বজাৰ সংযোগৰ অভাৱ
- (খ) বেছিসংখ্যক এন টি এফ পিৰে ঔষধি গুণ সম্পৰ্কে গাঁওবাসী অজ্ঞ
- (গ) এন টি এফ পি ব্যৱহাৰ সম্পৰ্কে গাঁওবাসীৰ জ্ঞানৰ অভাৱ

সুযোগসমূহ :

- ক) কিছু উৎপাদন বাণিজ্যিকীকৰণ প্ৰক্ৰিয়াত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি
- খ) এন টি এফ পি বৈধ ব্যৱহাৰ আৰু সংৰক্ষণ সম্পৰ্কে সজাগতা

**৮.৬ : বিশেষীকৃত দক্ষতা**

মূল প্ৰতিবন্ধকতা :

- (ক) প্ৰয়োজনীয় সুবিধাৰ অভাৱত গাঁওবাসীয়ে স্থানীয়ভাৱে নিৰ্মিত সঁজুলিৰে তেওঁলোকৰ দক্ষতা প্ৰদৰ্শন কৰি অহাৰ ফলত উৎপাদন হ্রাস
- (খ) শোচনীয় বিত্তীয় অৱস্থাৰ বাবে বাণিজ্যিক উৎপাদনত কঠিনতা
- (গ) বজাৰ চাহিদাৰ প্ৰতি অৱজ্ঞা

সুযোগসমূহ :

- (ক) দক্ষতা প্ৰশিক্ষণ, ডিজাইন সংস্থাপন আৰু বজাৰ সংযোগৰ দ্বাৰা বয়ন উদ্যোগ সম্প্ৰসাৰণ
- (খ) চুপাৰিৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি গঢ়িব পৰা উদ্যোগ সম্পৰ্কীয় দক্ষতা প্ৰশিক্ষণ
- (গ) ক্ৰমবৰ্ধমান বজাৰ চাহিদাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি বাঁহ আৰু বেতৰ পৰা নতুন সামগ্ৰী উৎপাদনৰ প্ৰশিক্ষণ

**৮.৭ : ঋণ সুবিধা**

মূল প্ৰতিবন্ধকতাসমূহ

- ক) অনিয়মিত ঋণ আদায়, বিশেষকৈ পুৰুষসকলৰ
- খ) জীৱিকামূলক কামত বিনিয়োগৰ বিপৰীতে ঋণৰ ধন ঘৰুৱা কামত ব্যৱহাৰ কৰা
- গ) ঋণ প্ৰদান সম্পৰ্কীয় বিভিন্ন চৰকাৰী আঁচনিৰ বিষয়ে জ্ঞানৰ অভাৱ

**৮.৮ কৌশলগত ব্যৱস্থা**

তলৰ জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাসমূহৰ বাবে ওপৰৰ পৰামৰ্শমূলক কাৰ্যসূচীসমূহক কৌশলগত ব্যৱস্থা হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি।

- ক) আধুনিক কৃষি সঁজুলি আৰু প্ৰযুক্তি ব্যৱহাৰেৰে কৃষিৰ উৎপাদশীলতা বৃদ্ধিত সহায় কৰা
- খ) বয়ন, হস্তশিল্প আদিত দক্ষতা প্ৰশিক্ষণ
- গ) এলেকাটোত কাঠফুলাৰ খেতি, চুপাৰি আদিৰ দৰে কৃষি ভিত্তিক উৎপাদন উন্নয়নৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ
- ঘ) নতুন উপাৰ্জন সৃষ্টি কাৰ্যকলাপত জড়িত কৰাৰ বাবে আত্মসহায়ক গোটসমূহক নতুন দক্ষতা আৰু বাণিজ্য সম্পৰ্কে অনুপ্ৰেৰণা যোগোৱা

- ঙ) বৈজ্ঞানিক পশুধন প্ৰতিপালন পদ্ধতি সম্পৰ্কে প্ৰশিক্ষণ
- চ) বৰ্তমানৰ জলাশয়সমূহ মীন পালনৰ বাবে ব্যৱহাৰ

**৮.৯ : উপাৰ্জনৰ উৎস সৃষ্টিৰ কাৰ্যসূচী**

গাঁওখনত পৰিকল্পনা কৰা মূল উপাৰ্জন সৃষ্টিকাৰী কাৰ্যসূচী হ'ল—

- (১) কৃষি
- (২) বয়ন
- (৩) পশুধন পালন
- (৪) কাঠফুলাৰ খেতি
- (৫) মীনপালন উন্নয়ন

**৮.১০ঃ আত্মসহায়ক গোটৰ কাৰ্য**

আত্মসহায়ক গোটসমূহে গাঁওখনত তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰ কাম কৰিব পাৰে

- (১) বয়ন
- (২) পশুধন পালন
- (৩) কাঠফুলাৰ খেতি

**৮.১১ : প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণ (Exposure Trips)**

নিম্নোক্ত প্ৰশিক্ষণমূলক ভ্ৰমণসমূহ পৰিকল্পনা কৰা হৈছে :

- ১) উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চল আৰু ভাৰতৰ অন্য ৰাজ্যৰ নিদৰ্শনমূলক কাম/জে এফ এম চিৰ পৰিকল্পনা পৰিদৰ্শন
- ২) কৃষি-উদ্যানশস্য প্ৰদৰ্শনী, 'সৰস' (SARAS) আৰু ট্ৰাইফেডৰ দ্বাৰা আয়োজিত অন্যান্য মেলা আদিত অংশগ্ৰহণ

**৮.১২ : সংপৃক্তকৰণ :**

পৰিকল্পিত পদক্ষেপসমূহ ভাৰত চৰকাৰৰ তলত উল্লিখিত আঁচনিসমূহেৰে সংপৃক্ত কৰিব পাৰি :

- ক) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰাম্য নিয়োগ নিশ্চিতকৰণ আঁচনি (National Rural Employment Guarantee Scheme) —  
গ্ৰাম্য নিয়োগৰ কাৰণে
- খ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনা (Rashtriya Krishi Vikas Yojana) — কৃষি আৰু সংলগ্ন ক্ষেত্ৰৰ বিকাশৰ বাবে।
- গ) ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি সিঞ্চন যোজনা (Rashtriya Krishi Sinchay Yojana) —  
পানীৰ উৎস উন্নয়ন সহিতে জলসিঞ্চনৰ কাৰণে
- ঘ) ৰাষ্ট্ৰীয় গ্ৰামীণ জীৱিকা অভিযান (National Rural Livelihoods Mission)
- ঙ) দক্ষতা বিকাশ যোজনা (Skills Development Schemes)
- চ) প্ৰধান মন্ত্ৰী উজ্জ্বলা যোজনা (Prime Minister Ujjwala Yojana)
- ছ) এন আৰ এল এম (NRLM)
- জ) এন আৰ এইচ এম (NRHM)
- ঝ) বাঁহ অভিযান (Bamboo Mission)
- ঞ) গ্ৰাম্য উন্নয়ন আৰু জীৱিকাৰ বাবে সঠিক অন্য আঁচনি।

উপৰোক্ত সংপৃক্তকৰণে বৰ্তমানৰ পৰিকল্পনাক সহায় কৰাৰ লগতে ভৱিষ্যৎ প্ৰকল্পতো সহায় কৰিব।

৯। দাপনিবাড়ি জে এফ এম চিৰ বাবে বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা :

এই বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা বন বিভাগ আৰু দাপনিবাড়ি জে এফ এম চিৰ ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ অংশ হিচাপে গাঁও পৰ্যায়ত কৰা সবিশেষ পি আৰ এ অনুশীলনৰ ভিত্তিত প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই পৰিকল্পনাৰ লক্ষ্যই প্ৰদান কৰিব সংৰক্ষণ আৰু জৈৱ-বৈচিত্ৰ্যৰ মূল্য, নিৰ্ধাৰিত জে এফ এম চিত পাৰিৱেশিক কাৰ্যক্ৰম আৰু উৎপাদন সক্ষমতা। লগতে বহনক্ষম ব্যৱস্থাবে গাঁওবাসীয়ে ব্যৱহাৰ আৰু জীৱিকাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় সমলো লাভ কৰিব। দাপনিবাড়ি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলত এই ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাই তলৰ প্ৰকাৰসমূহ বিবেচনালৈ আনিছে :

- ক) বন বিভাগৰ দ্বাৰা জে এফ এম চিৰ বাবে নিৰ্ধাৰণ কৰা বনাঞ্চলসমূহ আৰু  
খ) গাঁওবাসীৰ মাটি আৰু নিৰ্ধাৰিত বনাঞ্চলৰ বাহিৰৰ মাটিত বৃক্ষ ৰোপণ বা বৃক্ষ ৰোপণ কৰিবলগীয়া এলেকা

ওপৰৰ দুয়োটা বিভাগৰ বাবে বিতং আলোচনা তলত দিয়া হ'ল :

৯.১ঃ বনাঞ্চলসমূহ আৰু সেইবোৰৰ বৰ্তমান অৱস্থা

দাপনিবাড়ি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলসমূহৰ অৱস্থা সাৰাংশ হিচাপে তলত দিয়া হ'ল।

তালিকা-১ : দাপনিবাড়ি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলৰ অৱস্থা

চিহ্নিতকৰণ	জে এফ এম চি বনাঞ্চলৰ আয়তন (হেক্টৰ)	গাঁৱৰ পৰা দূৰত্ব (কিঃ মিঃ)	বনাঞ্চলৰ অৱস্থা (ভাল-বনৰ ৪০% আৰু ততোধিক ক্ৰাউন ঘনত্ব বাকী- 'ক্ষতিগ্ৰস্ত')	সম্প্ৰদায়ৰ দ্বাৰা ব্যৱহাৰৰ ব্যৱধানতা (২-৩ মাহ/৩-৬ মাহ/৬-৯ মাহ/৯ মাহৰ বেছি)
(ক) ন্যস্ত বনাঞ্চল				
আৰ এফ / পি এফ, নাম : খোলাহাট সংৰক্ষিত বনাঞ্চল লাট : আমটে উপাদান :	৮০	২	ভাল এলেকা : ৮০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা : ০ হেক্টৰ	৯ মাহৰ বেছি
(খ) অন্যান্য ৰোপিত এলেকা				
অৱস্থান : বনাঞ্চলৰ প্ৰকাৰ : আৰ্দ্ৰ ঋতুকালীন মিশ্ৰিত অৰণ্য  ভি এফ/অন্যান্য .....	২০	৪	ভাল এলেকা : ২০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা : ০ হেঃ	৯ মাহৰ বেছি
মুঠ	১০০		ভাল এলেকা : ১০০ হেক্টৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত এলেকা : ০ হেঃ	

উৎস : বন বিভাগৰ কৰ্মচাৰী আৰু গাঁওবাসীৰ সৈতে হোৱা হোৱা আলোচনা



এইটো দেখা গ'ল যে দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ ১০০ হেক্টৰ বনাঞ্চলৰ অন্তৰ্গত, য'ত ১০০ হেক্টৰ ভূমিয়েই 'ভাল' (ঘনত্ব ৪০ শতাংশতকৈ কম)।

### ৯.১.১। বনভূমিৰ প্ৰকাৰ :

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলসমূহ বালিয়া মাটি প্ৰকাৰৰ মাটিত অৱস্থিত।  
তলৰ তালিকাত মাটিৰ প্ৰকাৰৰ কিছুমান বৈশিষ্ট্য দিয়া হ'ল।

তালিকা- ২ : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ বনভূমিৰ প্ৰকাৰ

স্থিতি	ন্যস্ত বনাঞ্চলৰ অৱস্থা	বৃক্ষৰোপিত অন্যান্য এলেকাৰ অৱস্থা
উৰ্বৰতাৰ পৰ্যায়	মধ্যম	মধ্যম
ভূমি ক্ষয়ৰ অৱস্থা	মধ্যম	মধ্যম
উপস্থিতি :		
(ক) পলস	—	—
(খ) বোকামাটি	—	—
(গ) ন-উৰ্বৰ ভূমি	—	—
(ঘ) বালিচাহি	—	—

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু স্থানীয় গাঁওবাসীৰ সৈতে হোৱা আলোচনা।

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ বাবে, বনভূমিৰ মুখ্য বৈশিষ্ট্যসমূহ সাৰাংশ হিচাপে তলত দিয়া হ'ল :  
(ক) বালিয়া

### ৯.১.২। বনাঞ্চলৰ বৰ্তমান উদ্ভিদসমূহ

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ বনাঞ্চলত বৰ্তমান উপলব্ধ উদ্ভিদসমূহ তলত দিয়া হ'ল।

প্ৰজাতি	স্থানীয় নাম	বৈজ্ঞানিক নাম
মুখ্য বন প্ৰজাতি	শাল, চেগুণ, তিতাচপা	শ্বৰেয়াৰোবাস্টা, টেক্টোনাথ্ৰেণ্ডিচ, মিচেলিয়াচাম্পাচা
সহযোগী	গমাৰি, আমলখি, কৰৈ, অৰ্জুন	মেলিনিয়াৰবৰিয়া, কিৰগেনেলিয়াৰেক্টিকুলাটা, আলবেজিয়াপ্ৰচেৰা, টাৰ্মিনেলিয়া অৰ্জুনা
জোপোহা		
ঔষধি উদ্ভিদ	ওটেঙা, শিলিখা, বহেৰা	ডিল্লেনিয়াইণ্ডিকা, টাৰ্মিনেলিয়াচাবুজা
উৎপাদন	বাঁহ প্ৰজাতি	
অন্যান্য, যদি আছে		

**৯.১.৩ : অতীতৰ বনগাঁও পৰিচালনা**

অতীত দাপনিবড়ি জে এফ এম চিত গ্ৰহণ কৰা বন সুৰক্ষা সম্পৰ্কীয় কাৰ্যসূচীসমূহ হ'ল :

ক) অন্তৰ্ভুক্ত পৰিয়ালৰ সংখ্যা : ২৯০টা

খ) অন্তৰ্ভুক্ত জনসংখ্যা : ১০৩৫জন

গ) কাৰ্যসূচীৰ সাৰাংশ

১) যুটীয়া পেট্ৰোলিং

২) অবৈধতা সম্পৰ্কত তথ্য সবৰবৰাহ

**উৎস :** বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

**৯.১.৪ : বন উৎপাদনৰ ঘৰুৱা প্ৰয়োজনীয়তা**

ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে স্থানীয় ৰাইজৰ বনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীলতা তলৰ তালিকাত প্ৰদান কৰা হ'ল :

তালিকা : ৪ (ক) : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ প্ৰতিটো  
পৰিয়ালৰ ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় বন উৎপাদন

বন উৎপাদনৰ নাম	গড় পৰিয়ালৰ প্ৰয়োজনীয়তা		বৰ্তমান কেনেদৰে পোৱা হয়	উৎস
	প্ৰয়োজনীয়তাৰ পৰিমাণ	আনুমানিক পৰিমাণ		
কাঠখৰি	প্ৰতিদিন হিচাপে	৮২ টন প্ৰতিমাহ		ঘৰুৱা মৰা- শুকান কাঠ
ঘৰৰ বাবে কাঠ	প্ৰতিদিন হিচাপে	৮৫০ ডাল ডাঙৰ বাঁহ	ঘৰুৱাভাৱে	বাঁহ আৰু কাঠ
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	প্ৰতিদিন হিচাপে	৪৫০ ডাল		ঘৰুৱা আৰু বন
খুঁটা-বাঁহ	প্ৰতিদিন হিচাপে	৫৫০-৬৫০ মিটাৰ		ৰোপণ কৰিব পৰা মাটি আৰু বন
পশু খাদ্য	প্ৰতিদিন হিচাপে	১০ বস্তা		ঘৰুৱা আৰু বন
এন টি এফ পি	বছৰি		বাঢ়নী, বাঁহ, খেৰ বেত আদি	ঘৰুৱা আৰু বন
অন্যান্য				

**উৎস :** বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

ওপৰৰ তালিকা আৰু এই পৰিয়ালৰ সংখ্যাৰ পৰা দাপনিবড়িত বছৰি নিজৰ ব্যৱহাৰৰ বাবে প্ৰয়োজন হোৱা  
বন উৎপাদন তলত দিয়া ধৰণৰ :

তালিকা : ৪ (খ) : বন উৎপাদনৰ মুঠ ঘৰুৱা প্ৰয়োজনীয়তা— দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ সকলো পৰিয়ালৰ বাবে

বন উৎপাদনৰ নাম	গাঁওবাসীক প্ৰয়োজন (প্ৰতি বছৰে কেজি) (*)	মন্তব্য
কাঠখৰি	৩৭৫০ টন	
ঘৰৰ বাবে কাঠ	৪৯২০ ডাল	
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰুকাঠ	২১৮০ ডাল	
খুঁটা-বাঁহ	১৯২০০ মিটাৰ	
বনৰ পৰা পশুখাদ্য	১২৬ বস্তা	
এন টি এফ পি		
অন্যান্য- বাঢ়নী	১১৫০০ কেজি	

উৎস : ওপৰৰ তালিকা : ৪ (ক) আৰু গাঁওবাসীৰ তথ্যৰ পৰা মুঠ পৰিয়ালৰ সংখ্যা

(\*) পৰিয়ালৰ গড় প্ৰয়োজনীয়তাৰ আনুমানিক পৰিমাণ (তালিকা : ৪ (ক) × ২১৬ পৰিয়াল।

৯.১.৫ : গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বন উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন

ঘৰুৱা ব্যৱহাৰৰ উপৰি, গাঁওবাসীয়ে এই সামগ্ৰীসমূহ স্থানীয় বজাৰত বিক্ৰীৰ দ্বাৰাও বনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল হৈ আহিছে। দাপনিবড়ি জে এফ এম চি গাঁওবাসীয়ে বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ কৰা বন উৎপাদন তলৰ তালিকাত দিয়া হৈছে।

তালিকা : ৫ (ক) : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ গাঁওবাসীয়ে বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ কৰা বন উৎপাদন

বন উৎপাদনৰ নাম	বিপণনৰ বাবে সংগ্ৰহ			সংগ্ৰহৰ উৎস
	বছৰ/মাহ	সংগ্ৰহ কৰা পৰিয়ালৰ সংখ্যা	সংগৃহীত গড় পৰিমাণ (কেজি) /দিন	
কাঠখৰি	বৰ্ষা/শৰৎ	১৫০	১৫ কেজি/পৰিয়াল /দিন	ঘৰুৱা আৰু বন
ঘৰৰ বাবে কাঠ	শৰৎ	৩০-৩৫	২০ ডাল	ঘৰুৱা আৰু বন
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	বছৰি	৩০-৩৫	২০ ডাল	ঘৰুৱা আৰু বন
বাঁহ	এপ্ৰিল-মে'	১৫০	২০ ডাল	ঘৰুৱা আৰু বন
খুঁটা	এপ্ৰিল-মে'	১৫০	২০ ডাল	ঘৰুৱা আৰু বন
বনৰ পৰা পশুখাদ্য	নিয়মীয়া নহয়	২০-২৫	২০-২৫ মিটাৰ	ঘৰুৱা আৰু বন
এন টি এফ পি	ডিচে-জানুৱাৰী	৪০-৫০	১৫০-২৫০ কেজি	
অন্যান্য				

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

ওপৰৰ সংযোজনত, তলৰ তালিকাত অতিৰিক্ত তথ্য প্ৰদান কৰা হ'ল :

তালিকা : ৫ (খ) : বন উৎপাদন সংগ্ৰহ আৰু বিপণন— অতিৰিক্ত তথ্য (দাপনিবড়ি জে এফ এম চি)  
(পি আৰ এৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি পূৰণ কৰা)

বন উৎপাদনৰ নাম	অতিৰিক্ত বিপণন (কেজি)	কেনেদৰে বিপণন হয়	বন উৎপাদন বিক্ৰীৰ পৰা প্ৰতি পৰিয়ালৰ গড় উপাৰ্জন
কাঠখৰি			
ঘৰৰ বাবে কাঠ			
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ			
বাঁহ			
খুঁটা			
বনৰ পৰা পশুখাদ্য			
এন টি এফ পি			
অন্যান্য			

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.১.৬ : বন উৎপাদনৰ মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা— ঘৰুৱা ব্যৱহাৰ আৰু বিপণন

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা বন উৎপাদনৰ মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা তলত সাৰাংশত দিয়া হ'ল— পূৰ্বৰ উপ-শাখাৰ তথ্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি।

তালিকা : ৬ : দাপনিবড়ি জে এফ এম চি গাঁওবাসীৰ দ্বাৰা বন উৎপাদনৰ মুঠ প্ৰয়োজন

বন উৎপাদনৰ নাম	গাঁওবাসীৰ প্ৰয়োজন (কেজি প্ৰতি বছৰ) তালিকা : ৪ (খ)ৰ পৰা	অতিৰিক্ত বিপণন (কেজি) তালিকা : ৫ (খ)ৰ পৰা	মুঠ প্ৰয়োজনীয়তা (কেজি)
কাঠখৰি			
ঘৰৰ বাবে কাঠ			
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ			
বাঁহ/ খুঁটা	১৬৮ মিটাৰ		
বনৰ পৰা পশুখাদ্য			
এন টি এফ পি -খৰ	১০০০ বস্তা		
অন্যান্য			

উৎস : এই অধ্যায়ৰ তালিকা : ৪ (খ) আৰু ৫ (খ), পূৰ্বৰ পৃষ্ঠাত দিয়াৰ দৰে।

৯.২ : বন সুৰক্ষা বিষয়

৯.২.১: সুৰক্ষাৰ সমস্যা

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা বিষয়সমূহ তলৰ তালিকাত সাৰাংশ কৰা হৈছে।

তালিকা-২ : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা সমস্যা

সমস্যাৰ প্ৰকাৰ	প্ৰাসংগিক (হয়/নহয়)	গুৰুত্বপূৰ্ণ (হয়/নহয়)
চৰণীয়া পথাৰ-স্থানীয় জন্তু	হয়	হয়
চৰণীয়া পথাৰ-অন্য এলেকাৰ জন্তুৰ	হয়	হয়
অবৈধ গছকটা কাৰ্য	হয়	হয়
কাঠৰ চোৰাং ব্যৱসায়	হয়	হয়
আকস্মিক অগ্নিকাণ্ড	হয়	হয়
বনাঞ্চলৰ ভূমিত বেদখল	হয়	হয়

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

গতিকে ইয়াৰ পৰা দেখা গ'ল যে ওপৰৰ জে এফ এম চিটোৱে সন্মুখীন হোৱা গুৰুত্বপূৰ্ণ বন সুৰক্ষা বিষয়সমূহ হ'ল :

- ক) পেট্ৰোলিঙৰ জৰিয়তে অবৈধ গছকটা ৰোধ কৰা
- খ) স্থানীয় অঞ্চলত সজাগতা সৃষ্টি কৰা।

### ৯.২.২ঃ বনাঞ্চল হ্রাসৰ কাৰণ

দাপনিবড়ি জে এফ এম চি বনাঞ্চল হ্রাসৰ মূল কাৰণ তলত দিয়া হৈছে :

- ক) জন্তুৰ চাৰণ
- খ) অবৈধভাৱে গছকটা কাৰ্য।
- গ) কাঠখৰি সংগ্ৰহ

(উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।)

### ৯.৩ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ উপাদানসমূহ

তলৰ উপ-শাখাবোৰত দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ উপাদানসমূহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। এই উপাদানসমূহৰ ভিতৰত সুৰক্ষা পৰিকল্পনা, বাসস্থান উন্নয়ন, জলাশয় সংৰক্ষণ, মানুহ-বন্যপ্ৰাণীৰ সংঘাত নিৰাময়, পৰিৱেশ পৰ্যটন পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন (পৰামৰ্শ), নাৰ্ছৰী উন্নয়ন, পৰিচালনা আৰু অন্যান্য দিশসমূহ সামৰি লোৱা হৈছে।

#### ৯.৩.১ বন সুৰক্ষা

সুৰক্ষা পৰিকল্পনা তলত দিয়া হৈছে, পূৰ্ব উপ-শাখা ৩ ত আলোচনা কৰাৰ দৰে। দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ বন সুৰক্ষা কাৰ্যসূচী আলোচনা কৰা হ'ল।

তালিকা-৮ : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ সুৰক্ষা পৰিকল্পনা

সুৰক্ষা কৰ্ম (প্ৰফ'ৰ্মা-৩ৰ তালিকা : ৩.৭ৰ পৰা প্ৰয়োজন মতে পূৰণ কৰিব লাগিব)	বন এলেকাত অৱস্থিতি	বিষয়সমূহৰ জোখ-মাখ (দৈৰ্ঘ্য, কালি, আকাৰ আদি)	সময় সীমা	অগ্ৰাধিকাৰ (উচ্চ/মধ্য/নিম্ন)
ই পি আৰ চি/জে এফ এম চি বন এলেকা নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে সুৰক্ষা বাহিনীৰ কৰ্তব্য	বনগাঁও এলেকা	-	দিন-ৰাতি	মধ্যম

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

গতিকে দাপনিবড়ি জে এফ এম চি (উচ্চ-মধ্যম অগ্ৰাধিকাৰৰ সৈতে)ত গ্ৰহণ কৰা গুৰুত্বপূৰ্ণ সুৰক্ষা বিষয়সমূহৰ পৰিকল্পনা তলত দিয়াৰ দৰে দেখা গৈছে।

- ক) বৃক্ষৰোপিত এলেকা সুৰক্ষা প্ৰদান
- খ) দিন আৰু ৰাতিৰ ভাগ মধ্যমীয়া সুৰক্ষা কৰ্তব্য

#### ৯.৩.২ প্ৰস্তাৱিত কৰ্ম আঁচনিৰ প্ৰকাৰ

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ ক্ষতিগ্ৰস্ত জে এফ এম চি বন এলেকাৰ বাবে গ্ৰহণ প্ৰস্তাৱিত কৰ্ম আঁচনিসমূহৰ প্ৰকাৰ তলত দিয়া হ'ল :

তালিকা-৯ : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ প্ৰস্তাৱিত কৰ্ম আঁচনিৰ প্ৰকাৰ

নিৰাময়	প্ৰয়োজনীয়তা (হয়/ নহয়)	জে এফ এম চিৰ দায়িত্ব (হয়/ নহয়)	মাহ/বছৰ কেতিয়া গ্ৰহণ কৰা হ'ব	পৰিচৰ্যাৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত এলেকাৰ সম্প্ৰসাৰণ (হেঃ)
ক্ষতিগ্ৰস্ত বনাঞ্চলৰ পুনৰ সৃষ্টিকৰণৰ	হয়	হয়	-	৪০
গছৰ গজালিৰ সুৰক্ষা	হয়	হয়	-	৪০
জলাশয় পৰিচৰ্যা	হয়	হয়	-	৪০
জলাধাৰ	হয়	হয়	-	৪০
ঘাঁহ -বন নিৰণি	হয়	হয়	-	
বাঁহ ৰোপণ	হয়	হয়	-	
বীজ সিঁচা	হয়	হয়	-	৪০
মুঠা উভলা আৰু ৰোপণ	হয়	হয়	-	৪০
কলম দিয়া আৰু ৰোপণ	হয়	হয়	-	৪০
বাস্তৱিক বেৰ	হয়	হয়	-	
সামাজিক বেৰ	হয়	হয়	-	১০০
অন্যান্য কৰ্মসূচী	হয়	হয়	-	

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

গতিকে দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ বাবে প্ৰস্তাৱিত পৰিচৰ্যা কৰ্ম আঁচনিসমূহ হ'ল :

#### ৯.৩.৩ বনোন্নয়ন পৰিকল্পনা— অগ্ৰিম কৰ্ম আৰু সৃজন

ওপৰৰ সম্পৰ্কত বিতং তথ্য তলৰ তালিকাত দিয়া হ'ল :

তালিকা-১০ : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ পৰিকল্পিত বনোন্নয়ন

নিৰাময় ব্যৱস্থা	ৰোপণৰ বাবে হেক্টৰৰ হিচাপত নিৰ্দ্ধাৰিত এলেকা	খণ্ড ৰোপণৰ বাবে অগ্ৰাধিকাৰ	প্ৰজাতি	স্থান ব্যৱধান (মিটাৰ × মিটাৰ)
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ সৃজনত সহযোগিতা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	২০ হেক্টৰ	হয়	কাঠখৰি প্ৰজাতি	৪×৪
খণ্ড ৰোপণ	১০ হেক্টৰ	১ হেক্টৰ প্ৰতি	বিশেষ	২×২
নিম, আমলখি, মছৰা বহেৰা, সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)	১০ হেক্টৰ	১ হেক্টৰ প্ৰতি	স্থান বিশেষ	২×২
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	-	-	-	-
পোনপটীয়া ৰোপণ	-	-	-	-
অন্যান্য	—	—	—	—
মুঠ এলেকা (হেক্টৰ)	৪০ হেক্টৰ			

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪ বনোন্নয়ন পৰিকল্পন — বছৰেকীয়া লক্ষ্য

দহ বছৰ সময়ৰ বাবে ওপৰৰ ক্ষেত্ৰত বছৰেকীয়া লক্ষ্য তলত দিয়া হ'ল :

তালিকা-১০ (ক) : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ বনোন্নয়নৰ বছৰেকীয়া লক্ষ্য

(বছৰ-১-৫)

নিৰাময়	২০১৬	২০১৭	২০১৮	২০১৯	২০২০
প্ৰাকৃতিকভাৱে পুনৰ সৃজনত সহযোগিতা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
খণ্ড ৰোপণ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
নিম, আমলখি, মছৰা বহেৰা, সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	-	-	-	-	-
পোনপটীয়া ৰোপণ	-	-	-	-	-
ঘাঁহ-বন নিৰণি	—	—	—	—	—
মধ্যকালীন কৰ্মসূচী	—	—	—	—	—

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।



তালিকা-১০ (খ) : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ বনোন্নয়নৰ বছৰেকীয়া লক্ষ্য  
(বছৰ-৬-১০)

নিৰাময়	২০২১	২০২২	২০২৩	২০২৪	২০২৫
প্রাকৃতিকভাৱে পুনৰ সৃজনত সহযোগিতা (ৰোপণৰ স্থান ব্যৱধানসহ)	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ	৪ হেক্টৰ
খণ্ডৰোপণ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
নিম, আমলখি, মথুৱা বহেৰা, সিঁচা (ভেষজ উদ্ভিদ)	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ	২ হেক্টৰ
সমৃদ্ধকৰণ ৰোপণ	—	—	—	—	—
পোনপটীয়া ৰোপণ	—	—	—	—	—
ঘাঁহ-বন নিৰণি	—	—	—	—	—
মধ্যকালীন কৰ্মসূচী	—	—	—	—	—

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪.১ নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন পৰিকল্পনা তলত উল্লিখিত নাৰ্ছাৰীৰ প্ৰকাৰসমূহৰ ওপৰত  
নিৰ্ভৰশীল :

- ক) জে এফ এম চি নাৰ্ছাৰী (বিভাগীয় নাৰ্ছাৰী সহিত)  
খ) অন্যান্য নাৰ্ছাৰী — আত্মসহায়ক গোট আৰু ব্যক্তিগত

বিতং বৰ্ণনা তলত দিয়াৰ দৰে

জে এফ এম চি নাৰ্ছাৰী

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ নাৰ্ছাৰী সম্পৰ্কত তলৰ তালিকাখনত বিতংভাৱে দিয়া হৈছে। ইয়াত জে এফ এম চি কামত জড়িত বিভাগীয় নাৰ্ছাৰীও অন্তৰ্ভুক্ত।

তালিকা-১১ (ক) : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ জে এফ এম চি নাৰ্ছাৰীসমূহ

নাৰ্ছাৰীৰ অৱস্থান	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	উৎপাদিত পুলিৰ পৰিমাণ	মন্তব্য

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

### অন্যান্য নাৰ্ছাৰী

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ ওচৰৰ অন্যান্য নাৰ্ছাৰীৰ বিষয়ে তলত বৰ্ণনা কৰা হৈছে :

তালিকা-১১ (খ) : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ ওচৰৰ অন্যান্য নাৰ্ছাৰীসমূহ

নাৰ্ছাৰীৰ অৱস্থান	প্ৰজাতি	উন্নয়নৰ বছৰ	উৎপাদিত পুলিৰ পৰিমাণ	মন্তব্য
জে এফ এম চিৰ ওচৰত অন্য কোনো নাৰ্ছাৰী পোৱা নগ'ল				

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

### ৯.৪.২ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা — ১০ বছৰ

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিত নতুনকৈ ৰোপণ কৰা উদ্ভিদসমূহৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা তলত দিয়া হ'ল  
: এই পৰিকল্পনাই দহ বছৰ সময় সামৰি লৈছে।

কাঠ প্ৰজাতি

তালিকা-১২ (ক) : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিত কাঠখৰি ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়
২০১৫-১৬	অগ্ৰিম কাম আৰু সৃজন
২০১৬-১৭	বছৰটোৰ বাবে প্ৰকল্পৰ স্বীকৃত চৰ্ত মতে, অৰ্থাৎ, এটা বছৰত চাৰিবাৰ নিৰাণি
২০১৭-১৮	ঐ
২০১৮-১৯	ঐ

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

(ক) বাঁহ

তালিকা-১২ (খ) : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিত বাঁহ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

(খ) ইন্ধন খৰি ৰোপণ

তালিকা-১২ (গ) : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিত ইন্ধন খৰি ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

(গ) এন টি এফ পি / ঔষধি উদ্ভিদ

তালিকা-১২ (ঘ) : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিত এন টি এফ পি/ঔষধি উদ্ভিদ ৰোপণৰ প্ৰতিপালন পৰিকল্পনা

বছৰ	নিৰাময়

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪.৩ অন্যান্য কৰ্ম আঁচনি পৰিকল্পনা

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ বাবে পৰিকল্পিত অন্যান্য কৰ্মসূচীসমূহ তলত দিয়া হ'ল :

তালিকা-১৩ : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ অন্যান্য কৰ্ম আঁচনি

কৰ্ম আঁচনি	প্ৰয়োজনীয়তা	দায়িত্ব হয়/ নহয়	মাহ/ বছৰ	কালি (হেক্টৰ)

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

৯.৪.৪ বিপণন কাৰ্যকলাপ

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বিপণনৰ বাবে নিম্নোক্ত পৰিকল্পনা কৰা হৈছে :

ক) স্থানীয় বজাৰৰ সুবিধা

খ) মূল্য সংযোজন

গ) সমূহীয়া কাম-কাজ বৃদ্ধি

৯.৫ প্ৰত্যাশিত সুফল

এই উপ-বিভাগত দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ ফলত পোৱা সুফলসমূহ আৰু সেইবিলাকৰ বিতৰণৰ পদ্ধতি আলোচনা কৰা হৈছে।

**৯.৫.১ কাঠ আৰু ঘাঁহৰ পৰা প্ৰত্যাশিত সুফল**

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ উপৰোক্ত বিষয়সমূহ তলৰ তালিকাত উল্লেখ কৰা হ'ল। বনোন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ অধীনত সদস্যসকলৰ দ্বাৰা সুৰক্ষাৰ কাৰ্যৰ বাবে এই সুফলসমূহ প্ৰত্যাশা কৰা হৈছে।

তালিকা-১৪ : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ দ্বাৰা বনাঞ্চল সুৰক্ষাৰ জৰিয়তে প্ৰত্যাশিত সুফলসমূহ

সামগ্ৰী	মাহ	বছৰ নিৰ্দেশনা	পৰিমাণ
কাঠখৰি	অক্টোবৰ-ফেব্ৰুৱাৰী	৭ম-১০ম বছৰ	২৫০
ঘৰৰ বাবে কাঠ	মাৰ্চ-এপ্ৰিল	২০শ বছৰ	৩০০
ব্যৱহাৰৰ বাবে সৰু কাঠ	মাৰ্চ-মে'	৪ৰ্থ বছৰ	২৫০
বাঁহ	নৱে-মাৰ্চ	৪ৰ্থ বছৰ	১৭০০
খুঁটা	মাৰ্চ-আগষ্ট	৪ৰ্থ-৫ম বছৰ	২৫০
বনাঞ্চলৰ গছ-ঘাঁহৰ পৰা পশু খাদ্য	অক্টো-মাৰ্চ	১ম বছৰ	২৫০
এন টি এফ পি	নৱে-জানুৱাৰী	২য় বছৰ	২০০০ কেজি
মজুৰি	৩০০ টকা প্ৰতিজনৰ		
অন্যান্য————			

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

**৯.৫.২ অংশীদাৰিত্ব**

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ বাবে অংশীদাৰিত্ব কাৰ্যসূচীৰ লাভালাভ তলত নিৰ্দেশ কৰা হৈছে।

তালিকা-১৫ : দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ অংশীদাৰিত্ব কাৰ্যসূচী

পদ্ধতি	বিষয়
সমভাৱে বিতৰণ	কাঠ, কাঠখৰি, বাঁহ আদি
সদস্যসকলৰ দ্বাৰা মুক্তভাৱে সংগ্ৰহ	এন টি এফ পি
অন্য পদ্ধতি	উৎপাদন বৃদ্ধি পদ্ধতিৰ বাবে এখন সূচী

উৎস : বন বিভাগৰ বিষয়া আৰু জে এফ এম চিৰ সদস্যৰ সৈতে আলোচনা।

১০। প্ৰয়োগৰ কৌশল, সময়সীমা আৰু বাজেট

১০.১.১ নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা ক্ৰমে জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাবে নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। প্ৰত্যেকটো উপ-পৰিকল্পনাৰ বাবে পৃথক পৃথককৈ প্ৰস্তুত কৰা নিয়ম আৰু দায়বদ্ধতা তলত উল্লেখ কৰা হ'ল।

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	পৰিকল্পনা	কৰ্মশক্তি	প্ৰশিক্ষণ	পুঁজি	উৎপাদন আৰু মূল্য সংযোজন	বিপণন	এম এণ্ড ই
জে এফ এম চি		✓			✓	✓	
এন জি অ'		✓			✓	✓	
দক্ষতা সংস্থা		✓			✓		
বন বিভাগ		✓				✓	
সংশ্লিষ্ট বিভাগ		✓					

গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	জেএফএমচি	বনবিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠা	ভাৰত চৰকাৰ/কৰ্প'ৰেট
সৌৰশক্তি		✓	✓			✓
সৌৰ, হাইব্ৰীড ষ্ট্ৰীট লাইট		✓	✓			✓
সিঞ্চন জলসিঞ্চন		✓	✓		✓	
বন্ধন গেছ		✓			✓	✓
পাৱাৰ পাম্প		✓	✓			✓
প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		✓			✓	✓
সামূহিক সভাঘৰ আৰু জেএফএমচি কাৰ্যালয়		✓				
পথ		✓	✓			
জল আৰু অনাময়		✓	✓			✓
বিদ্যালয়						
স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি		✓	✓		✓	✓
জৈৱিক কৃষি/ কেঁচু সাৰ		✓	✓		✓	✓

বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

অংশীদাৰ	জেএফএমটি	বন বিভাগ	সংশ্লিষ্ট বিভাগ	এন জি অ'	প্ৰশিক্ষণ প্ৰতিষ্ঠান	জিলা প্ৰশাসন
বন সুৰক্ষা		✓				✓
বন্যপ্ৰাণী সুৰক্ষা		✓	✓		✓	
বাসস্থান উন্নয়ন		✓	✓		✓	
নাৰ্ছৰী উন্নয়ন		✓			✓	
জলাশয় সংৰক্ষণ		✓				✓
বন্যপ্ৰাণী-মানুহ সংঘাত		✓				
চৰণীয়া স্থান নিয়ন্ত্ৰণ		✓	✓			
পৰিৱেশ-পৰ্যটন		✓	✓			

১০.২ বিত্ত আৰু বাজেট

তিনিটা উপ-পৰিকল্পনা জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা, গাঁও পৰিকল্পনা আৰু বন উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ বাৰ্ষিক প্ৰয়োজন অনুসৰি ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ বাজেট প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

একত্ৰীকৰণ তালিকা তলত উল্লেখ কৰণ হ'ল—

ক্রমিক নং	পৰিকল্পনা	মুঠ ধন (টকাত)	মন্তব্য
১	জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
২	গ্ৰাম্য উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
৩	বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা		
	মুঠ		

জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিৱৰণ	মুঠ ধনৰাশি (টকাত)	মন্তব্য
১	দক্ষতা উন্নয়ন আৰু প্ৰশিক্ষণ		
২	দুগ্ধ উৎপাদন		
৩	মৎস্য পালন, হাঁহ-কুকুৰা পালন		
৪	কম্পিউটাৰ		
৫	বাণিজ্য আৰু ব্যৱসায়		
৬	হস্তশিল্প		
৭	যন্ত্ৰপাতি		
৮	মূল্য সংযোজন আৰু প্ৰমাণ-পত্ৰকৰণ		
৯	পেকিজিং আৰু মাৰ্কেটিং		
১০	শিক্ষামূলক ভ্ৰমণ		
১১	আত্মসহায়ক গোট/যুটীয়া দায়বদ্ধ গোট/ক্লাষ্টাৰ গঠন আৰু ঋণ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিৱৰণ	মুঠ খনৰাশি (টকাত)	মন্তব্য
১	সৌৰশক্তি		
২	সৌৰ, হাইব্ৰীড ষ্ট্ৰীটলাইট		
৩	সিঞ্চন জলসিঞ্চন		
৪	ৰক্ষন গেছ		
৫	পাৰাৰ পাম্প		
৬	প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰ		
৭	সামূহিক সভাঘৰ আৰু জে এফ এম চি কাৰ্যালয়		
৮	পথ		
৯	জল আৰু অনাময়		
১০	বিদ্যালয়		
১১	স্বাস্থ্য আন্তঃগাঁথনি		
১২	জৈৱিক কৃষি / কেঁচুসাৰ		
	মুঠ		

বাৰ্ষিক বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা

ক্রমিক নং	কামৰ বিৱৰণ	মুঠ খনৰাশি (টকাত)	মন্তব্য
১	০.২৫ হেক্টৰ নাৰ্ছাৰী		
২	১০ হেক্টৰ কাঠখৰি ৰোপণ		
৩	জলাশয় নিষ্কাশন		
৪	বন্যপ্ৰাণী আক্ৰমণ প্ৰতিৰোধ বাহিনী		
৫	শস্য বীমা		
৬	জীৱন বীমা		
৭	পশুখন বীমা		
	মুঠ		

১০.৩ কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা আৰু কৌশল :

ক্ষুদ্ৰ পৰিকল্পনাৰ লক্ষ্যত উপনীত হোৱাৰ বাবে তিনিওটা উপ-পৰিকল্পনা মূলতঃ গাঁও উন্নয়ন পৰিকল্পনা, বন উন্নয়ন পৰিকল্পনা আৰু জীৱিকা উন্নয়ন পৰিকল্পনাৰ কিছুমান হুস্কালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা কৌশল থাকিব লাগিব। হুস্কালীন কৌশল ০-৫ বছৰৰ বাবে আৰু দীৰ্ঘকালীন কৌশল ৫-১০ বছৰৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

জীৱিকা উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা :

জীৱিকা কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা তিনিটা ভাগত ভগাব পাৰি— দক্ষতা, উৎপাদন আৰু বিপণন-মূল্য সংযোজন। ৰাইজৰ বাবে প্ৰথমে অতিশয় দৰকাৰী দক্ষতা। দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন মূল পৰ্যায় আৰু অগ্ৰগতি পৰ্যায় হিচাপে চাব পাৰি। এবাৰ বাণিজ্য আৰু দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন পূৰণ হোৱাৰ পাছত পুৰুষ-মহিলাসকলোৰে বাবে পৰ্যায়ক্রমে মূল দক্ষতা এবছৰৰ ভিতৰত প্ৰদান কৰিব লাগে। এই সময়ছোৱাত কিছু প্ৰশিক্ষাৰ্থীয়ে উৎপাদন আৰম্ভ কৰিব পাৰে। গুণগত মান আৰু মূল্যৰ ক্ষেত্ৰত উৎপাদিত সামগ্ৰীৰ বজাৰযোগ্য মূল্যায়ন আৰু ব্ৰেণ্ড সৃষ্টি কৰিবৰ বাবে উৎপাদিত সামগ্ৰীসমূহ উপলব্ধ বজাৰলৈ নিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

### গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা :

গাঁও উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনাক হ্রস্বকালীন আৰু দীৰ্ঘকালীন দুভাগত ভগাব পাৰি। হ্রস্বকালীন পদক্ষেপত সৌৰ বিদ্যুতৰ ব্যৱস্থা, এল পি জি সংযোগ, ৰাজহুৱা সভাঘৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ গৃহ নিৰ্মাণ, পানী, অনাময় ব্যৱস্থাৰ উপলব্ধতা আদিক সামৰি ল'ব লাগে। কৃষি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ বাবে জলসিঞ্চন, শক্তিচালিত পাম্প আদি সঁজুলিৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগে।

বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা : বন উন্নয়ন কাৰ্যকৰী পৰিকল্পনা হ্রস্বকালীন পৰিকল্পনা আৰু দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰে গঠিত। হ্রস্বকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বন সুৰক্ষা স্কেৱাডৰ গঠন আৰু সুৰক্ষা, নাৰ্ছাৰী উন্নয়ন, জলাশয়ৰ পৰা বালি আঁতৰ কৰা, বন্যপ্ৰাণীৰ উপদ্ৰৱ প্ৰতিৰোধী স্কেৱাড, টঙীঘৰ নিৰ্মাণ আৰু খৰিৰ বাবে গছ ৰোপণ আদি অন্তৰ্ভুক্ত। দীৰ্ঘকালীন পৰিকল্পনাৰ ভিতৰত বৃক্ষৰোপণ, শস্যৰ উন্নতি আৰু বাসস্থান উন্নতি সামৰি লোৱা হৈছে।

### ১০.৪ প্ৰতিষ্ঠান নিৰ্মাণ, নেটৱৰ্কিং আৰু অংশীদাৰিত্ব

যুটীয়া বন পৰিচালনা সমিতি (জে এফ এম চি) : আন্তঃগাঁথনিৰ সম্পদ সৃষ্টি আৰু গাঁও আৰু বনভূমি উন্নয়নৰ কাৰণে সমল কেন্দ্ৰ হিচাপে জে এফ এম চিক গঢ়ি তুলিব লাগিব। প্ৰস্তাৱিত জে এফ এম চি কাৰ্যালয়ত ৰাজহুৱা সভাগৃহৰ লগতে আধুনিক সা-সুবিধা যেনে কম্পিউটাৰ, টিভি, জেনেৰেটৰ আদি থাকিব লাগিব। কম্পিউটাৰ ব্যৱহাৰ, তথ্য/হিচাপ ৰখা আৰু আপডেট কৰা আদি কামৰ বাবে প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচীৰ জৰিয়তে জে এফ এম চি সদস্যসকলৰ দক্ষতা বৃদ্ধি কৰিব লাগে। জে এফ এম চি কাৰ্যালয়টো সমল কেন্দ্ৰ আৰু প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰলৈ উন্নত কৰিব লাগে। জে এফ এম চিৰ সদস্যসকলৰ নেটৱৰ্কিং দক্ষতা উন্নত কৰা আৰু চৰকাৰী আঁচনি সন্দৰ্ভত সজাগতা গঢ়াৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ লগতে অংশীদাৰিত্বৰ বিষয়ে তথ্য প্ৰদান কৰিব লাগে।

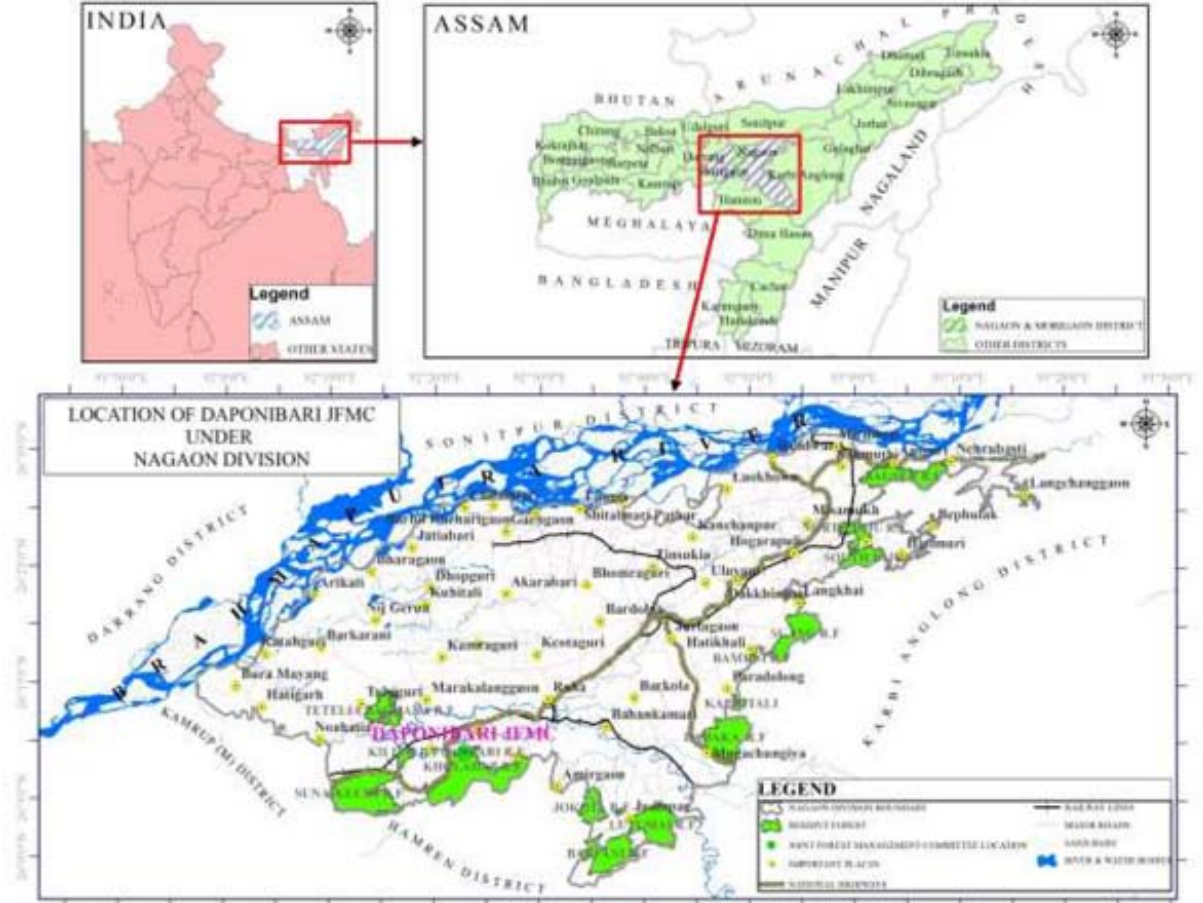


পৰিশিষ্ট তালিকা

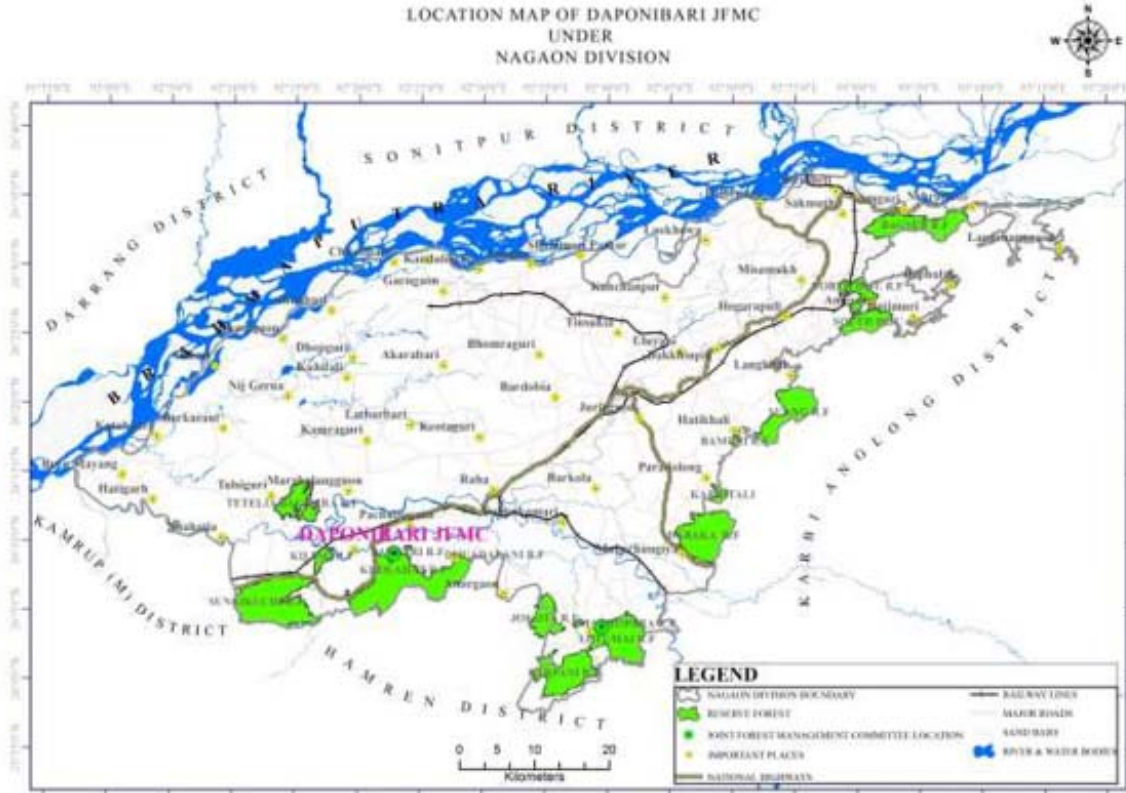
পৰিশিষ্ট নম্বৰ	শিৰোনাম
i (ক)	ভাৰতত জে এফ এম চিৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ
i (খ)	দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ
ii	জে এফ এম চিলৈ যাব পৰা ব্যৱস্থা
iii (ক)	জে এফ এম চিৰ পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ
iii (খ)	বুজাবুজিৰ চুক্তি/প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি
iv	দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকল
v	দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ
vi	পি আৰ এ আৰু এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যৰ তালিকা (স্বাক্ষৰ তালিকা)
vii (ক)	দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ সম্প্ৰদায় আৰু সম্পদ মানচিত্ৰ
vii (খ)	দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ দুৰ্যোগ মানচিত্ৰ
vii (গ)	ভেন ডায়েগ্ৰাম
viii	প্ৰাৰম্ভিক কাৰ্যসূচী
ix (ক)	দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (প্ৰস্তাৱিত)
x	আলোকচিত্ৰ
xi	জি পি এছ স্থানাংক

পৰিশেষ — I (ক)

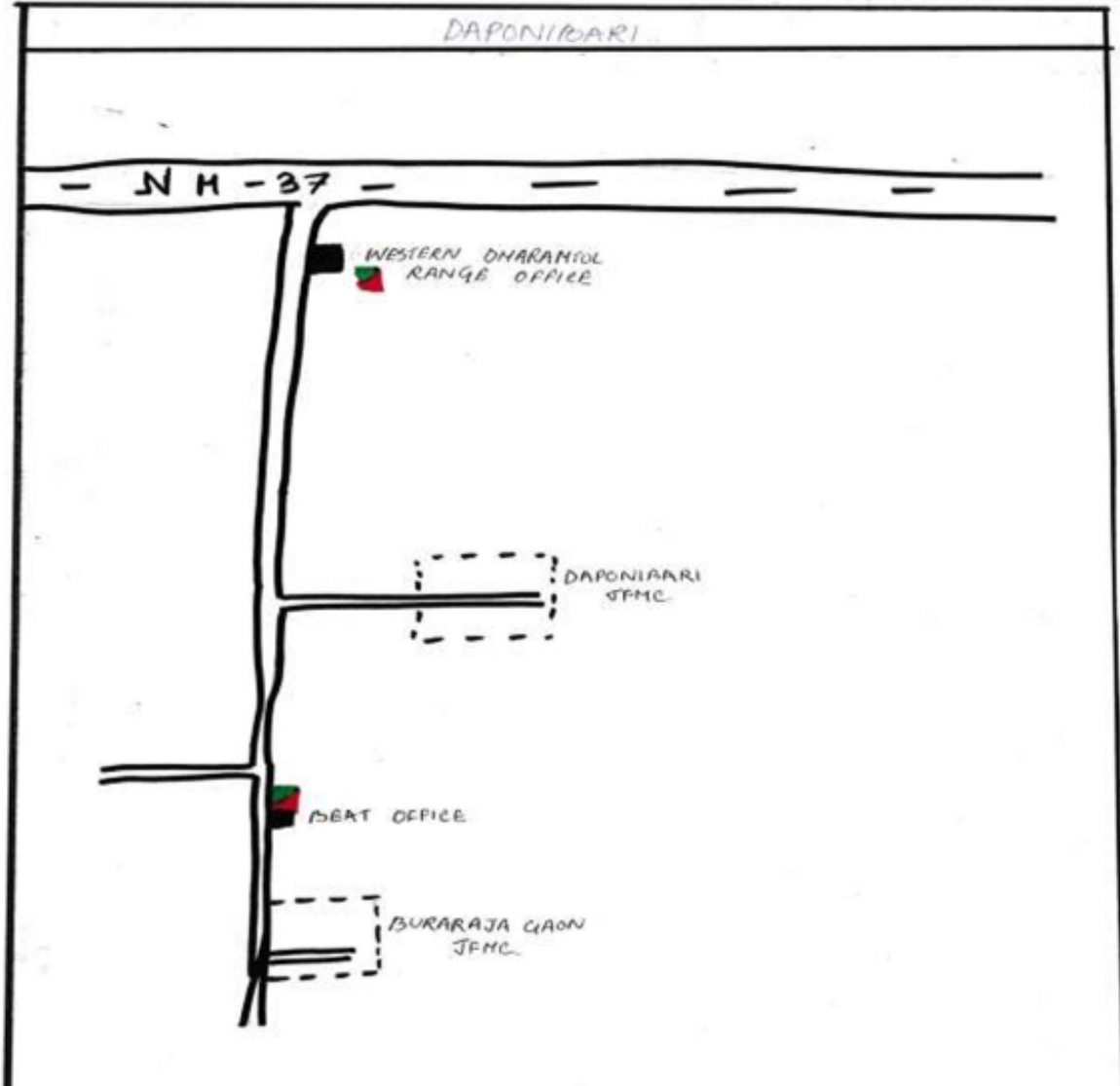
ভাৰতত দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ



পৰিশেষ— I (খ)  
 দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ অৱস্থান মানচিত্ৰ



পরিশেষ — II  
জে এফ এম চিলে যাব পৰা ব্যৱস্থা



পৰিশেষ— III (ক)  
জে এফ এম চিৰ পঞ্জীয়ন প্ৰমাণ-পত্ৰ



**GOVERNMENT OF ASSAM  
DEPARTMENT OF ENVIRONMENT & FORESTS  
OFFICE OF THE CONSERVATOR OF FORESTS:  
NORTHERN ASSAM CIRCLE: TEZPUR.**


Registration No. NAC/N/38

Dtd. 20/07/2015.

**REGISTRATION OF JOINT FOREST MANAGEMENT COMMITTEE**

The **Daponibori** Joint Forest Management Committee formed under **Western Range, Dharamtul** within the jurisdiction of Nagaon Division in Nagaon District is hereby registered in the office of the Conservator of Forests, Northern Assam Circle, Tezpur.

The registration of the committee has been done to facilitate implementation of forestry related projects under the scheme APFBC during 2015-16.

  
(P.SIVAKUMAR)  
CONSERVATOR OF FORESTS  
NORTHERN ASSAM CIRCLE: TEZPUR  
Northern Assam Circle, Tezpur

পৰিশেষ— III (খ)  
বুজাবুজিৰ চুক্তি/প্ৰস্তাৱৰ প্ৰতিলিপি

**Memorandum of Understanding**

We the Members of the Daponibori Joint Forest Management Committee do hereby undertake to perform the duties and functions as detailed in the Rule No. 9 dated 10<sup>th</sup> November 1998 of the Forest Department, Govt. of Assam for proper protection of the forests/plantation assigned to this Committee as per the Schedule given hereunder:-

Schedule:-

1. Name of Joint Forest Management Committee	:	Daponibori J.F.M.C
2. District	:	Morigaon
3. Sub-Division	:	Morigaon
4. Police Station	:	Dharamtul
5. Mouza	:	Uttar Khola
6. Panchayat	:	Dharamtul
7. Status of the land	:	Kholahat Reserve Forest
8. Area in hectares	:	50 Ha.
9. Boundary	:	

North : Baragug Village

South : Barbarik Village

East : Maukholi Village

West : Amchoi P.W.D Road

Contd...

We understand that usufructuary benefit as detailed in the aforesaid rule dated ..... shall be allowed only upon satisfactory performance of the duties and function by these committed individual beneficiaries as per the aforesaid rule.

Signature of the Member

Signature of witness

F.M.C., Daponibori

<u>Name of Member</u>	<u>Address</u>	<u>Signature</u>
1. Sri Prabin Timung (President)	Vill-Daponibori, P.O.Dharamtul, P.S.-Dharamtul, Dist-Morigaon, Pin-782412	prabin Timung
2. Sri Khagendra Nath Borah (Sec.)	Western Range Dharamtul	Khagendra Nath Borah Fr 1
3. Sri Dineswar Ranghang (Member)	Vill-Daponibori, P.O.Dharamtul, P.S.-Dharamtul, Dist-Morigaon, Pin-782412	ଦିନେଶ୍ଵର ରାଂଗାଂଗ
4. Sri Putul Engti	Do	putul Engti
5. Sri Mantu Deka	Do	mantu deka
6. Smt. Hitemai Deka	Do	hitimai deka
7. Sri Nakul Patar	Vill-Amjari, P.O.Dharamtul, P.S.-Dharamtul, Dist-Morigaon, Pin-782412	nakul patar
8. Smt. Hiteswari Medhi	Do	Hiteswari Medhi
9. Sri Patar Fangshu	Vill- Mahkhuli, P.O.Dharamtul, P.S.-Dharamtul, Dist-Morigaon, Pin-782412	patar Fangshu
10. Sri Babu Fangshu	Do	Babu Fangshu
11. Smt. Rina Crapi	Do	Rina Crapi

**SIGNATURE OF LOCAL OFFICIALS**

Name of Designation

Sl No.

Khagendra Nath Borah  
Fr 1

1.

Contd...

4. प्रश्न 9. 2017 (उत्तर में संशोधन नहीं है)  
आवृत्ति का फलन ज्ञात करें।

- | वर्ष        | फलन  | आवृत्ति |
|-------------|------|---------|
| 1) 1980-81  | 2000 | 200     |
| 2) 1981-82  | 2200 | 220     |
| 3) 1982-83  | 2400 | 240     |
| 4) 1983-84  | 2600 | 260     |
| 5) 1984-85  | 2800 | 280     |
| 6) 1985-86  | 3000 | 300     |
| 7) 1986-87  | 3200 | 320     |
| 8) 1987-88  | 3400 | 340     |
| 9) 1988-89  | 3600 | 360     |
| 10) 1989-90 | 3800 | 380     |

— फलन का 2017  
 1980-81  
 2000  
 2200  
 2400  
 2600  
 2800  
 3000  
 3200  
 3400  
 3600  
 3800

Contd...



**FORMAT OF AGREEMENT TO BE EXECUTED BETWEEN  
THE JOINT FOREST MANAGEMENT COMMITTEE AND  
DIVISIONAL FOREST OFFICER OF THE RESPECTIVE FIELD IMPLEMENTATION UNIT**

**ARTICLES OF AGREEMENT**

Agreement No: & Date (To be filled up by the Divisional Forest Officer)

1. This deed of Agreement made in the form of Agreement on the 14...day of Dec/2015 between the Divisional Forest Officer Nagaon...Division...Nagaon Department of Forest, Assam on behalf of the Project Implementation Unit of the Assam Project on Forest and Biodiversity Conservation Society( APFBCS; hereinafter referred to as the First Party) and the President, Treasurer and Member-Secretary of the Executive Committee duly elected by the General Body of the...Daponiboni..... Joint Forest Management Committee Village Daponiboni P.O. Kulhola..... Panchayat Sharantul Block Mayong... Sub-Division...Mouigaon District Mouigaon (Hereinafter referred to as the Second Party) to execute the project works under the Assam Project on Forest and Biodiversity Conservation( APFBC; hereinafter referred to as Project Works) on the following terms and conditions for proper protection and development of the Forest(s)/ Plantation(s) assigned to this committee as per the schedule given hereunder.

**SCHEDULE:**

- |   |                                 |
|---|---------------------------------|
| a. Name of the Joint Forest Management Committee  | <u>Daponiboni J.F.M.C</u>       |
| b. District                                       | <u>Mouigaon</u>                 |
| c. Division                                       |                                 |
| d. Range  | <u>Western Range, Sharantul</u> |
| e. Section  |                                 |
| f. Beat   | <u>Range Head etc.</u>          |
| g. Block, Compartment No:                         |                                 |
| h. Area(Ha)                                       | <u>50 Ha.</u>                   |
| i. Boundary :                                     |                                 |
| North <u>Banagug Village</u>                      | East <u>Maukholi Village</u>    |
| South <u>Barbarik Village</u>                     | West <u>Amehoi P.W.D. Road</u>  |
| j. Pictorial Map showing JFMC area (not to scale) |                                 |

Contd...

## 2. Disbursement of funds

- i. The Second Party shall open a Joint Current Account in the name of 'Forestry Account and Community Account' in any Nationalized Commercial Banks, as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- ii. The First party in consultation with the Circle Conservator shall nominate an Officer not below the rank of Forester-I for opening and operating the Joint Account in the name of 'Forestry Account' as per the guidelines prescribed in the APFBC Operational Manual and/ or JFMC&EDC Manual as annexed herewith and as per amendments made in it from time to time by the First Party.
- iii. Payment of necessary funds to the Second Party shall be released by the First Party as per the guidelines prescribed in the APFBC Society' Operational Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.

## 3. Maintenance of Accounts:

- i. The second party shall maintain separate accounts for all expenditure incurred out of the fund provided from time to time for execution of Project works. Such Accounts shall be made available to the First Party or Project Implementation Unit or its authorized representatives for the purpose for inspection . The First Party shall be responsible for submission of expenditure statement and also necessary records to the PMU, as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC &EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- ii. The First Party and also the Second Party shall have to maintain a register where all relevant data of civil works and inputs receipt records etc. shall be maintained properly. The register shall be kept open for all inspecting officers related to the implementation of the APFBC.
- iii. In case of any event of misuse of funds, the First Party shall have right to stop operation of the Bank Accounts of the Second Party and to be followed by enquiry as may be deemed proper by the First Party.

## 4. Completion of Project work:

- i. The Project Work shall be completed within the time frame of the annual action plan prepared as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.

## 5. Duties and responsibilities of the First party

- i. The First party in consultation with the respective Circle Conservator shall demarcate the forest area, where the Second Party shall be allowed to undertake all the project activities and discharge all the responsibilities as per the guidelines

Contd...

- prescribed in the APFBC's JFMC & EDC Manual, as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- ii. The First Party shall ensure that the activities of the Second Party are in accordance with the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual and JFMC & EDC Manual, other rules, instructions and directions of Government of India and Government of Assam in force.
  - iii. Until such time as the Second Party can undertake the task, any Forest Officer not below the rank of the Range Officer, as nominated by the First Party, shall prepare estimates for works.
  - iv. The First Party in consultation with the PMU, APFBC Society shall impart training to Joint Forest Management Committee members on aspects of Forest Management including basic inventory collection, management planning, map interpretation, silviculture, nursery raising, grafting of HYV, etc.
  - v. The First Party shall have the right to instruct to stop or suspend any activity at any stage if there is any deviation from the specification prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per amendments made in it from time to time by the First Party, or violation of any of the terms of this agreement and demand recovery of its payments.
6. Duties and responsibilities of the Second Party:
- i. Apart from observing all the duties and responsibilities as prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party; the Second Party shall be responsible to manage and implement all the decisions of the Joint Forest Management Committee
  - ii. The Second Party shall be responsible for maintaining the record of the proceedings and other documents like Chequebooks, joint Account, Minutes Book, Executive Committee Resolution book, Annual Plan, Micro-plan, and Estimates for Works etc.
  - iii. The Second Party shall assign duties and responsibilities to the members and may constitute sub-committees as needed with a view to ensure implementation of the Joint Forest Management Committee micro-plan and for effective discharge of their prescribed duties and responsibilities.
  - iv. The Second Party in consultation with the General Body shall evolve methodology on all issues relating to membership, conflict resolution, encroachments, customary rights and benefit sharing
  - v. The Second Party shall prepare a Micro Plan for Project Works as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party
  - vi. It shall be the responsibility of the Second Party to account for and manage the funds and other resources received from the Government, other sources and the funds internally generated, in accordance with sound financial standards and practices.
  - vii. The Second Party shall identify and fix the responsibility on the members of the Joint Forest Management Committee who commit specific offences like grazing

**Contd...**

in the Forest and plantation areas, non-cooperation and disobedience towards decisions of the General Body and Executive committee and inflict Penalties as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, JFMC & EDC Manual as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party

- viii. The Second Party shall ensure that the procurements are made as specified in the Procurement Procedure Manual of the APFBC Society as provided by the First Party and also as per the guidelines prescribed in the APFBC Society's Operational Manual, as annexed herewith and as per the amendments made in it from time to time by the First Party.
- ix. The Second Party shall be responsible for bringing any discrepancy or irregularity to the notice of the representative of the First Party
- x. The Second Party shall abide by the technical suggestion/ direction of the First Party or his representatives.
- xi. The Second Party shall ensure that there is no mis-utilization of the fund during execution of the Project Works.
- xii. The Second Party shall pay all duties, taxes and other levies payable against procurement of inputs.
- xiii. The Second Party shall exercise its rights under this agreement in such manner as to protect the interests of the French Development Agency and First Party
- xiv. The second party shall be responsible for maintenance and security of the property / equipment, if any supplied to individuals / communities as part of the project and ensures the same is not mis-utilized.

7. Dispute Settlement:

During execution of work, any dispute arises between the two parties, relating to any aspect of this agreement, the parties shall first attempt to settle the dispute through mutual and amicable consultation. If the dispute is not settled through such consultation, the matter may be referred for arbitration to the Chairman of the DACC

Signature of the First Party (Officers of the Forest Department, Assam.)

Sl.No.	Name & Designation
1.	(Divisional Forest Officer)
2.	(Forest Range Officer)

Signature  
*Amal Chandrea Barua*  
**Divisional Forest Officer,  
 Nagaon Division**

Signature of the Second Party (Members of the Committee)

Name & Address :	Signature
1. (President) <i>Sri Probin Timung</i>	1. <i>[Signature]</i>
2. (Treasurer) <i>Sri pteel Engli</i>	2. <i>pteel Engli</i>
3. (Member-Secretary) <i>Khagendra Nath Borah Forester I</i>	<i>[Signature]</i>

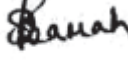

Contd...

Signature of Witnesses

Name & Address :

1. Sanjay Kumar, Nagach.
2. Sri Balin Ch. Suth.
- 3.

Signature

1. 
2. 
- 3.

পৰিশেষ— IV

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকল

*Dapanibori JFMC committee list*

SL NO	NAME	SEX	Address	Age	Education	Designation
01	ARABIN Timungy	m	Dapani bori	38	HS	president
02	Mishra Leoni	m	W/Rango, Dhara	46		m/ Secretary
03	Mamoni deka	- F	Dapani bori	30	HS	Member
04	Bina Rongpi	- F	Mahakhuli	32	HSI	Member
05	Anu Koo	m	Mahakhuli	37	HSI C	Member
06	Nakul Patra	m	Amjari	46	primary	member
07	Hiteswari Medhi	- F	Amjari	40	n	member
08	peelul Engte	m	Dapani bori	39	HS	member
09	Bilusewar Rongpi	m	Dapani bori	48	primary	member
10	Rince phangpi	- F	Mahakhuli	34	HSI C	member
11	Mandaram Patra	m	Amjari	4	HS	member

*[Signature]*  
Secretary  
Dapani Bori J.F.M.C.

Secretary  
Dapani Bori J.F.M.C.  
Sri Mahesh K. Dama  
Patra

পৰিশেষ— V

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ কাৰ্যকৰী সদস্যসকলৰ দলীয় আলোকচিত্ৰ



বহি বাঁওফালৰ পৰা : ১। মিশ্ৰ দেউৰী (সভাপতি) ২। প্ৰবীণ টিমুং ৩। বীণা বংপিপি ৪। বিণু ফাংছুপি ৫।  
হিতেশ্বৰ মেধি ৬। হেতেমহি ডেকা। থিয় হৈ বাঁওফালৰ পৰা : ১। অৰূপ ক্ৰ' ২। বীজকুমাৰ পাতৰ ৩।  
দলেশ্বৰ বংহাং ৪। পুতুল ইংতি ৫। নকুল পাতৰ ৬। আৰতি দেওৰাজ (ফটোত নাই)

পৰিশেষ— VI

পি আৰ এ আৰ এফ জি ডিৰ সময়ত উপস্থিত সদস্যৰ তালিকা (স্বাক্ষৰ তালিকা)

Sl. No	Name	Village/Section	Contact No	Signature
1	Sri Kishor K. Bora	BOMSEC	9856212118	[Signature]
2	Manoj Sarma	RGVN	9957902011	[Signature]
3	Ushanta Das	RGVN	8876586543	[Signature]
4	Sri Anup K.	Mokhuli	9613689167	[Signature]
5	Sri Puren Patra	Dapanibori		[Signature]
6	Sri Dipak Patra	Dapanibori	9132372572	[Signature]
7	Sri Manoj Deka	Dapanibori		[Signature]
8	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি	9864359416	[Signature]
9	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি	8896110302	[Signature]
10	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি	9859151145	[Signature]
11	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
12	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
13	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
14	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
15	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
16	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
17	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
18	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
19	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
20	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
21	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি	8753053357	[Signature]
22	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
23	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
24	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি	789618753	[Signature]
25	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি	9859687584	[Signature]
26	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি	9857075020	[Signature]
27	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি	8752819698	[Signature]
28	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
29	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
30	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
31	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
32	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
33	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]
34	শ্ৰীমতী জোনালী ডেকা	দাপনিবৰি		[Signature]

Contd...



Sl. No	Name	address/village	Contact NO	Signature
28	ଶ୍ରୀମତୀ ଗୀତା ଚନ୍ଦ୍ରକାଣ୍ଡୀ	ଦାଳବିଧି		
29	ଶ୍ରୀମତୀ ସିଦ୍ଧାନ୍ତା ନାଥ	ଦାଳବିଧି		
30	ଶ୍ରୀମତୀ ମିତ୍ତା ପ୍ରଭା	"		
31	Anuradha Patra	"	9613527677	Anuradha
32	Indira Gogoi Patra	"	9706993163	Indira Gogoi
33	ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀ	"		
34	ଶ୍ରୀମତୀ (ପୁଅ)	"		
35	ଶ୍ରୀମତୀ			
36	Akash Das			
37	ଶ୍ରୀମତୀ			
38	ଶ୍ରୀମତୀ			
39	ଶ୍ରୀମତୀ	ବନ୍ଦି ମଠ		
40	ଶ୍ରୀମତୀ	ଜାଲପା ଚଣି		
41	ଶ୍ରୀମତୀ	ଦାଳବିଧି		
42	ଶ୍ରୀମତୀ	ନୂଆ ଡାକାଡ଼ି	9559929462	ଶ୍ରୀମତୀ
43	ଶ୍ରୀମତୀ	"	9577034499	ଶ୍ରୀମତୀ
44	ଶ୍ରୀମତୀ	"	9859411803	Smt. Janmoni Dal
45	ଶ୍ରୀମତୀ	"	84173918261	ଶ୍ରୀମତୀ
46	Moda Suka	Chapani borci		
47	ଶ୍ରୀମତୀ	ନୂଆ ଡାକାଡ଼ି		ଶ୍ରୀମତୀ
48	ଶ୍ରୀମତୀ			
49	ଶ୍ରୀମତୀ			
50	ଶ୍ରୀମତୀ			
51	ଶ୍ରୀମତୀ			
52	ଶ୍ରୀମତୀ			
53	ଶ୍ରୀମତୀ			
54	ଶ୍ରୀମତୀ			
55	ଶ୍ରୀମତୀ			
56	ଶ୍ରୀମତୀ			
57	ଶ୍ରୀମତୀ			
58	ଶ୍ରୀମତୀ			
59	ଶ୍ରୀମତୀ			
60	ଶ୍ରୀମତୀ			
61	ଶ୍ରୀମତୀ			
62	ଶ୍ରୀମତୀ			
63	Anali Dewraja	7NO work number	9854750043	A Dewraja
64	ଶ୍ରୀମତୀ			
65	ଶ୍ରୀମତୀ			

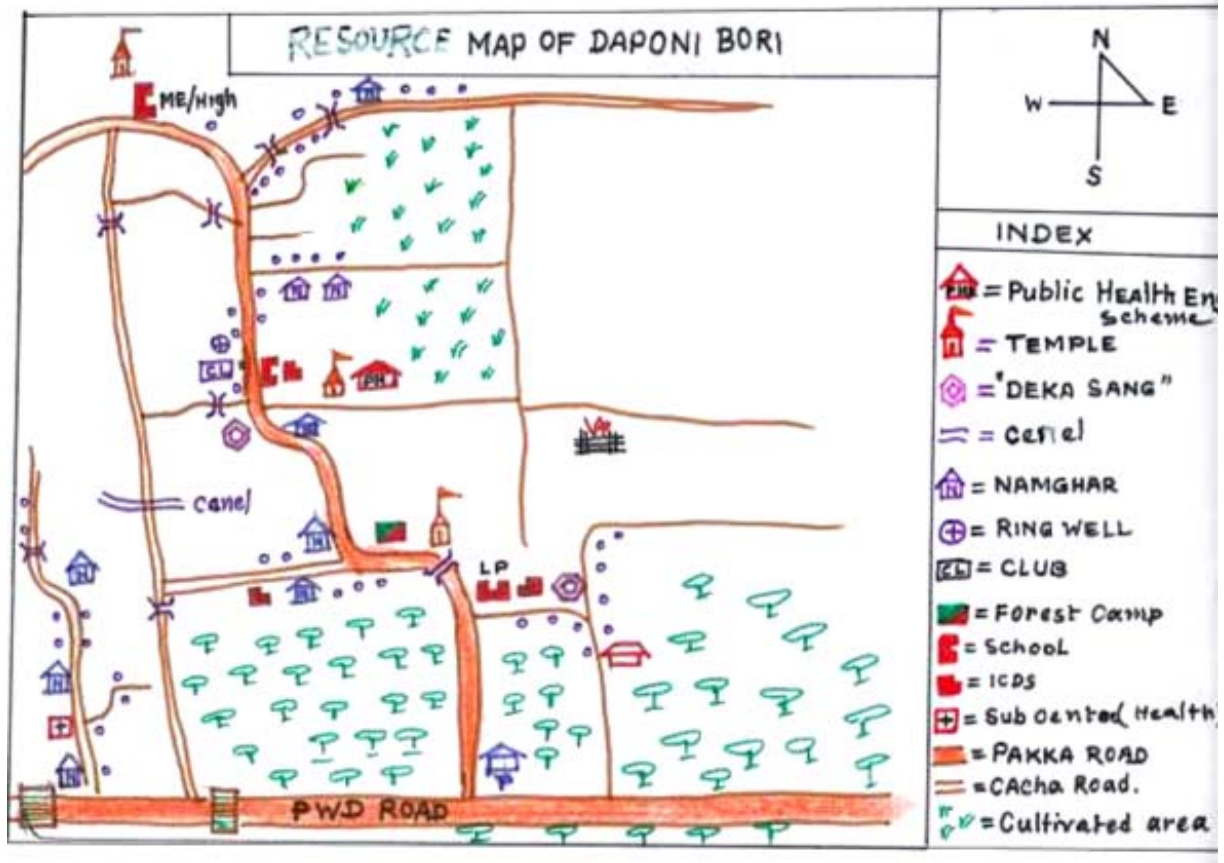
Contd...

SNO	Name	Village	Contact NO	Signature
55	Apurupa Limungpe	Dapani bori	9954958334	
56	Tri Biji Ks. Putan	Dapani bori	9613379362	
57	Putul aushi	do	7035354743	Rft
58	Phatik ch. Seka	Dapani bori	9678422518	Phatik Seka
59	Nandegwan Keta	do		
60	শ্রীচন্দ্র কৈ. সেকা	Dapani bori	8473963187	
61	শ্রীমতী সুনীতিমা তেবন			
62	শ্রীমতী সুবোমাই ইং তিরা			
63	শ্রীমতী সুনীতিমা তেবন			
64	শ্রীমতী সুবোমাই ইং তিরা			
65	শ্রীমতী সুনীতিমা তেবন			
66	শ্রীমতী সুবোমাই ইং তিরা			শ্রীমতী সুনীতিমা
67	10. Karama uar 13 odd	আমজোরি	৯৬৭৬-৭০৭২৬৬	শ্রীমতী সুনীতিমা
68	শ্রীমতী সুনীতিমা তেবন	দাপানি বরি	9706993165	শ্রীমতী সুনীতিমা
69	শ্রীমতী সুনীতিমা তেবন	Dapani Bori	9577855375	শ্রীমতী সুনীতিমা
70	Buddhasing Seka	Bori Gaon		
71	শ্রীমতী সুনীতিমা তেবন	দাপানি বরি	7399385895	শ্রীমতী সুনীতিমা
72	শ্রীমতী সুনীতিমা তেবন	PGVN	9854090690	শ্রীমতী সুনীতিমা
73	শ্রীমতী সুনীতিমা তেবন	PHNIN		শ্রীমতী সুনীতিমা

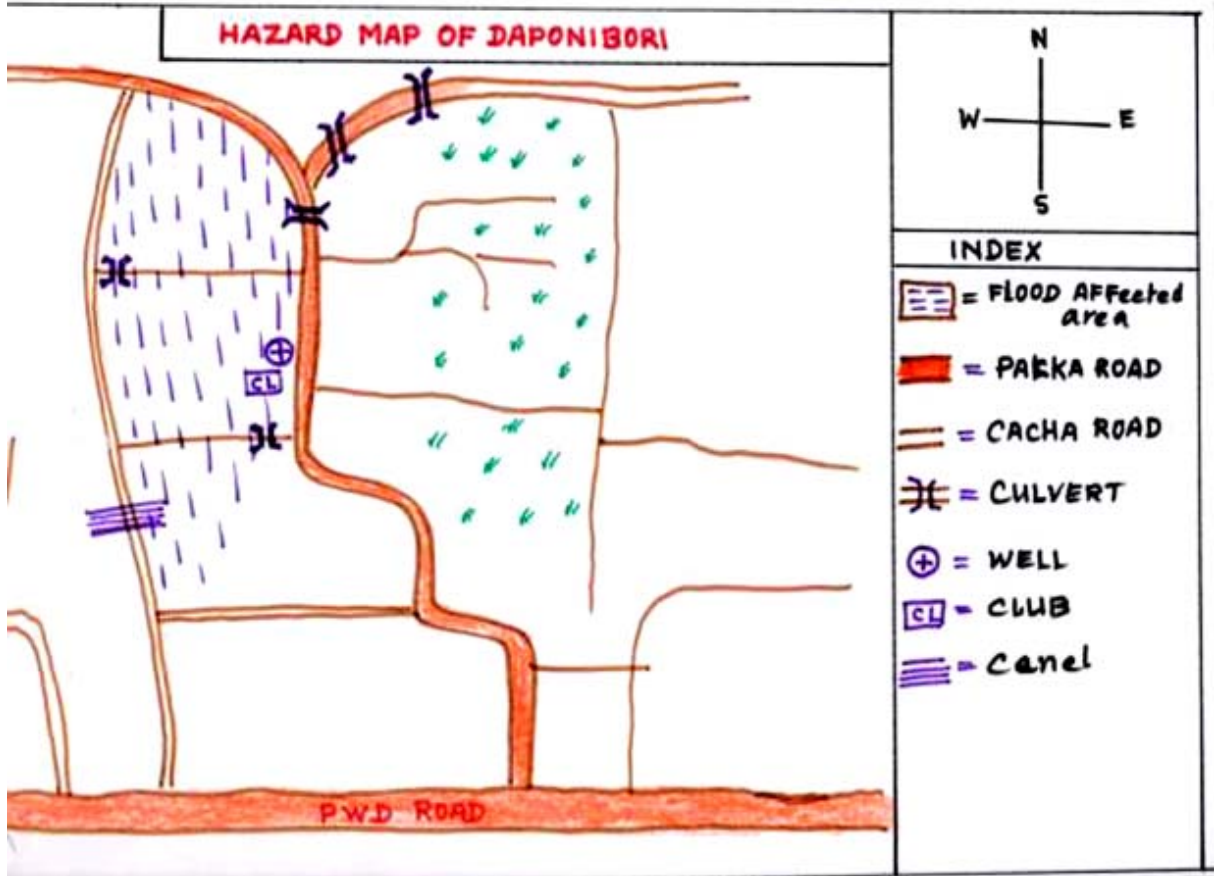
পরিশেষ— VII (ক)  
 দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ সম্প্রদায় মানচিত্র



দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ সম্পদ মানচিত্র

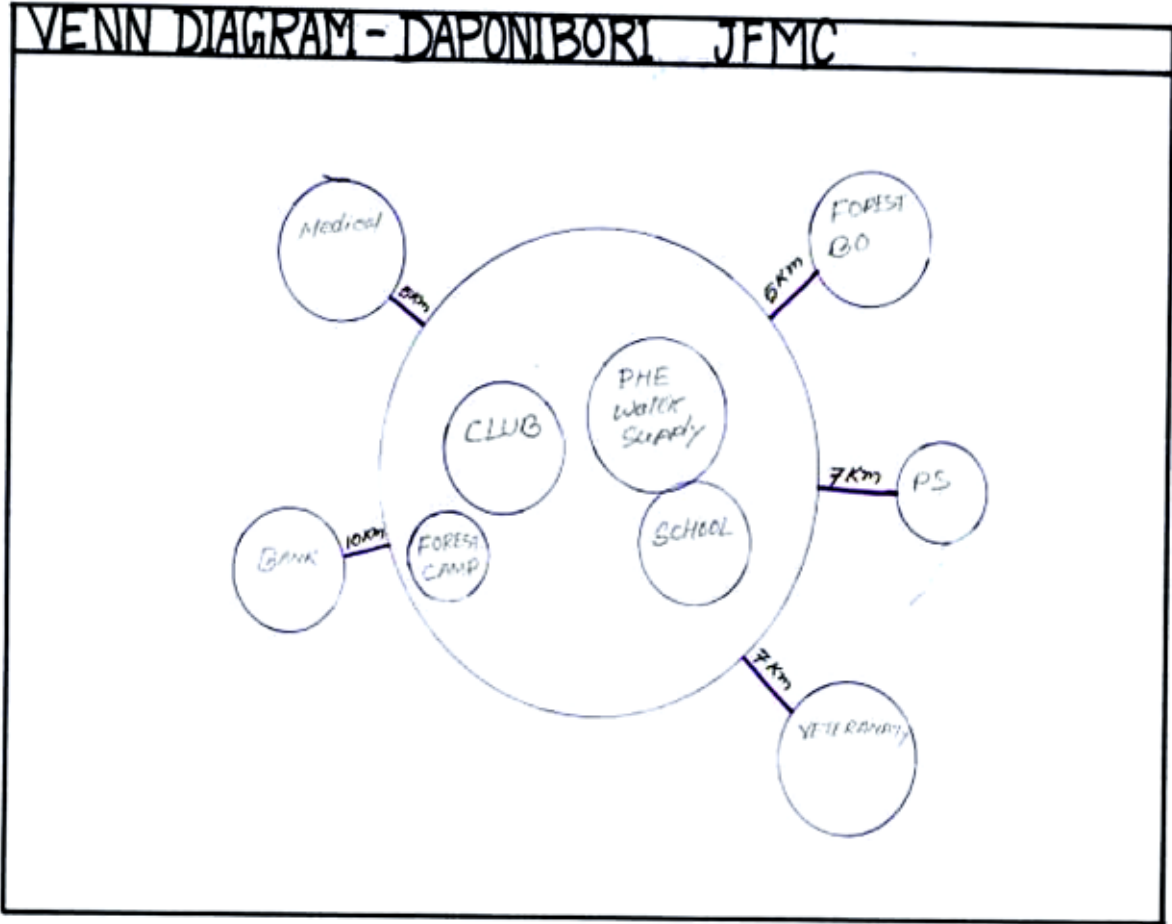


পৰিশেষ— VII (খ)  
 দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ দুৰ্যোগ মানচিত্র



পরিশেষ— VII (গ)

ভেন ডায়েগ্রাম



পরিশেষ— VIII

প্রাথমিক কার্যসূচী

Dapanibari J.F.M.C.  
EPA LIST

Sl. No.	Activity	Details (Size & Quantity)	Budget
1.	Community Hall toilet Bathroom running water.	1. Conference Hall (size: 30x60 ft.) 2. Toilet and Bathroom running water. 3. Stell Almirah, 2 nos. 4. Stell Showcase, 2 nos. 5. Chair - 50 nos. 6. Stell Table (Secretary), 2 nos. 7. Fan - 2 nos. 8. Wiresing & Electricitation. Location: Near Dapanibari Forest Camp.	24 Lakhs.
2.	Tent House.	1. Skin - 2000 sq. ft. 2. Tarp - 1000 Pcs. 3. Chair - 1000 Nos. 4. Dining Table - 30 Nos. 5. Gramla (Biy) - 10 nos. 6. Jar - 25 nos. 7. Kivahi - 10 nos. 8. Spoons - 40 nos. 9. Baki - 40 nos. 10. Bamboo - 1000 Pcs. 11. Jalkhath - 100 (5 Pcs) 12. Belsa - 4 Pcs. 13. Hand Washing Buckel - 5 nos. 14. Gena sheet. Location:	3 Lakhs.
3.	Playground.	1) Earth filling. 2) Equipments. Location: Dapanibari Ancharik Playground.	3 Lakhs.
4.	Piggery Inm.	Scientific Piggery Rearing among J.F.M.C. Forests units.	2 Lakhs.
5.	Weaving & Tailoring	Machinery & Equipment will be provided to community	4 Lakhs.

Signature of President  
Dapani Bori J.F.M.C.

Signature of Secretary  
Dapani Bori J.F.M.C.

Signature of Divisional Forest Officer  
Division

পৰিশেষ— IX (ক)

দাপনিবড়ি জে এফ এম চিৰ প্ৰশিক্ষণ তালিকা (প্ৰস্তাৱিত)

Westban Dharmatel Rang  
Dapani bori IFMC computer Basic Training list

SL NO	NAME	ADDRESS	QUALIFICATION	SEX	AGE	CONTRACT NUMBER
01	Shi Santu Teron	Dapani bori	JHS	m	20 year.	
02	" Akhaim Teron	Dapani bori	BA	m	22 year.	
03	" Naveen pater	Dapani bori	JHS.	M	35 year.	
04	" pintee deka	Dapani bori	JHSLC	M	17 year.	
05	Miss Kangkara Timongpi	Dapani bori	JHS	-	F 21 year.	
06	" Sanga Engtipi	Dapani bori	JHS.BA	-	F 24 ya	
07	" Mousami Ranglangpi	Dapani bori	JHS	-	F 22 year.	
08	" pallaki Ranglangpi	Dapani bori	JHS	-	F 19 year.	
09	" Zimi Kroki	Dapani bori	JHS	-	F 20 year.	
10	" Mammomi Deka	Dapani bori	JHS	-	F 26 year.	
11	" Archana deka das	Dapani bori	BA.	-	F 27 year.	
12	" Getongali tanungpi	Dapani bori	JHS.CA	-	F 20 year.	
13	" Rakira tenonpi	Dapani bori	JHS	-	F 19 year.	
14	" palloni deka	Dapani bori	JHS	-	F 17 year.	
15	" Kangkara deka	Dapani bori	BA	-	F 20 year.	

Sri Krishna Kr. Deuri  
Secretary  
Dapani Bori IFMC

Contd...



Western Ghats National Park  
Dapori bori IFMC. Driving training list

SL NO	NAME	ADDRESS	Qualificati	Sex	AGE	CONTRAK NUMBER
01	Sri Jyots kumar deka	Dapori bori	JHS	M	23 years	
02	Sri Mausam patar	Dapori bori	JHS	M	23 years	
03	Sri Shambhujyoti deka	Dapori bori	JHS	M	20 years	
04	Sri Mainang deka	Dapori bori	JHS	M	19 years	
05	Sri Monoj kumar deka	Dapori bori	JHS	M	20 years	
06	Sri Prasanta deka	Dapori bori	JHS	M	23 years	
07	Sri Bipul Biswas	Dapori bori	JHS	M	18 years	
08	Sri Bipak patar	Dapori bori	JHS	M	20 years	
09	Sri A Langka boy	Mahakheuli	JHS	M	22 years	
10	Sri Mahendra Tenon	Dapori bori	HSLE	M	27 years	
11	Sri Deep Medhi	Nation Batalukaganai	HSLE	M	19 years	
12	Sri Lakhan Das	Dapori bori	JHS	M	22 years	
13	Sri Amite patar	Dapori	HSLE	M	19 years	
14	Sri Chadsa Tenon	Mahakheuli	HSLE	M	37 years	

পৰিশেষ— X  
আলোকচিত্ৰ

	
এফ জি ডি	ৰূপায়ণ কাৰ্যসূচী
	
খৰি সংগ্ৰহ	জালুকৰ খেতি
	
স্থানীয় সুৰা প্ৰস্তুতিৰ মুহূৰ্ত	বয়ন

পৰিশেষ— XI  
জি পি এছ স্থানাংক

১। প্ৰাৰম্ভিক বিন্দু	উত্তৰ-২৬°০৮'৫৬.৯'' পূব-৯২°২৩'০৪.৪''
২। দাপনিবড়ি ক্লাব	উত্তৰ-২৬°০৯'১২.৭'' পূব-৯২°২২'৫১.৬''
৩। বিদ্যুৎ ট্ৰেন্সফৰ্মাৰৰ ওচৰ	উত্তৰ-২৬°০৯'১৬.০'' পূব-৯২°২২'৫২.৪''
৪। উঃ-মজলীয়া বিদ্যালয়ৰ সন্মুখত	উত্তৰ-২৬°০৯'২৪.০'' পূব-৯২°২২'৪৮.১''
৫। দাপনিবড়ি প্ৰাথমিক বিদ্যালয়	উত্তৰ-২৬°০৯'০৪.০৪'' পূব-৯২°২২'৫৫.৫''
৬। গাঁৱৰ শেষ ভাগ	উত্তৰ-২৬°০৯'২২.৪'' পূব-৯২°২২'৫১.১''



GOVERNMENT OF ASSAM

DEPARTMENT OF ENVIRONMENT & FORESTS

OFFICE OF THE DIVISIONAL FOREST OFFICER: NAGAON DIVISION NAGAON

Phone & Fax No. 03672-233610

EmailID- [dfonagaont@gmail.com](mailto:dfonagaont@gmail.com).

Letter No. FNGT/A/APFBC/2018/151

Dated - 20/01/2018

To,  
The Project Director, APFBC, Society  
Panjabari, Guwahati - 37.

Subject: Regarding approval of Microplan (Assamese version) of 9 nos. JFMC under Nagaon Division, Nagaon of APFBC.

Sir,  
With reference to the subject cited above, I have the honour to submit herewith the approved Microplan (Assamese version) of 9 nos. JFMC i.e. Kandapara, Madhabpara, Padumoni, Baghekhaity, Borghat, Rekhapahar, Borarajagaon, Daponibori & Sichang Benganabari JFMC under this Division.

This is for favour of your kind information and necessary action.

Enclosed : As stated above.

Yours faithfully

(Suvasish Das, IFS)  
Divisional Forest Officer,  
Nagaon Division, Nagaon.

Letter No. FNGT/B/APFBC/2017/491

Dated - 20/01/2018

Copy to :

1. The Executive Director, Rashtriya Gramin Vikas Nidhi, Rajgarh Road, Guwahati -03 for information.

(Suvasish Das, IFS)  
Divisional Forest Officer,